

ΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ : Βιομηχανική ανάπτυξη της Ελλάδας μετά
το 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο

Σακελλαρίου Κατερίνα

Νοέμβριος 1991

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	1079
----------------------	------

Π Ι Ν Α Κ Α Σ
Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ	1
1.1 Ανασκόπηση γεγονότων	1
1.2 Η "θεωρία" της Επίσημης Ελληνικής επιστήμης	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ Ε.Ο.Κ.	24
2.1 Σκοποί και μέσα ανάπτυξης	24
2.2 Ρυθμοί αύξησης της Παραγωγής μετά τη σύνδεση με την Ε.Ο.Κ.	32
2.3 Σύγκριση Ελλάδας και Ε.Ο.Κ.	42
2.4 Απόψεις για την πλήρη ένταξη στην Ε.Ο.Κ.	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΧΕΣΕΙΣ Α.Ε.Π. ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑ- ΣΤΑΣΕΙΣ	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	57
5.1 Επενδύσεις - Γενικά	57
5.2 Βάσεις και Κίνητρα για την προώθηση των βιομη- χανικών επενδύσεων	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΟΙ ΑΜΟΙΒΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΜΟΙΒΩΝ	71

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	73
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	77
---------------------------------	----

9.1 Παραγωγική δραστηριότητα Δεκαετίας 1950	79
9.2 Παραγωγική δραστηριότητα Δεκαετίας 1960	84
9.3 Παραγωγική δραστηριότητα Δεκαετίας 1970	92
9.4 Παραγωγική δραστηριότητα Δεκαετίας 1980	105

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΕΡΕΥΝΑ	113
---------------------	-----

10.1 PROFILE ELVIAC L. T. D. (Ε. Π. Ε)	114
10.2 JOHNSON & JOHNSON (Α. Ε.)	120
10.3 ΒΙΟΠΑΝ (Α. Ε.)	123
10.4 ΕΡΚΙΣ (Α. Ε.)	125
10.5 Συμπεράσματα Ερευνας	128

ΕΠΙΛΟΓΟΣ	130
----------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Πίνακες - Διαγράμματα	
----------------------------------	--

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	
--------------	--

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Η παρούσα εργασία αναφέρεται στη βιομηχανική ανάπτυξη της Ελλάδας. Περιλαμβάνει στοιχεία τα οποία καλύπτουν την περίοδο μετά το 2ο Παγκόσμιο πόλεμο. Γίνεται μια προσπάθεια από τις πηγές που έχουν συλλεχθεί να αναλυθούν οι σημαντικές διαστάσεις του βιομηχανικού συστήματος της χώρας μας. Τα στοιχεία τα οποία προκύπτουν αποτελούν απλά, συγκεκριμένα ζητήματα τα οποία έχουν μια σχετική οργανική ενότητα μεταξύ τους, η ανάλυση των οποίων οδηγεί σε ορισμένα σημαντικά συμπεράσματα στην σκοπιά της βιομηχανικής ανάπτυξης της Ελλάδας.

Το κεφάλαιο 1ο: Αποτελείται από δύο υποκεφάλαια, στα οποία γίνεται μια ανασκόπηση γεγονότων πριν και μετά το 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο, επίσης αναφέρεται στην ανάπτυξη μιας "θεωρίας", η οποία επικρατούσε όλα αυτά τα χρόνια και υποστήριζε την άποψη της μη βιωσιμότητας στην Ελλάδα και ορισμένες προσπάθειες απαγκίστρωσης.

Σημαντικό ρόλο στη βιομηχανική εξέλιξη είχε η σύνδεση της Ελλάδας με την ΕΟΚ και σ' αυτό αναφέρεται το 2ο Κεφάλαιο.

Αυτό το κεφάλαιο αποτελείται από τέσσερα υποκεφάλαια:

2.1) σκοποί και μέσα ανάπτυξης, 2.2) ρυθμοί αύξησης της παραγωγής μετά τη σύνδεση με ΕΟΚ, στο οποίο στις σελίδες 34, 35, 37, 38, 40, έχουν παρασταθεί σε διαγράμματα ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΑΕΕ (σε σταθερές τιμές 1970) και ΑΕΜ (2.Α), καθώς και ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης των

καταναλωτικών αγαθών, των ενδιάμεσων και των κεφαλαιουχικών, (2. Β), η συμμετοχή του βιομηχανικού προϊόντος στο ΑΕΠ (2. Γ), η συμμετοχή των Υφαντικών Βιομηχανιών, Ενδυσης, Υπόδησης στο ΑΕΠ (2. Δ), Τροφίμων, Ποτών κ. λ. π., αντικειμένων από μέταλλα (2. Ε). Όλα αυτά δείχνουν τον επιρρεασμό της ελληνικής βιομηχανίας μετά τη σύνδεση με ΕΟΚ.

Στο υποκεφάλαιο 2.3 γίνεται σύγκριση Ελλάδας - ΕΟΚ, ενώ στο 2.4 αναφέρονται απόψεις για την πλήρη ένταξη στην ΕΟΚ.

Στο 3ο κεφάλαιο αναφέρεται η εξέλιξη του ΑΕΠ στη Μεταποίηση, ενώ στη σελίδα 50 ο πίνακας 3.1 μας δίνει την εξέλιξη του ΑΕΠ από το 1950 έως σήμερα στον κλάδο της γεωργίας και της μεταποίησης.

Στη σελίδα 52 στο διάγραμμα 3.Α δίνεται το ΑΕΠ στη μεταποίηση επί τρις εκατό.

Για τις επεκτάσεις και για τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις αναφέρεται το 4ο κεφάλαιο. Στη σελίδα 53 ο πίνακας 4.1 μας δίνει τις ιδρυθείσες βιομηχανίες κατά κλάδο.

Οι επενδύσεις στην ελληνική βιομηχανία είναι το επόμενο κεφάλαιο (5ο), στο οποίο στη σελίδα 60 έχει παρασταθεί σε διάγραμμα (5.Α) ο μέσος ετήσιος ρυθμός επέκτασης των βιομηχανικών επενδύσεων 1954-'83.

Στο 6ο κεφάλαιο, η Απασχόληση στη Βιομηχανία, στον πίνακα (6.1), σελίδα 67 γίνεται μια αναφορά για τον αριθμό των απασχολούμενων, ενώ στη σελίδα 68 στον πίνακα 6.2 γίνεται σύγκριση των ετών 1960 και 1980 και δίνεται η αύξηση επί τρις εκατό. Ο πίνακας 6.3 σελίδα 70 μας δείχνει

τις εβδομαδιαίες ώρες απασχόλησης των εργατών.

Ενα άλλο σημαντικό στοιχείο είναι οι αμοιβές των εργαζόμενων και η εξέλιξή τους, στο κεφάλαιο 7ον, στη σελίδα 72 στον πίνακα 7.1 αναφέρονται ανά τρίμηνο και σε μέσο επίπεδο.

Στο κεφάλαιο 8ον αναφέρονται τα κέρδη των βιομηχανιών και υπάρχουν δύο πίνακες στατιστικοί, ο 8.1 και ο 8.2 σελίδες 74 και 76. Στον πίνακα 8.1 δίνονται τα ποσοστά του καθαρού κέρδους και των μικτών κερδών σύμφωνα με τα στοιχεία του ΣΕΒ, ενώ ο 8.2 έχει στοιχεία του ICAP. Στατιστικά στοιχεία ανά δεκαετίες στο κεφάλαιο 9ον, παράγραφοι 9.1 για 1950, 9.2 για το 1960, 9.3 για το 1970, 9.4 για το 1980 δίνονται αναλυτικά με πίνακες που δείχνουν την κίνηση των κλάδικών δεικτών για την παραγωγική δραστηριότητα. Στις σελίδες 82, 83 αναφέρονται στον πίνακα 9.1.1 στοιχεία της δεκαετίας 1950 (έτος βάσεως 1939), ο πίνακας 9.1.2 στοιχεία με έτος βάσεως 1949. Στις σελίδες 84, 86 αναφέρονται η κίνηση των κλάδικών δεικτών από 1960 έως 1965 στον πίνακα 9.2.1, ο πίνακας 9.2.2 αναφέρει την κίνηση κατά κατηγορίες, ενώ στη σελίδα 88 ο πίνακας 9.2.3 την κίνηση από 1966 έως 1969. Στη σελίδα 101 ο πίνακας 9.3.2 μας δίνει τους δείκτες παραγωγής του 1971 έως 1975 και ο πίνακας 9.3.3 του 1976-79 στη σελίδα 102. Ενώ στη σελίδα 104 αναφέρονται οι δείκτες κατά κατηγορία κλάδων στον πίνακα 9.3.4. Οι πίνακες 9.4.1, 9.4.2 κατά κατηγορίες για τη δεκαετία 1980, ενώ ο 9.4.3 μας δείχνει την

παραγωγική δραστηριότητα κατά κλάδο στα έτη 1986-87-88-89. Η εργασία μου τελειώνει με την έρευνα σαν τελευταίο κεφάλαιο (10ο). Στην έρευνά μου έχω φτιάξει ένα ερωτηματολόγιο το οποίο αποτελείται από πέντε ερωτήσεις. Οι ερωτήσεις είναι :

- 1η Πώς έχει επηρεάσει τη βιομηχανία η ένταξη στην ΕΟΚ;
- 2η Πώς πιστεύετε ότι η νομοματική ενοποίηση θα επηρεάσει την εξέλιξη της βιομηχανίας;
- 3η Πώς έχει επηρεασθεί το εργατικό προσωπικό από την ένταξη στην ΕΟΚ;
- 4η Ποιοι νόμοι έχουν βοηθήσει την εξέλιξη της βιομηχανίας;
- 5η Υπάρχει κρίση, πώς έχει επηρεάσει τη βιομηχανία;

Την έρευνα την ξεκίνησα το Μάρτιο του 1991. Θα ήθελα να τονίσω ότι υπήρχε κάποια δυσκολία επικοινωνίας με τους αρμόδιους. Οι αρμόδιοι οι οποίοι συνεργάστηκαν μαζί μου εκτός από κάποια εξαίρεση, δεν ήταν διατεθειμένοι να απαντήσουν σε άρτια ερωτήματα (π.χ. ποιο το καθαρό κέρδος της επιχείρησης), ή να δώσουν κάποια διαγράμματα τα οποία ζητήθηκαν (π.χ. επενδύσεις ανά έτος κλπ). Παρ' όλη αυτά, η έρευνα με οδήγησε σε ορισμένα συμπεράσματα τα οποία αναφέρω στο τέλος.

Για την ολοκλήρωση της εργασίας μου θα ήθελα να ευχαριστήσω τους υπεύθυνους της Εθνικής βιβλιοθήκης, του ΚΕΠΕ της ΕΣΥΕ, του Υπουργείου Βιομηχανίας, τον Κύριο Μπέη Ιωάννη (Σύμβουλο Υπουργού Βιομηχανίας), τους υπεύθυνους του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, καθώς και του Τεχνικού

Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ). Για την ολοκλήρωση διαφόρων τμημάτων της έρευνας, τον Κύριο Κων/νο Ξένο, διευθυντή του ΕΡΚΙΣ Μεγάρων, τον Κύριο Ιωάννη Παναγιωτόπουλο, διευθυντή της βιομηχανίας ΒΙΟΠΑΝ, τον Κύριο Κων/νο Μποκορήνη, διευθυντή προσωπικού στην JOHNSON, καθώς και τον Κύριο Ορφανίδη Κων/νο, προϊστάμενο του Γραφείου της βιομηχανίας PROFILE ELVIAC L. T. D.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την διδα Αθανασία Μουρτζούκου τελειόφοιτο Πολυτεχνείου για την συμβολή της στην επεξεργασία των δεδομένων στον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Νοέμβριος 1991

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 1ον

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

1.1. Μέχρι τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο η Ελλάδα βρισκόταν στην προβιομηχανική φάση. Ήταν μια αγροτική χώρα, όπου επικρατούσε η μεγαλογαλοκτησία. Η ελάχιστη κεφαλαιοποίηση, το ελάχιστο ανεπτυγμένο επίπεδο των σχέσεων εξωτερικού εμπορίου, η χαμηλή ποιότητα της τεχνολογίας και της εκπαίδευσης, η επιρροή των ξένων συμφερόντων και οι πόλεμοι, όλα αυτά συντέλεσαν στη στασιμότητα της οικονομίας. Η ολιγαρχία, που κρατούσε στα χέρια της όλα τα νήματα, ήταν ενάντια στην εκβιομηχάνιση και αντιπροσώπευε έτσι τα συμφέροντα εκείνων των ξένων δυνάμεων που με τη σειρά τους υποστήριζαν την ολιγαρχία στην προνομιακή θέση της μέσα στην Ελληνική κοινωνία. Βέβαια από το 1880 υδρύθηκαν μερικές βιομηχανικές επιχειρήσεις, όμως αυτές δεν είχαν καμιά σημασία. Η μεγάλη μάζα του πληθυσμού ζούσε κάτω από φτωχικές, σχεδόν φεουδαρχικές συνθήκες. Για τη διατήρηση του κατεστημένου χρησίμευε και ο ιδεολογικός προσανατολισμός στη "Μεγάλη Ιδέα", το όνειρο για την επανακατάκτηση της Κωνσταντινούπολης και την επανίδρυση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Οι κρατούντες μεταχειρίζονταν αυτήν την ιδέα για ν' αποσπούν την προσοχή των μαζών από την αθλιότητά τους και να τις εμποδίζουν συγχρόνως να προχωρήσουν σε οποιαδήποτε δραστηριότητα που θα μπορούσε να οδηγήσει στην οικονομική ανάπτυξη.

Με την αστική επανάσταση στο Γουδί το 1909 και τους Βαλκανικούς Πολέμους (1912 - 1914) άρχισε μια περίοδος βίαιων μεταβολών και αναταραχής. Αυτός ο πόλεμος που κατέληξε, στην εγκατάσταση του "Διεθνούς Ελέγχου" - αυτό σήμαινε την πλήρη εξάρτηση της ελληνικής οικονομίας από το εξωτερικό, έδωσε στο λαό την αφορμή για σκέψεις. Η αστική τάξη επιθυμούσε τον εκσυγχρονισμό, τις ευκαιρίες για την ανάπτυξη των ικανοτήτων της, που είχαν περιοριστεί με την υψηλή φορολογία και τα οικονομικά επακόλουθα του πολέμου. Επί πλέον υπήρχε η αναταραχή ανάμεσα στους αγρότες που ζητούσαν μια αγροτική μεταρρύθμιση, αναταραχή που κορυφώθηκε στην αιματηρή εξέγερση της Θεσσαλίας το 1919. Η μετανάστευση ιδιαίτερα προς την Αμερική, αυξήθηκε σημαντικά. Αναταραχή βασίλευε και στις τάξεις των αξιωματικών, που με την ήττα το 1897 αισθάνονταν πηλωμένη την εθνική τους περηφάνεια. Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες η μειονότητα των πολιτικών, μεγαλοβουλιακτών, τραπεζιτών, εμπόρων και στρατηγών, που επικεφαλής τους ήταν η Αυλή, εξαναγκάστηκε να κάνει παραχωρήσεις.

Τάσεις και εξελίξεις:

Μετά την νομισματική μεταρρύθμιση του 1953 παρατηρήθηκε στην Ελλάδα μια ανοδική τάση. Το κράτος έφτιαξε δρόμους, ο ενεργειακός τομέας επεκτάθηκε, πάρθηκαν μέτρα για την εντατικοποίηση της βιομηχανικής ανάπτυξης και για να ευνοηθεί το ξένο κεφάλαιο, υποστηρίχτηκε η ναυτιλία και ο τουρισμός.

Από το 1953 ως το 1961 το μέσο ποσοστό αύξησης του εθνικού εισοδήματος ήταν 6.2% . Το ποσοστό των επενδύσεων στο εθνικό εισόδημα έφτασε το 19% το 1960. Όμως τίποτε δεν άλλαξε στη διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας. Η Ελλάδα έμεινε αγροτική χώρα. Οι εξαγωγές εξακολούθησαν ν' αποτελούνται κατά το 80% από γεωργικά προϊόντα και πρώτες ύλες. Περίπου 50% των απασχολούμενων εργάζονταν στη γεωργία. Παρά τις προόδους στο βιομηχανικό τομέα, η πίεση του πληθυσμού έγινε δυσβάστακτη για τις δυνατότητες της χώρας. Με την αστυφιλία, παράλληλα με την υποαπασχόληση της υπαίθρου δημιουργήθηκε και ανεργία στις πόλεις. Η κατάσταση αυτή εκφράζεται στη στατιστική της μετανάστευσης. Το 1964 ο αριθμός των Ελλήνων που εργάζονταν μόνο στη Δ. Γερμανία έφτανε τις 200.000.

Η πολιτική των χαμηλών αμοιβών προς όφελος της αποταμίευσης και των επενδύσεων που ακολουθήθηκε από την τότε κυβέρνηση, δεν οδήγησε στα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Οι Έλληνες επιχειρηματίες δεν ήταν πρόθυμοι να παίξουν το ρόλο που αναμενόταν απ' αυτούς. Συνηθισμένοι καθώς ήταν στο εύκολο και γρήγορο κέρδος συγκεντρώσαν τις ιδιωτικές επενδύσεις στην οικοδόμηση κατοικιών. Μόνο το 1961 ο οικοδομικός κλάδος απορρόφησε το 42.6% των ιδιωτικών επενδύσεων. Από το 1950 έως το 1961 παρατηρείται αντίθετα μια σπλοσχωρήση των επενδύσεων στη βιομηχανία από 18.3% σε 11.0%.

Μ' όλο που αυξήθηκε ο όγκος των ιδιωτικών αποταμιεύσεων, οι επιχειρηματίες δεν χρησιμοποίησαν τα υπάρχοντα πιστωτικά

μέσα. Το διάστημα 1958 ως 1960 εξαίτησαν έμειναν στάσιμες οι καταθέσεις στις Τράπεζες.

Η άνιση κατανομή του εισοδήματος προς όφελος της αποταμίευσης όξυνε σημαντικά τις κοινωνικές αντιθέσεις. Σύμφωνα με μια έρευνα του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, το ποσοστό αύξησης των αμοιβών στη βιομηχανία ανάμεσα στο 1958 και το 1961 ήταν μικρότερο από το ποσοστό αύξησης της παραγωγικότητας. Σύμφωνα με άλλα στοιχεία το 55% του πληθυσμού εισέπραττε το 30% του συνολικού εισοδήματος, ενώ 50% του πληθυσμού εισέπραττε 22% του συνολικού εισοδήματος. Το κατά κεφαλή εισόδημα της πρώτης ομάδας ήταν 210 δολλιάρια, ενώ της δεύτερης ήταν 1665 δολλιάρια.

Συγχρόνως αυξήθηκαν ο μονοπωλισμός και η συγκέντρωση στην οικονομία. Το χρηματικό κεφάλαιο των τραπεζιτών (Κοντοέρν Ανδεάδης) και των εφοπλιστών (Ωνάσης, Νιάρχος), μαζί με το ξένο κεφάλαιο π.χ. (Εσοο - Πάπας), πήρε μονοπωλιακή θέση και του παραχωρήθηκαν προνόμια.

Ανάμεσα στο 1954 και 1965 εισήχθηκε ξένο κεφάλαιο ύψους 711.5 εκατομμυρίων δολλιαρίων, που το μεγαλύτερο μέρος του είναι αμερικάνικης προέλευσης.

Η γραφειοκρατία της διοίκησης είναι ένα ακόμα εμπόδιο για την ανάπτυξη. Η συγκέντρωση του μεγαλύτερου μέρους της οικονομικής δραστηριότητας στην περιοχή γύρω από την Αθήνα όξυνε τις κοινωνικές και οικονομικές αντιθέσεις ανάμεσα στην αναπτυγμένη πρωτεύουσα και τις επαρχιακές πόλεις. Όλες

οι προσπάθειες του κράτους να παρακινήσει τους αγρότες να εγκαταλείψουν την καλλιέργεια παραδοσιακών προϊόντων (σταφίδα, λάδι, σύκα) και την παραγωγή ολιτηρών προς όφελος της ευνοούμενης παραγωγής των λεγόμενων βιομηχανικών φυτών (βαμβάκι, καπνός) και των φρούτων, δεν στέφθηκαν με επιτυχία. Το 1958 η τότε κυβέρνηση κατάλαβε ότι η ανάπτυξη της χώρας δεν μπορούσε να προωθηθεί χωρίς προγραμματισμό. Έτσι δημοσιεύτηκε το πρώτο πεντάχρονο πρόγραμμα.

Στο μεταξύ παρατηρήθηκαν οι πρώτες μεταβολές της κοινωνικής διάρθρωσης. Το ποσοστό της μετανάστευσης ήταν σημάδι του συγκλονισμού των χωριών που τώρα έρχονταν όλο και πιο πολύ σ'επαφή με το βιομηχανικό κόσμο. Ο τουρισμός, το ραδιόφωνο, η διεύρυνση του οδικού δικτύου, η διάδοση του τύπου και η προσδεύουσα αστυφιλία, συντέλεσαν στην κινητικότητα και έφεραν έτσι τις παλιές αντιλήψεις σε σύγκρουση με τα τρέχοντα προβλήματα. Η σύγκρουση ανάμεσα στην πολυτέλεια στην οποία ζούσε το ανώτερο στρώμα στην Αθήνα ήταν αναπόφευκτη. Η νέα γενιά έχει απελευθερωθεί από το φορτίο του εμφυλίου πολέμου τη φρίκη του οποίου η άρχουσα τάξη προσπάθησε εσκεμμένα να διατηρήσει ζωντανή. Οι κοινωνικές τάξεις άρχισαν ν' αποκτούν συνείδηση του εαυτού τους και έτσι να ασκούν πίεση πάνω στο σύστημα. Πολιτικοποιήθηκαν οι διανοούμενοι, μ'όλο που σχεδόν όλοι ανήκουν στην αστική τάξη. Ιδιαίτερα εκείνοι που σπούδασαν και σταδιοδρόμησαν στο εξωτερικό γίνονται φορείς της ανανέωσης. Έφεραν μαζί τους νέες ιδέες και έβαλαν νέους

στόχους.

Σε όλα αυτά που προαναφέρθηκαν, προστίθεται και η πρόκληση της Καινής Αγοράς. Η σύνδεση με την Ε.Ο.Κ. προπαγανδίστηκε σαν ο μοναδικός δρόμος για τη χρήση ανάπτυξη της χώρας. Το ανώτερο στρώμα και η αστική τάξη επιδίωξαν τη σύνδεση, επειδή ήθελαν σε μια στενότερη εμπλοκή της ελληνικής οικονομίας με το ευρωπαϊκό κεφάλαιο και έβλεπαν στην εξάρτηση της Ελλάδος από τη Δύση ένα είδος εξασφάλισης ενάντια σε πιθανές μεταβολές. Η αντίθετη άποψη είναι ότι ο ελεύθερος ανταγωνισμός, όπως έχει δείξει η πείρα δεν μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη. Όλες οι βιομηχανικές χώρες μπόρεσαν ν' αναπτύξουν τη βιομηχανία τους μόνο με ένα προστατευτικό σύστημα, ότι κάτω από την πίεση της ΕΟΚ θα καταστραφεί η ελληνική βιομηχανία και η Ελλάδα θα γίνει ο ξενόδοχος της Ευρώπης.

Στα δύο χρόνια (1963 - 1965) προβάλλουν στο προσκήνιο τα αιτήματα και τα συμφέροντα του ελληνικού λαού. Το αναπτυξιακό πρόβλημα αντιμετωπίζεται με μια αύξηση της ζήτησης, με την εντατικοποίηση των επενδύσεων στην υποδομή και στον τομέα της παιδείας. Επίσης μειώνονται εν μέρει τα προνόμια που είχαν δοθεί στις ξένες μονοπωλιακές επιχειρήσεις (Σόκο νο, Εσοο - Πάπας, Πεοινέ). Συγχρόνως με έναν πλατύ προγραμματισμό μπαίνουν οι βάσεις για την ανάπτυξη. Ο προγραμματισμός είναι ένα όργανο του συντονισμού σ' ένα φιλελεύθερο σύστημα, χωρίς κανένα περιορισμό της ελευθερίας των κέντρων αποφάσεων. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα - πλαίσιο.

Επίσης επειδή η οικονομική κατάσταση επιδεινώνεται, οι τιμές ανεβαίνουν και οι εργάτες απαιτούν αυξήσεις. Το εμπορικό έλλειμμα μεγαλώνει. Το ξένο μεγάλο κεφάλαιο προσπαθεί ν' αυξήσει την επιρροή του. Οι αγρότες διαμαρτύρονται ενάντια στις χαμηλές τιμές των σιτηρών (Ιούλιος 1966). Μπαίνουν οι θεωρητικές βάσεις για ένα οικονομικό σύστημα της λεγόμενης μικτής οικονομίας (MIXED ECONOMY), με σαφή όρια και συγκεκριμένους ρόλους για το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Όλα αυτά ανατρέπονται με τη δικτατορία του 1967. Στη δεκαετία του 1970 έχουμε οικονομική κρίση που εκδηλώνεται σε κρίσιμα μεγέθη, όπως: διεθνής ανταγωνιστικότητα, απασχόληση, επενδύσεις, δυναμισμός παραγωγής. Η διεθνής κρίση λειτουργεί καθοριστικά για οικονομίες όπως η ελληνική.

1.2. Η θεωρία της επίσημης ελληνικής επιστήμης.

Το πρόβλημα για την εκβιομηχάνιση και ιδιαίτερα για την ανάπτυξη βαριάς βιομηχανίας στη χώρα μας, άναψε τα τελευταία χρόνια και προπάντων στα χρόνια της αξονικής κατοχής και στο διάστημα έπειτα απ' αυτήν, ζωνρή συζήτηση ανάμεσα στους τεχνικούς και τους ειδικούς επιστήμονες.

Το ζήτημα για την βιομηχανική ανάπτυξη της χώρας συνδυάζεται άμεσα με τη βιωσιμότητα της χώρας μας, με τη δυνατότητα δηλαδή να ζήσει ο τόπος, αναπτύσσοντας με την εργασία των κατοίκων του κατά κύριο λόγο τις εσωτερικές παραγωγικές δυνάμεις που περιλαμβάνει.

Απο την απάντηση που θα δοθεί στο πρόβλημα για την εκβλομηχάνιση εξαρτάται βασικά και η θέση που θα πάρει καθένας στο όλο ζήτημα για τη βιωσιμότητα.

Η θεωρία που επικρατούσε στην "επίσημη" ελληνική επιστήμη και στην πολιτική των κομμάτων της οικονομικής ολιγαρχίας, ως τα τελευταία χρόνια, ήταν η εξής:

Ήταν η "θεωρία" πως η Ελλάδα, πλουτολογικά, υστερεί απ' όλες τις πολιτισμένες χώρες.

Πως η Ελλάδα έχει φυσικά φτωχό και άγονο έδαφος και πως δεν μπορεί να αποδώσει η γεωργική καλλιέργεια τίποτα, ή ελάχιστα περισσότερο απ' ότι δίνει σήμερα στον εξαθλιωμένο αγροτικό πληθυσμό που αποτελεί και το μεγαλύτερο ποσοστό στον πληθυσμό της χώρας.

Πως και σχετικά με τη βιομηχανία ο Έλληνας είναι "καταδικασμένος" να έχει χαμηλό εισόδημα, επειδή οι φυσικές πλουτοπαραγωγικές πηγές στο έδαφος και στο υπέδαφος είναι κι αυτές απειληστικά "περιορισμένες".

Πως η δημογραφική "πίεση" της χώρας είναι τέτοια, δηλαδή ο πληθυσμός που αναθρογεί στο έδαφος που μπορεί να καλλιεργηθεί είναι τόσος που - οποιαδήποτε "βελτίωση συνθηκών" κι αν προκύψει από την εκμετάλλευση των πόρων της - το "κατά κεφαλήν" εισόδημα είναι αδύνατο να επαρκέσει για την ανύψωση του επιπέδου της ζωής.

Ακόμα έλεγαν, πως λείπουν τα κεφάλαια στη χώρα μας και "πλεονάζουν οι εργατικές χείρες". Και τέλος, πως είναι αδύνατον πια στη χώρα μας που έμεινε τόσο πίσω από

τις άλλες προδευμένες χώρες "να τις φτάσει και να τις συναγωνιστεί", μια που αυτές έχουν πια στα χέρια τους τα κλειδιά της παγκόσμιας οικονομίας.

Συμπεράσματα λοιπόν γι' αυτούς: Η Ελλάδα είναι μια "φυσικά" φτωχή χώρα που μπορεί να βρεί τη σωτηρία της μονάχα με λύσεις "εξωτερικές", δηλ. με λύσεις που βρίσκονται έξω από την οικονομία της, έξω από την ανάπτυξη των εσωτερικών της δυνατοτήτων με την εθνική εργασία.

Ποιες είναι αυτές οι λύσεις;

Πρώτα απ' όλα, η πρόσκτηση, η προσάρτηση γονίμων εδαφών. Η απόκτηση καινούριων περιφερειών τόσο στην Ευρώπη, όσο και για τους πιο τοσηηρούς σε άλλους τόπους - με την απόκτηση αποκικών κήπ - είναι η καραμέλια που πιπιλίζει με μακαριότητα η επισημη του "επίσημου" κράτους κυρίαρχων τάξεων στο διάστημα της τελευταίας εκατονταετίας. Είναι το ναρκωτικό δηλητήριο που ενσταλάζει η κυρίαρχη τάξη στην ελληνική επισημονική διανόηση.

Βρισκόμαστε σήμερα μπροστά στη φάση της φθοράς δύο ιμπεριαλισμών στη γωνία αυτή των Βαλκανίων. Ο ένας κλονίζεται. Ο άλλος θέλει να περισώσει ό,τι απόμεινε όρθιο. Έτσι ή αλλιώς, σήμερα ο ντόπιος μεγαλοιδεατισμός φαίνεται να προσαρμόστηκε και αυτός υπάκουα στην άποψη του "προφυγίου" κατά του σλαβικού κινδύνου στη Βαλκανική.

Δεύτερη λύση, συχνά σε συνδυασμό με την πρώτη, παρουσιάζεται η μετανάστευση του ελληνικού στοιχείου, των χεριών που περισσεύουν σε άλλες πλούσιες χώρες που θα

έδιναν τη δυνατότητα στα ελληνικά στοιχεία να ευδοκιμήσει οικονομικά και να βοηθήσει τους φτωχούς συγγενείς στην πατρίδα του.

Τρίτη λύση - καθαρά οικονομολογική - είναι ο εμπορικός μεγαλοϊδεατισμός. Πρέπει λένε, να επιδιώξουμε να μας παραχωρήσουν, δηλαδή στις κυρίαρχες τάξεις, οι κάθε φορά "προστάτιδες" ξένες δυνάμεις προνόμια οικονομικά και εμπορικά για την εκμετάλλευση ορισμένων ζωνών επιρροής του ξένου κεφαλαίου, και ιδιαίτερα στις βαλκανικές χώρες και στη Μέση Ανατολή.

Τέταρτη λύση: Να προσφέρουμε, λένε, στο ξένο κεφάλαιο κάθε λογής προνόμια για να εκμεταλλευθεί τους πόρους της χώρας μας και κάθε πολιτική και οικονομική εσχύση. Η λύση αυτή έχει σαν δικαιολογητική βάση τη στενότητα κεφαλαίων, που δε θα μπορούσε ν' αντιμετωπισθεί παρά με την αθρόα "εισορή" του ξένου κεφαλαίου σ' ολόκληρη την οικονομία μας. Η εισορή αυτή θα δραστηριοποιούσε την οικονομία μας, αφού δεν μπορούν να βρεθούν αλλοιώς κεφάλαια ούτε μπορεί το ντόπιο κεφάλαιο να επενδυθεί σε έργα μακράς πνοής και θα έδινε το λιγότερο δουλειά, ένα κομμάτι ψωμί (όπως λένε) στο σακένδυτο και λιμοκτονούντα ελληνικό λαό. Ετσι προπαγανδίζουν τη συστηματική παράδοση της χώρας με όρους αουδοσίας στο ξένο κεφάλαιο με τις δημοτικές συμβάσεις για εκτέλεση μεγάλων έργων (παραγωγικά, συγκοινωνίες, ενέργεια κ. λ. π.)

Γύρω απ' αυτές τις λύσεις κινήθηκε ένας αστερισμός από

παραλληλές. Όλες μαζί αποτελούν το υποβάσταγμα του ίδιου μοτίβου, της ίδιας "θεωρίας", που δεν είναι άλλη από τη θεωρία για τη φτώχεια του τόπου, όπου τάχα είναι καταδικασμένος από φυσικογεωγραφικούς και δημογραφικούς λόγους και όχι από κοινωνικούς.

Η "θεωρία" αυτή, αν θελήσουμε να την αναλύσουμε στα ουσιαστικά της μέρη, θα δούμε πως κάθε άλλο είναι παρά επιστημονική. Οι ρίζες της τροφοδοτούνται από την αντιδραστική ελληνική επιστήμη που αντικαθρεφτίζει την γενικότερη πολιτικοκοινωνική αντιδραστικότητα και συντηρητικότητα του "Βασιλείου της Ελλάδος" και των τάξεων που αποτέλεσαν τους στύλοβάτες του, αφού, πρώτα, πρόδωσαν τους κοινωνικοοικονομικούς σκοπούς της Επανάστασης του '21, και δεν άφησαν να ολοκληρωθεί το έργο της.

Τι εκφράζει στην πραγματικότητα η "θεωρία" αυτή; Εκφράζει την πολιτική των κυρίαρχων τάξεων στην Ελλάδα, που συμπυκνώνεται στο κήρυγμα του μεγαλοϊδεατισμού. Ο μεγαλοϊδεατισμός είναι το πραγματικό υπόβαθρο της θεωρίας για τη φτώχεια του τόπου και σ' αυτή τη θεωρία βρίσκει την επιστημονική "θεμελίωσή" του, το "γνωστικό και ηθικό" επιστέγασμά του. Ο μεγαλοϊδεατισμός που εσήμανε και σημαίνει: Να διαγωνιστεί η εσωτερική καθυστέρηση της οικονομίας και η καταπίεση του δουλευτή λαού, να εξακολουθήσουν οι τυχοδιωκτικές περιπέτελες για εξωτερικές "ρήσεις" του άλυτου από την αστική τάξη νεοελληνικού προβλήματος και να διαγωνισθεί η αούδοτη οικονομική

εκμεταλλίευση, η κυρίαρχη καταδυνάστευση της χώρας από το ξένο κεφάλαιο. Ο μεγαλοϊδεατισμός λοιπόν χρειαζόταν μια "θεωρία" που να δικαιολογεί το ότι δεν λήθηκε από τις κυρίαρχες τάξεις κανένα βασικό νεοελληνικό πρόβλημα, ούτε το αγροτικό ζήτημα, ούτε το πρόβλημα για την εκβιομηχάνιση της χώρας. Επρεπε λοιπόν να βρεθεί μια θεωρία που θα στήριζε "επιστημονικά" τη βάση του μεγαλοϊδεατισμού, την αντίληψη πως η χώρα μας δεν είναι βιώσιμη. Έτσι δημιουργήθηκε η θεωρία για τη "φτώχεια του τόπου".

Ωστε η θεωρία αυτή δεν είναι τίποτα άλλο από μια αποδοχητική θεωρία για την πολιτική των κυρίαρχων τάξεων ψευδο-επιστημονικά "παρουσιασμένη".

Αλλά τα πράγματα δεν έμειναν και δεν μπορούσαν να μείνουν εκεί που τα τοποθέτησε και θέλησε να τα καθιερώσει η "ακαδημαϊκή" αποστεωμένη διάνοηση με το αντιεπιστημονικό της αυτό κατασκεύασμα. Τα θεμέλια αυτής της "θεωρίας" άρχισαν να σαλεύουν και από τα μέσα και από τα έξω. Η ανάπτυξη της βιομηχανίας έπειτα από το 1920 - παρ' όλο το μονόπλευρο χαρακτήρα της η συζήτηση που προκλήθηκε την εποχή της παγκόσμιας κρίσης του 1931 - 1932 για τις εσωτερικές δυνατότητες της χώρας και για την ανάγκη να αξιοποιηθούν ορισμένες πλουτοπαραγωγικές πηγές της ("θεωρίες αυτάρκειας" κ. λ. π.). Η βοήθυσκοπηση του άγονου ελληνικού εδάφους και υπεδάφους" από το ξένο κεφάλαιο και τους επιστημονικούς προπομπούς του, που κάθε άλλο παρά άγονο το βρήκαν, η ανάγκη να εκμεταλλευτεί εντατικότερα το

διεθνές μονοπωλιακό κεφάλαιο τις ζώνες της επιρροής του, όλα αυτά έφεραν στην επιφάνεια μεγάλα επιχειρηματικά σχέδια, που είχαν για επακόλουθο την έμπρακτη και αναγκαστική αναίρεση του ενός ύστερ' από το άλλο των φετιχ της "επίσημης" επιστήμης για το "μοιραίο" κλπ, της φτώχειας του τόπου.

Δεκάδες ξένες αποστολές επισκέφτηκαν την Ελλάδα κι ακόμα έφτασε να γίνουν και συμβάσεις για την παραχώρηση της εκμετάλλευσης συγκεκριμένων πλουτοπαραγωγικών πηγών στο ξένο κεφάλαιο. Καταλαβαίνουμε φυσικά πως, όταν οι επιχειρηματίες δήλωναν, όπως είδαμε, ότι και ο αέρας είναι ακόμα εκμεταλλεύσιμος στην Ελλάδα, όχι βέβαια μόνο για καβούρντισμα, ήταν πια λίγο δύσκολο να κρυφτούν πολλούς από τις αλήθειες που κρατήθηκαν σκοπίμα στο σκοτάδι ως τότε. Οι τεχνικοί άρχισαν να βρίσκουν όχι μονάχα ενδιαφέρον παρά και συμφέρον τους να μελετούν τα ζητήματα για την πλουτοπαραγωγική ανάπτυξη, μια που οι έρευνές τους θα συνδιάζονταν με πραγματοποίηση συγκεκριμένων επιχειρηματικών σχεδίων από μεγάλες ξένες εταιρίες κλπ.

Την ίδια, πάνω κάτω εποχή άρχισε να σφυρηλατείται από ορθότελα αντίθετη σκοπιά, το ιδεολογικό θεωρητικό όπλο για την πάλη με τον μεγαλοϊδεατισμό και τη θεωρία της "μη βιωσιμότητας".

Στην περίοδο της κατοχής και του Αχώνα της Αντίστασης του ελληνικού λαού, παρατηρήθηκε, όπως είπαμε, ζωνρή ιδεολογική κίνηση, γύρω από το πρόβλημα αυτό. Στην κίνηση

αυτή οι προοδευτικοί επιστήμονες, τοποθετημένοι σε σωστή βάση θεώρησης, στη βάση της εθνικής ανεξαρτησίας και του δημοκρατικού μετασχηματισμού της οικονομίας, προχώρησαν όσο μπορούσαν μέσα στις συνθήκες της παράνομης ζωής την επεξεργασία του. Μα και όσοι επιστήμονες και τεχνικοί ξεκίνησαν από διαφορετική αφετηρία, από συντηρητικές ατομικές αντιλήψεις, ή και δεν είχαν ξεκαθαρισμένο ιδεολογικό προσανατολισμό - και τέτοιοι ήταν αρκετοί - κατέληξαν και αυτοί σε τεχνικά και επιστημονικά ευσυνεήδητα συμπεράσματα, ως το σημείο που κρατήθηκαν σε συνεπή επιστημονικά πλαίσια.

Τι έλεξαν τα συμπεράσματα αυτά; Τα συμπεράσματα αυτά δεν ήταν τίποτα άλλο παρά το πανηγυρικό, το επιστημονικό θάψιμο της "θεωρίας για το αδύνατο" ή το "ασύμφορο" της αξιοποίησης της χώρας μας. Αποδείχτηκε πέρα για πέρα, από τους ίδιους τους πιο συντηρητικούς επιστήμονες με τα στοιχεία που οι ίδιοι φέρανε στο φως, με τις τεχνικές και επιστημονικές μελέτες που έκαναν, με τα στοιχεία από τις υπηρεσίες των υπουργείων, με τις γνωμοδοτήσεις από ξένους και με διεθνές κύρος τεχνικούς και άλλα, πως η χώρα έχει τις βασικές δυνατότητες να αναπτυχθεί οικονομικά με την εκμετάλλευση των πλουτοπαραγωγικών της πόρων. Το ενεργειακό, η αγροτική οικονομία, η βαριά βιομηχανία, οι μεταφορές, τα μεγάλα γεωβελτιωτικά και άλλα παραγωγικά έργα αποδείχτηκαν πως υπάρχουν οι προϋποθέσεις να γίνουν. Οι σχετικές μελέτες, μας επιτρέπουν σήμερα να βγάλουμε άμεσα

θετικά επιστημονικά συμπεράσματα για τις εσωτερικές δυνατότητες που παρουσιάζει η χώρα μας. Ακόμα, έμμεσα, παρόμοια συμπεράσματα βγαίνουν και μέσα από τις επίσημες εκθέσεις των υπουργείων και των οργανισμών. Τα συμπεράσματα όμως αυτά δεν αρκούσαν, φυσικά, από μόνα τους για να αντιμετωπιστεί ως το τέλος το ζήτημα σε σωστή βάση. Τι έγινε; Οι φορείς των "ιδεολογικών" αντιλήψεων της ολιγαρχικής κυρίαρχης τάξης, από την εποχή κλόβας, που οι άρχιοι Τόρρις ετοίμαζαν την πολιτική τους επέμβαση στη σύμμαχη Ελλάδα για να ανακόψουν την δημοκρατική εξέλιξη, που άρχισε με το κίνημα της αντίστασης και θα συνεχιζόταν μέχρι να ολοκληρωθούν οι σκοποί της και έπειτα από την απελευθέρωση από την αξονικό ζυγό, από την ίδια αυτή εποχή (1942 - 1944) των μηχανορραφιών των "τόρρις" και ορισμένων παραχόντων στρατιωτικών, παλιαιοκομματικών ή και της φασιστικής δικτατορίας της 4ης Αυγούστου στην Καζαμπλάνκα, στο Κάιρο και στη Μέση Ανατολή, οι ίδιοι "πνευματικοί" άνθρωποι προετοίμαζαν την καινούργια "θεωρία" που θα έβγαζαν στη φόρα, για να σπείρουν τη σύγχυση σ' όλη τους ταμείς της κοινωνικής ζωής του ξυπνημένου πια λαού μας. Επρεπε ο λαός αυτός, να ξαναφορέσει χωρίς να το καταλάβει καινούργιες αλυσίδες με την καταχή και την υποδούλωση από τους παλιούς του "κυρίους". Επρεπε να ξανανεωθεί η μισοαποικιακή συγκρότηση, ακόμα και στο επιστέγασμα, στην πνευματική δηλαδή ζωή της χώρας, που είχε αρχίσει με το απελευθερωτικό κίνημα να πετάει σε ελεύθερους πια ορίζοντες.

Ποια ήταν η "καινούρια θεωρία", στον τομέα της επιστήμης, για τη βιωσιμότητα της χώρας; Ήταν στην ουσία, η ίδια η παλιά θεωρία για τη "φτώχεια του τόπου" με καινούρια μορφή. Και πραγματικά, μονάχα με ύπουλο και πονηρό τρόπο θα έπρεπε να ξεχειλάσουν και να σπείρουν τη σύγχυση για δεύτερη φορά στον επιστήμονα που είχε καταλάβει ή ζωνορά διαλοθανθεί πως η "φτώχεια του τόπου" ήταν παραμύθι.

Τη στιγμή, ίσα ίσα, που οι επιστήμονες με κύρος, με σειρά εργασίες είχαν αποδείξει πως τα περιθώρια για την ανάπτυξη και την εκμετάλλευση όλων των πλουτοπαραγωγικών πόρων της χώρας, σε όλους τους τομείς, ήταν αληθινά κολλοσοαία σε σύγκριση με το χώρο της Ελλάδας και με τον προπολεμικό βαθμό της αξιοποίησης τους. Τη στιγμή που η εντατικοποίηση της καλλιέργειας στην αγροτική οικονομία με την χρησιμοποίηση μηχανών και λιπασμάτων, η εκμετάλλευση των υδραυλικών δυνάμεων της χώρας για παραγωγή ηλεκτρενέργειας, το χτίσιμο βαριάς βιομηχανίας με την αξιοποίηση των ντόπιων πρώτων υλών γινόταν συνείδηση "λίαν προσεχούς" προοπτικής. Τη στιγμή αυτή, τίποτε, δε θα μπορούσε να σταθεί η θεωρία για "τη φτώχεια του τόπου", έτσι ωμά και ολοφάνερα αντιεπιστημονικά (σαν αυταπόδεκτο γεγονός), όπως την έδιναν ως τότε οι "επιστημονικοί" προπαγανδιστές των συγκροτημάτων του χρηματιστικού κεφαλαίου. Να τι έλεγαν και τι πίενε: Είναι ίσως πιο βέβαιο πως υπάρχουν ως ένα βαθμό οι δυνατότητες να αναπτυχθεί η χώρα μας σε όλους τους τομείς. Η χώρα δεν είναι και τόσο φτωχή όσο φαίνεται. Όμως και αν

εντατικοποιηθεί η καθιέρωση και αν γίνει η εκβλομηχάνηση δεν μπορεί να γίνει βιώσιμη η χώρα, τελικά, άμα δεν αποκτήσει, πένε το "αναγκαίον εδαφικόν και οικονομικόν υπόβαθρον". Χρειάζεται επιπλέον να δώσουμε οποιαδήποτε οικονομικά προνόμια και πολιτικές "εγγυήσεις" στο ξένο κεφάλαιο για να το προσελκύσουμε να επενδυθεί σε παραγωγικές τοποθετήσεις. Με άλλα λόγια ενώ φαίνονται πως παραδέχονται τη δυνατότητα να αναπτυχθεί η χώρα, και πρωτύτερα την αμφοβητούσαν ολιότητα, τώρα αμφοβητούν αν και κατά πόσο, με όλη την ανάπτυξη αυτή, η χώρα χωρίς το "εδαφικόν κληπ υπόβαθρον" μπορεί να γίνει βιώσιμη. Βάζουν δηλαδή από το παράθυρο ξανά την ίδια την παλιά θεωρία, που φαινόταν πως την είχαν βγάλει από την πόρτα. Αφού το παλιό ψέμα ξεσκεπάστηκε, φτιάχνουν το προγεφύρωμα για ένα καινούριο ψέμα, ένα καινούριο επιστημονικό μύθο, περισσότερο καμουφλαρισμένο. Τυπικοί υποστηρικτές της τέτοιας επιχειρηματολογίας είναι λίγα πολύ ανάμεσα σε άλλους οι Ξ. Ζοζώτας, Χ. Δαυτίδ, Α. Μάνος και Π. Κουβέλης. Μερικοί απ' αυτούς μάλιστα έχρασαν αναλυτικές εργασίες, όπου ενώ εκθέτουν, πρώτα, πόσες και πολες δυνατότητες για την παραγωγική της ανάπτυξη παρουσιάζει η Ελλάδα, καταλήχουν ύστερα στο συμπέρασμα, πως παρ' όλλες αυτές τις δυνατότητες είναι αναγκαία η εδαφική εξάπλωση σαν οικονομικό μέσο για τη λύση του προβλήματος της βιωσιμότητας. Ακόμα έχρασαν πως για να αξιοποιηθούν κι αυτές οι δυνατότητες, που υπάρχουν χρειάζεται σποδοδήποτε το ξένο κεφάλαιο ν' αναλάβει το

πρωταγωνιστικό ρόλο που δεν αποκλείει φυσικά έτσι ν' αναλάβει και τον οικονομικό έλεγχο αλλά και τον προγραμματισμό της ανοικοδόμησης. Πρέπει, ήνε, να βρει ευνοϊκό κλίμα για να δεχθεί να αναλάβει να πραγματοποιήσει τις επιδιώξεις αυτές.

Ο καινούριος "επισημονικοφανής" τρόπος που σερβίζουν ξανά τη Μεγάλη Ιδέα και τη θεωρία για τη "φτώχεια" του τόπου, βρίσκει ερμηνευτές του εκτός απ' αυτούς και μερικούς άλλους τεχνικούς και οικονομολόγους που ήλιο ή πολύ στέκονται στις πιο πάνω θέσεις. Τέτοιοι είναι εκτός από τον Ξ. Ζοηότα και Χ. Δαυΐδ και οι Δ. Φιλιάρτος, ο Β. Ραυτόπουλος και άλλοι. Πρέπει να παρατηρήσουμε πως η καινούρια αυτή απόχρωση τονίζει ιδιαίτερα τον παράγοντα του Ξένου κεφαλαίου και την ανάγκη της "δραστήριας" συνδρομής του. Πολλοί απ' αυτούς τους επισημονες μάλιστα δεν αμφοβητούν τόσο αν τελικά η χώρα μπορεί να γίνει βιώσιμη, όσο το αν μπορεί να γίνει βιώσιμη χωρίς ν' αναλάβει ολοκληρωτικά την αξιοποίηση της ελληνικής οικονομίας το Ξένο κεφάλαιο.

Θα περιοριστούμε να κρίνουμε τη "θεωρία" αυτή ειδικότερα στο ζήτημα για την εκβλομηχάνιση. Η θέση άλλωστε που θα πάρει κανείς σ' αυτό το ζήτημα, όπως είπαμε, προκαθορίζει στο μεγαλύτερο βαθμό και τη θέση σ' ολόκληρο το ζήτημα για τη βιωσιμότητα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 2ον

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ Ε. Ο. Κ.

2.1. Σκοποί και μέσα ανάπτυξης

Στην πρώτη μεταπολεμική περίοδο βασικός σκοπός και προαναταξιολογός της ελληνικής πολιτικής βιομηχανικής ανάπτυξης ήταν η προστασία της εγχώριας αγοράς, η ικανοποίηση των εσωτερικών αναγκών, η υποκατάσταση των εισαγωγών βιομηχανικών προϊόντων.

Με βάση τον προαναταξιολογό αυτό το ελληνικό κράτος ακολουθούσε προστατευτική πολιτική στο εξωτερικό εμπόριο και σε άλλους τομείς. Από το σύστημα του κρατικού παρεμβατισμού στη βιομηχανική οικονομία που διαμορφώθηκε, στην πρώτη μεταπολεμική περίοδο βασικό ρόλο έπαιζαν οι παρακάτω σκοποί και μέσα:

1. Προστασία από τον ανταγωνισμό του εξωτερικού

α) γενική δασμολογική προστασία από των εισαγωγών αναλόγων βιομηχανικών προϊόντων, β) δασμός αντεντάμπυγκ, γ) προηγούμενη άδεια εισαγωγής δια ορισμένα είδη του καθεστώτος διατηρουμένου ελεύθερου κατ' αρχήν για όλα τα βιομηχανικά προϊόντα.

2. Ειδική προστασία αναπτύξεως βιομηχανικής παραγωγής

α) ατέλειες εισαγωγών πρώτων υλών προς βιομηχανική επεξεργασία και εξαγωγή προϊόντων, β) ελαφρά δασμολόγηση εισαγωγών ορισμένων ειδών της βιομηχανίας ως μηχανήματα ή και ατέλειες για ορισμένα είδη.

3. Ενίσχυση εξαγωγών.

- α) εμπορικές συμβάσεις και συμβάσεις ανταλλαγών με άλλες χώρες για την τοποθέτηση ελληνικών βιομηχανικών προϊόντων,
- β) ειδικός έλεγχος και τυποποίηση εξαγόμενων ελληνικών προϊόντων, γ) ειδική φορολογική και πιστοδοτική μεταχείριση των εξαγωγικών βιομηχανιών.

4. Ανάπτυξη των επενδύσεων στη βιομηχανία:

- α) ειδική προστασία ξένων κεφαλαίων για εισαγωγή και επένδυση στο εσωτερικό, β) θέσπιση ειδικής μεταχείρισης ομολογιακών δανείων επιχειρήσεων παραγωγικών.

5. Προστασία τοποθέτησης προϊόντος στο εσωτερικό

- α) προτίμηση εγχώριων βιομηχανικών προϊόντων για προμήθεια δημοσίου και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου β) προστασία επαρχιακής βιομηχανίας με ειδική φορολογική μεταχείριση.

6. Προστασία από τον ανταγωνισμό του εσωτερικού.

- α) Προηγούμενη άδεια για το σκοπό ίδρυσης νέας ή για επέκταση υπάρχουσας βιομηχανίας ή βιοτεχνίας ή μεταφοράς αυτής. β) νόμοι αθέμητου ανταγωνισμού, σωματίων ευρειοτεχνίας, επαγγελματικού μυστικού επωνυμίας.

7. Ενίσχυση λειτουργίας και ανάπτυξης της βιομηχανικής δραστηριότητας:

- α) πιστοδότηση της βιομηχανίας για την ανασυγκρότησή της από δημόσιους πόρους, β) πιστοδότηση αυτής από τις αποταμιεύσεις για τις εξαγωγές, εισαγωγές της και την ανάπτυξή της, γ) αναγκαστικές απαλλοτριώσεις για την ίδρυση και επέκταση βιομηχανιών, δ) καθεστώς βιομηχανικής ιδιοκτησίας, βιομηχανικής υποθήκης, ε) ειδική φορολογική

μεταχείριση εισοδήματος βιομηχανικών επιχειρήσεων στ) ειδικά τιμολόγια μεταφορών.

8. Οργάνωση της βιομηχανίας - βιοτεχνίας: α) τεχνολογικός έλεγχος μηχανολογικών, ηλεκτρολογικών κ. λ. π. εγκαταστάσεων, β) τεχνική βοήθεια από τις δημόσιες υπηρεσίες, κ. λ. π.

γ) ποσοτικό καθεστώς.

9. Καθεστώς βιομηχανικής επιχείρησης: α) έλεγχος αγοράς, εργασίας και αναγκαστική τοποθέτηση μισθωτών, β) έλεγχος τήρησης νόμων εργασίας, γ) ρύθμιση σχέσεων κεφαλαίου και εργασίας.

10. Συμμετοχή του κράτους στη βιομηχανική δραστηριότητα:

α) ανάληψη ορισμένων τομέων από δημόσιες επιχειρήσεις, όπως παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας κ. λ. π. β) εκχώρηση από το κράτος, προνομίων εκμετάλλευσης δημοσίων πλουτοπαραγωγικών πόρων, όπως ο λιχνίτης Πτολεμαΐδας κ. λ. π. γ) εκχώρηση προνομιακής εκμετάλλευσης ορισμένων παραγωγικών πόρων εκμετάλλευσης όπως ναυπηγεία, πυρεία κ. λ. π.

11. Ειδική ρύθμιση βιομηχανικών κλάδων αλευρομηχανίας κλπ.

12. Έλεγχος έμμεσος κερδών: κοστολόγηση και διατίμηση βιομηχανικών προϊόντων.

Το ελληνικό σύστημα του κρατικού παρεμβατισμού στη βιομηχανική οικονομία, συνεπώς, περιέχει τόσο στοιχεία εσωστραφούς όσο και στοιχεία εξωστραφούς πολιτικής. Η πρώτη μεταπολεμική περίοδος χαρακτηρίζονταν από την εσωστραφή, η δεύτερη από την εξωστραφή πολιτική. Το πέρασμα από την εσωστραφή στην εξωστραφή πολιτική, πραγματοποιήθηκε

βαθμιαία. Το σημείο στροφής ήταν στην ουσία η σύνδεση με την ΕΟΚ το 1962.

Η βιομηχανική πολιτική του ελληνικού κράτους απεικονίζεται και στα προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης, στη γενικότερη οικονομική πολιτική των ελληνικών κυβερνήσεων. Η βασική αδυναμία της βιομηχανικής πολιτικής, που ακολούθησαν οι μεταπολεμικές ελληνικές κυβερνήσεις, συνίσταται στο ότι δεν έθεσε στο επίκεντρο μια εκσυγχρονισμένη εκβιομηχάνιση της Ελλάδας. Γενικά τα μεγάλα προβλήματα της χώρας - όπως είναι η εκσυγχρονισμένη εκβιομηχάνιση, ο εκσυγχρονισμός της διάρθρωσης της οικονομίας, η δημιουργία μιας αυτοδύναμης και ορθολογικής ελληνικής οικονομίας, μέσα στα πλαίσια του διεθνούς καταμερισμού εργασίας, η επίτευξη διεθνούς ανταγωνιστικής ικανότητας, η πλήρη απασχόληση στο εσωτερικό της χώρας, η ριζική βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων μαζών η ουσιαστική ανύψωση της μορφωτικής επαγγελματικής και επιστημονικής στάθμης - δεν αποτέλεσαν κεντρικό στόχο στην οικονομική πολιτική και στα προγράμματα των ελληνικών κυβερνήσεων στη μεταπολεμική περίοδο. Ορισμένοι συγκεκριμένοι στόχοι συνδέονταν φυσικά με τα παραπάνω προβλήματα. Η σύνδεση όμως αυτή δεν ήταν ούτε οργανική ούτε καθοριστική. Πέρα απ' αυτό δεν θεμελιώνονταν με σοβαρά οικονομικά και θεσμικά μέτρα.

Στην περίοδο του πολέμου και μέχρι το τέλος του εμφυλίου (1940 - 1949) η ελληνική οικονομία είχε

αποδιοργανωθεί και η οικονομική πολιτική καθορίζονταν βασικά από τις ανάγκες του πολέμου και - μετά το τέλος του - της ανασυγκρότησης. Μετά την ανασυγκρότηση, τα προβλήματα που πρόβλεπταν όχι πια μόνο στο πεδίο της θεωρίας, αλλά και στο πεδίο της πρακτικής, ήταν αναπτυξιακά προβλήματα. Αναπτυξιακά, όχι μόνο με την έννοια της προοδευτικής αύξησης του εθνικού εισοδήματος, αλλά, ταυτόχρονα και με την επιδίωξη αληθινών διαρθρωτικού χαρακτήρα, τέτοιων που θα εξασφάλιζαν την έξοδο της χώρας από τον κύκλο των οικονομικά καθυστερημένων χωρών και θα την τοποθετούσαν ανάμεσα στις ανεπτυγμένες. Η ελληνική αστική οικονομική πολιτική, όμως, τουλάχιστον στην αρχή, δεν πολυνοιάζεται για τη λύση των αναπτυξιακών και διαρθρωτικών προβλημάτων. Τέτοια προβλήματα αρχίζουν να μπαίνουν μόνο προς το τέλος της δεκαετίας του 1950 και στις αρχές της δεκαετίας του 1960. Ως τότε οι στόχοι της ελληνικής οικονομικής πολιτικής έχουν απ' αυτή την άποψη πολύ περιορισμένο χαρακτήρα.

Αυτό φαίνεται καθαρά και από το τετραετές πρόγραμμα του 1950, που περιελάμβανε τους εξής βασικούς σκοπούς:

- α) την αποκατάσταση του δημοσιονομικού, νομισματικού και πιστωτικού συστήματος της χώρας.
- β) την πλήρη αξιοποίηση των φυσικών πόρων.
- γ) την εξασφάλιση του ανωτάτου δυνατού επιπέδου απασχολήσεως για τον πληθυσμό της χώρας.
- δ) την διατήρηση και την όσο την δυνατή αύξηση του βιοτικού επιπέδου του λαού σε ανεκτά επίπεδα.

ε) την εξισορρόπηση του ισοζυγίου πληρωμών.

Στο παραπάνω πρόγραμμα δεν υπάρχει ρητός στόχος για τη βιομηχανική ανάπτυξη. Πέρα απ' αυτό μέχρι τα μέσα της δεκαετίας, του 1950 πραγματοποιήθηκε στην ουσία μόνο ο πρώτος στόχος. Επρεπε να περάσουν πάνω από δέκα χρόνια για να πραγματοποιηθεί εν μέρει ο πέμπτος στόχος. Η αξιοποίηση των φυσικών πόρων προχώρησε με πολύ βραδείς ρυθμούς, προς όφελος πολλών φορές των ξένων μονοπωλίων και δεν ολοκληρώθηκε ούτε μέχρι τις μέρες μας. Όχι μόνο δεν εξασφαλίστηκε ανώτατα δυνατά επίπεδα απασχόλησης, αλλά αντίθετα, ολοκληρωμένη η δεκαετία του 1950 χαρακτηρίζεται από μια χρόνια μαζική ανεργία. Τέλος, στην περίοδο αυτή έχουμε περιορισμό της ανόδου του βιοτικού επιπέδου. Ορισμένοι απ' αυτούς τους στόχους δεν πραγματοποιήθηκαν ούτε στη διάρκεια των δύο δεκαετιών που ακολούθησαν το πρόγραμμα του 1950. Αυτό γίνεται φανερό κι από το γεγονός ότι ορισμένοι από τους σκοπούς του προγράμματος του 1950, εξακολουθούν να αποτελούν στόχο και στα πενταετή προγράμματα 1966 - 1970, 1968 - 1972 και 1976 - 1980, που εκπονήθηκαν 16 - 20 χρόνια αργότερα.

Η σημερινή διάρθρωση της ελληνικής βιομηχανίας φέρνει έντονα τα σημάδια μιας βιομηχανίας που αναπτύχθηκε βασικά κάτω από ένα καθεστώς προστατευτισμού με βασικό προσανατολισμό την ικανοποίηση των αναγκών της εγχώριας αγοράς, είναι ιδιαίτερα εξοφθαλήμη στους παραδοσιακούς κλάδους ελαφράς βιομηχανίας που παράγουν καταναλωτικά προϊόντα. Τέτοιοι κλάδοι είναι π.χ. οι βιομηχανίες τροφίμων,

ποτών και καπνού, οι βιομηχανίες ενδυμάτων και υποδημάτων, γενικά οι κλάδοι των προϊόντων εκείνων που η εισοδηματική ελαστικότητα της ζήτησής τους είναι σχετικά χαμηλή.

Σα συνέπεια της προστατευτικής πολιτικής του παρελθόντος δημιουργήθηκαν πολλές μη αποδοτικές, μη ανταγωνισμένες βιομηχανικές επιχειρήσεις. Σε αυτή την κατηγορία ανήκει ένα μεγάλο μέρος της ελληνικής βιομηχανίας. Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες αποδείχτηκε ότι η εσωστραφής βιομηχανική ανάπτυξη μακροπρόθεσμα δεν είναι αποτελεσματική και γίνεται αναγκαίο το πέρασμα στην εξωστρεφή πολιτική ανάπτυξης. Η επίγνωση αυτή και η αλλαγή στρατηγικής συντελέστηκε βαθμιαία στην Ελλάδα. Αυτό φαίνεται και από το γεγονός ότι στις τελευταίες δύο δεκαετίες της μεταπολεμικής περιόδου αυξάνεται ο ρόλος και η βαρύτητα των στόχων και των μέσων της εξωστρεφούς βιομηχανικής ανάπτυξης. Βασικό ρόλο στη διαδικασία αυτή έπαιξαν και παίζουν οι παρακάτω παράγοντες, που δημιούργησαν και δημιουργούν νέους όρους και "κανόνες παιχνιδιού" στον παγκόσμιο προσαρμοστικό και τη στρατηγική οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδας.

- i) Η υποτίμηση της δραχμής στο μισό της αξίας της το 1953. Στη μετέπειτα περίοδο η συναλλαγματική τιμή της δραχμής - σε σχέση με το δολιάριο κ. λ. π. - έμελνε στην ουσία δεσμευμένη, σταθερή (1 δολιάριο = 30,31 δραχμές). Το Μάιο του 1975 η Ελλάδα αποδέσμευσε επίσημα τη δραχμή απ' το δολιάριο. Η υποτίμηση της δραχμής επιδρούσε από τη μια προς την κατεύθυνση αύξησης των εξαγωγών εμπο-

ρευμάτων και μείωση των εισαγωγών εμπορευμάτων και από την άλλη προς " την κατεύθυνση αύξησης της εισαγωγής κεφαλαίων, δηλαδή έκανε πιο ανοιχτή την ελληνική οικονομία στις διαδικασίες της παγκόσμιας οικονομίας.

- ii) Βασικό σταθμό στο άνοιγμα των θυρών της Ελλάδας στο ξένο κεφάλαιο αποτέλεσε το Ν. Δ. 2687/1953 "περί προσελκύσεως ξένων κεφαλαίων". Ο Νόμος δίνει τη δυνατότητα για την ελεύθερη εισροή ξένων κεφαλαίων στη βιομηχανία και προστατεύει όλες τις επενδύσεις του ξένου κεφαλαίου στην Ελλάδα. Εξασφαλίζει προστασία για δικαιώματα της ιδιοκτησίας, για τη διατήρηση του status quo, για τον επαναπατρισμό του κεφαλαίου και του κέρδους, καθώς και για την παροχή φορολογικών διευκολύνσεων. Η περιουσία της ξένης επιχείρησης, απαλλοτριώνεται από κάθε είδους απαλλοτρίωση. Στην περίοδο της χουντικής κυβέρνησης εξασφαλιστήκαν νεώτερα προνόμια στο ξένο κεφάλαιο όπως με τον Α. Ν. 89/1967 και 378/1968. Τα προνόμια που πρόσφερε ο νόμος 2687 και οι άλλοι νόμοι είχαν σαν αποτέλεσμα την ένταση της διείσδυσης του ξένου κεφαλαίου.
- iii) Το τρίτο αποφασιστικό βήμα ήταν η Συμφωνία Σύνδεσης Ελλάδας - ΕΟΚ το 1962.

Συμφωνία Σύνδεσης

Οι επιχνώσεις της σύνδεσης με την ΕΟΚ στην ελληνική βιομηχανία και γενικότερα στην ελληνική οικονομία είναι δύσκολο να διερευνηθούν στην καθαρή τους μορφή. Πρώτα απ' όλα γιατί η Συμφωνία Σύνδεσης λειτούργησε κανονικά μόνο

8 - 9 χρόνια (1962 -1967 και 1974 -1977). Η επιβολή της δικτατορίας επηρέασε αρνητικά και τη σύνδεση. Η ΕΟΚ πάχωσε για 7 χρόνια (1967 - 1974) τη Συμφωνία. Οι σχέσεις είχαν περιοριστεί στην εφαρμογή των διατάξεων που είχαν αυτόματο ή ημιαυτόματο χαρακτήρα. (π.χ. στην αυτόματη μείωση των δασμών σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα). Αντίθετα επιβλήθηκε αναστολή στην εφαρμογή των υπολοίπων διατάξεων, στην εκτέλεση του πρωτοκόλλου χρηματοδότησης 1962 - 1967 και 1967 - 1972, στην εκτέλεση του προγράμματος για τη δημιουργία βιομηχανικών περιοχών στη Βόρεια Ελλάδα κ. λ. π. Στην πραγματικότητα έγινε τροποποίηση των όρων σύνδεσης προς το χειρότερο, με ουλοαστικές ζημιές για την ελληνική οικονομία. Παρ' όλα αυτά οι επιδράσεις της σύνδεσης είναι αισθητές. Δεύτερον, στην περίοδο μετά τη σύνδεση στην εξέλιξη της ελληνικής οικονομίας επέδρασαν και άλλοι παράγοντες όπως είναι η οικονομική πολιτική της χούντας, η κρίση της παγκόσμιας και της ελληνικής οικονομίας στην περίοδο 1973 - 1975 κ. λ. π.

2.2. Ρυθμοί αύξησης της παραγωγής μετά τη σύνδεση με ΕΟΚ

Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος - σε σταθερές τιμές του 1970 - ήταν μεταξύ 1950/60 5.8%, μεταξύ 1960/70 7.2%, μεταξύ 1970/75 5.6% & μεταξύ 1950/75 6.3%. Οι μέσοι ετήσιοι ρυθμοί αύξησης του ακαθάριστου εισοδήματος της μεταποίησης - σε σταθερές τιμές του 1970 - ήταν ταχύτεροι: 1950/60 7.8%, 1960/70 10.3%, 1970/73 12.0%, 1970/75 7.5% και 1950/75 8.7%. Στους

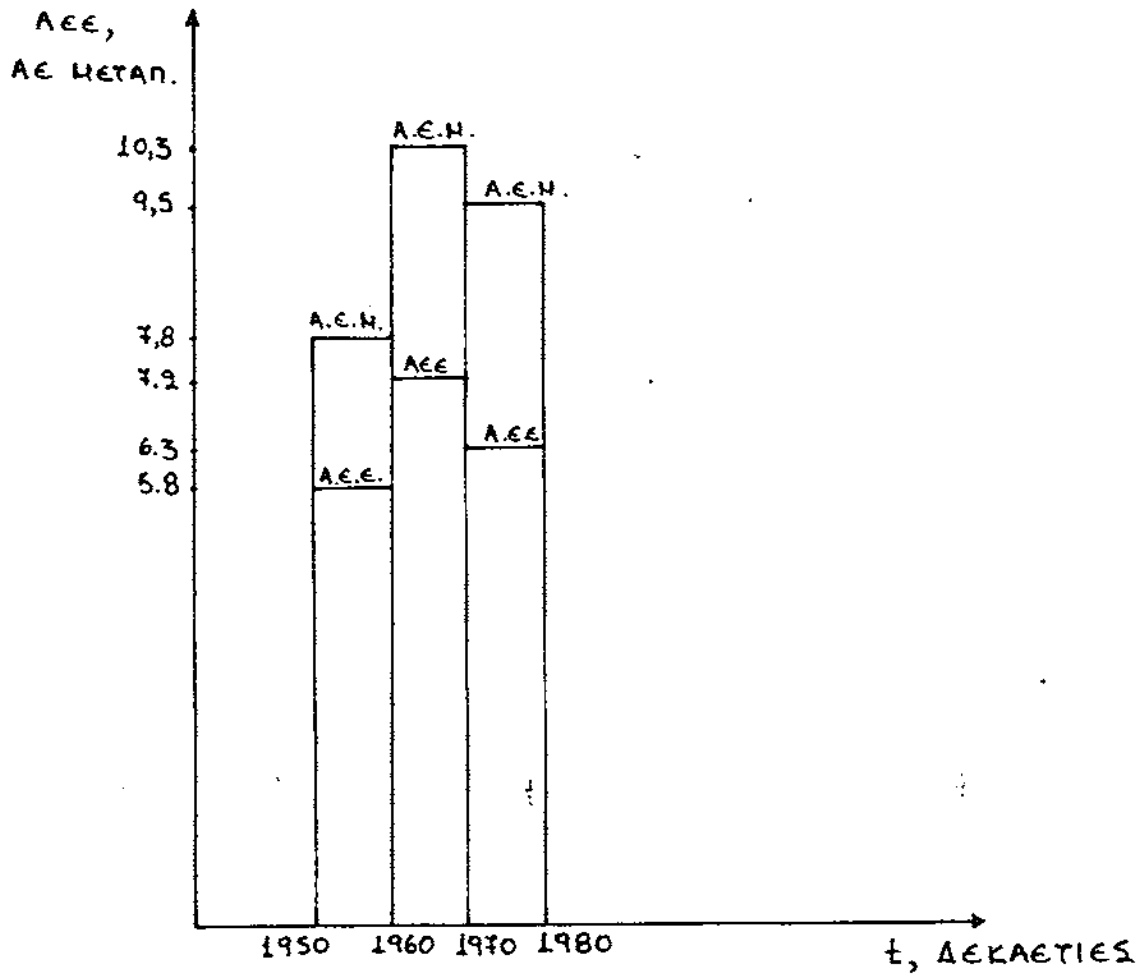
ρυθμούς των διαφόρων κλάδων της βιομηχανίας υπάρχουν σημαντικές διαφορές. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του βιομηχανικού προϊόντος - σε σταθερές τιμές του 1970 - ήταν στην περίοδο 1950/61 6.0% και στην περίοδο 1961/73 11.1%. Ο μέσος ετήσιος όρος αύξησης των καταναλωτικών αγαθών ήταν μεταξύ 1950/60 3.7%, μεταξύ 1960/70 8.6%, μεταξύ 1970/75 8.4%, ενώ των ενδιάμεσων αγαθών ήταν 11.2%, 12.4% και 7.8% και των κεφαλαιουχικών αγαθών 10.2%, 12.7% και 5.3% αντίστοιχα.

Το 1976 - σε σχέση με το 1975 - η αύξηση του ΑΕΠ ήταν 5.4% και του ακαθάριστου προϊόντος της μεταποίησης 9.8% (σε σταθερές τιμές).

Όλα τα ανωτέρω στοιχεία δείχνουν ότι μετά τη σύνδεση - σε σχέση βέβαια με την προηγούμενη περίοδο - οι ρυθμοί αύξησης της παραγωγής επιταχύνθηκαν. Αυτό οφείλεται σε πολλούς παράγοντες. Ένας από αυτούς τους παράγοντες είναι και η σύνδεση που οδήγησε στην αύξηση των εξαγωγών της Ελλάδας προς την ΕΟΚ και σε διαρθρωτικές αλλαγές, που επιτάχυναν τους ρυθμούς αύξησης της παραγωγής. Η κάμψη των μέσων ρυθμών στην περίοδο 1970/75 οφείλεται κυρίως στην οικονομική κρίση.

ΜΕΣΟΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΑΥΞΗΣΗΣ Α.Ε.Ε.

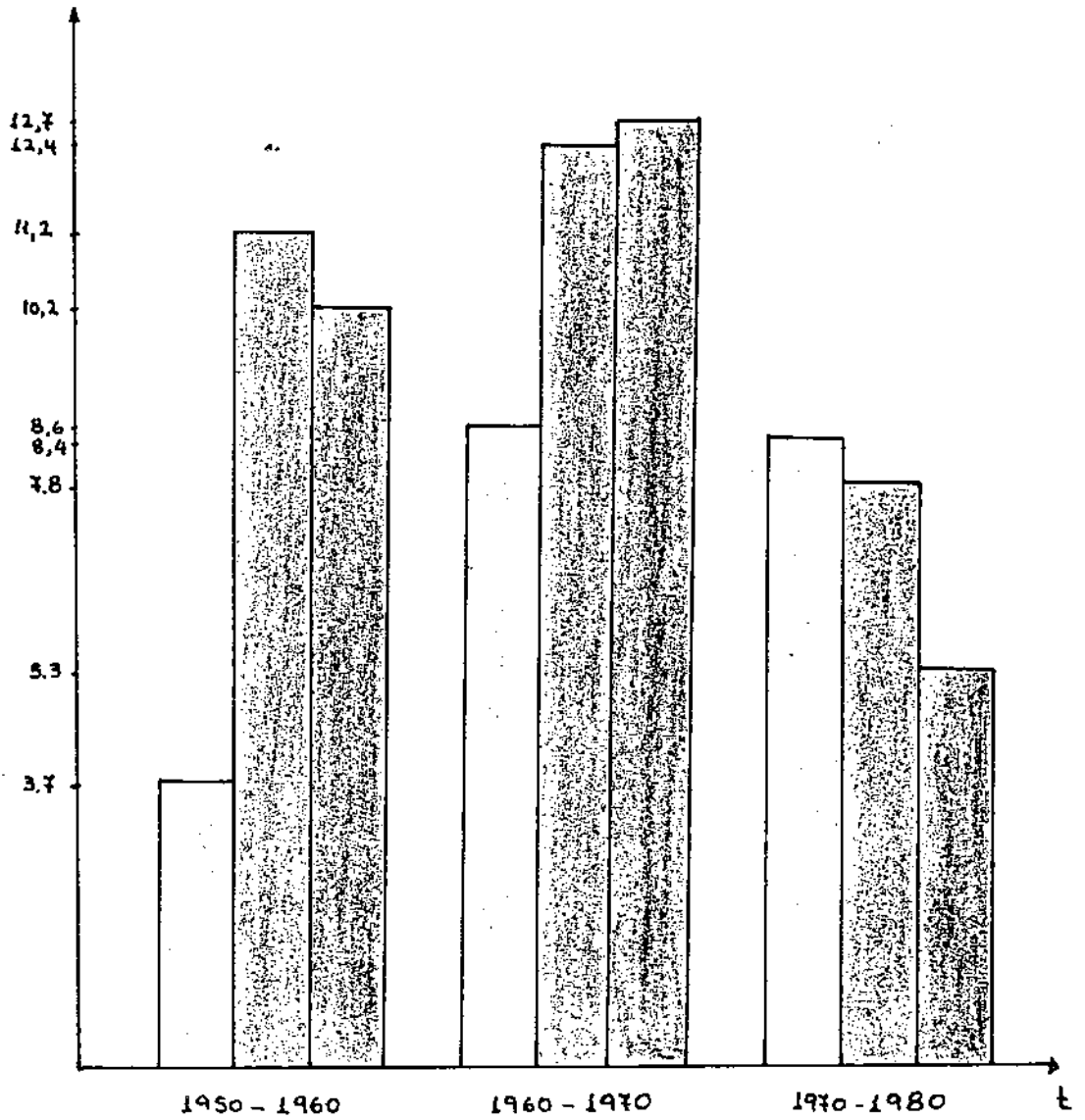
(σε σταθερές τιμές), Α.Ε.Μ.

Διαγραμμα 2.Α

Πηγή: "Οικονομ. Ταχυδρόμος" (3/3/'88)

Καταναλωτικά
αγαθά,
Ενδιάμεσα,
Κεφαλαίουχια

ΥΠΟΜΝΗΜΑ	
	Αγαθά
	Καταναλωτικά
	Ενδιάμεσα
	Κεφαλαίουχια

Διάγραμμα 2.Β

Πηγή: "Οικονομικός Ταχυδρόμος" (3/3/'88)

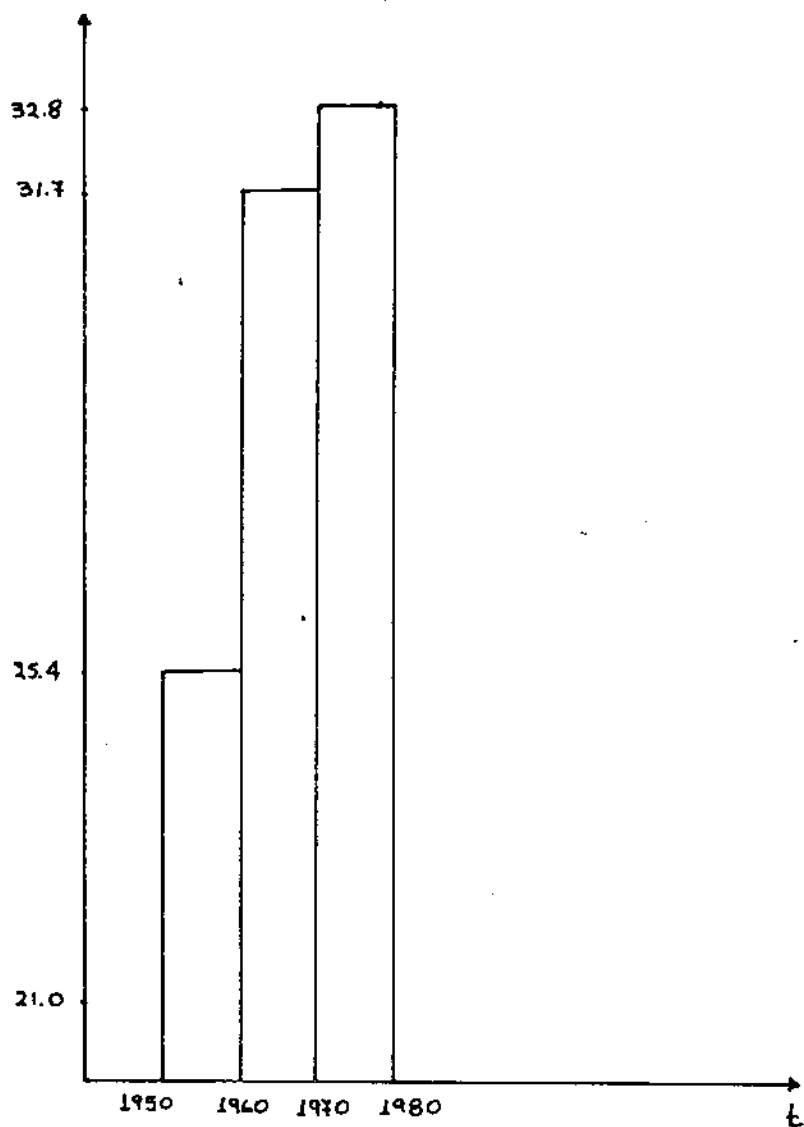
Το ειδικό βάρος της βιομηχανίας στο σύνολο του ακαθάριστου εγχωρίου προϊόντος αυξήθηκε από 20% που ήταν το 1950 σε 25.4% το 1960, σε 30.7% το 1970, σε 31.7% το 1975 και σε 32.8% το 1976. Οι ρυθμοί αύξησης του ειδικού βάρους της βιομηχανίας, επομένως, ουσιαστικά δεν άλλαξαν, είναι ίδιοι περίπου στην περίοδο πριν και μετά τη σύνδεση. Συντελέστηκαν όμως ορισμένες μεταβολές στην ενδοκλαδική διάρθρωση την μεταποίησης. Το ειδικό βάρος της βιομηχανίας τροφίμων - ποτών - καπνού παρουσιάζει επιταχυνόμενη μείωση στην περίοδο 1960/70 (-3.5%) σε σχέση με την περίοδο 1950/60 (-0.9%), στη δε περίοδο 1970/75 ο ρυθμός μείωσης είναι πολύ μεγαλύτερος από την περίοδο 1960/70.

Το ειδικό βάρος των υφαντικών βιομηχανιών παρουσιάζει αντιφατική εξέλιξη: μεταξύ 1950/60 μειώνεται σε μεγάλο βαθμό (-4.0%), μεταξύ 1960/70 έχουμε επιβράδυνση του ρυθμού μείωσης (-1.8%), ενώ μεταξύ 1970/75 έχουμε αύξηση (3.9%).

Το ειδικό βάρος της βιομηχανίας ένδυσης και υπόδησης ελαττώνεται, αλλά με μειωμένους ρυθμούς (1950/60 -7.2% και 1960/70 -3.4%) για να σταθεροποιηθεί το 1970/75 στο ίδιο επίπεδο του 1970. Η αναλογία της βιομηχανίας ξύλου και επίπλων σημειώνει μικρή μείωση.

Το ειδικό βάρος των χημικών βιομηχανιών σημειώνει συνεχή και σημαντική αύξηση με ρυθμό 4.4% στην περίοδο 1950/60, με 3.0% μειωμένο ρυθμό το 1960/70 και με 1.9% αυξημένο ρυθμό το 1970/75. Η αναλογία των μη μεταλλικών ορυκτών δείχνει μείωση το 1970/75 (-0.2%).

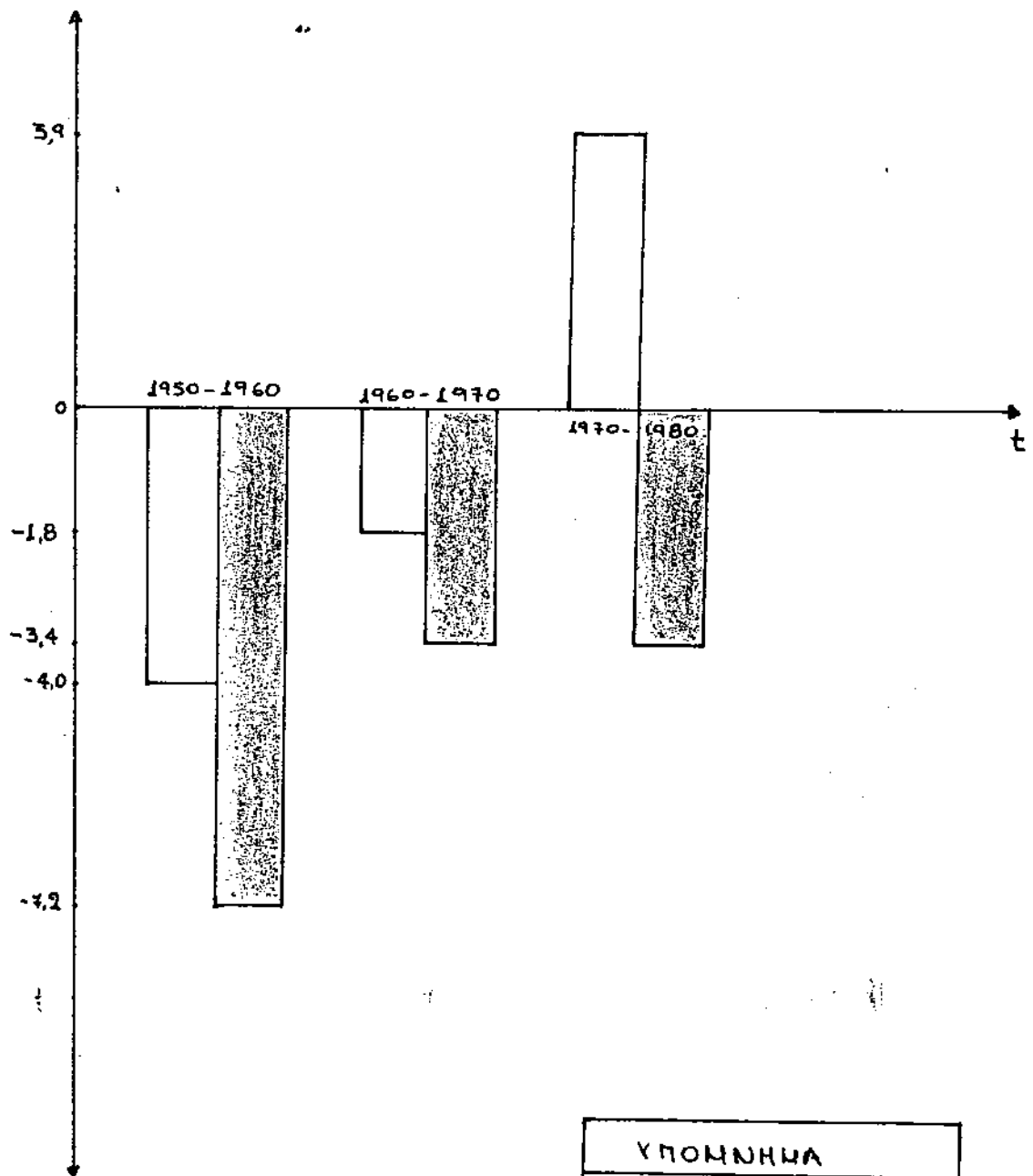
υμμετοχή
ομορφ. %
ni Α.Ε.Π.

Διάγραμμα 2.Γ

Πηγή: "Οικονομ. Ταχυδρόμος" (3/3/'88)

Συμμετοχή
Υφαντιών Β,
Ενδυση,
Υπόδηση
στο Α.Ε.Π.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ	
- Βιομηχανίες	
□	Υφαντιών
▨	Ενδυσης - Υπόδησης

Διάγραμμα 2.Δ

Πηγή: "Οικονομ. Ταχυδρόμος" (3/3/88)

Το ειδικό βάρος των βασικών μεταλλουργικών βιομηχανιών παρουσιάζει επιταχυνόμενη αύξηση μεταξύ 1960/70 (5.8%) σε σχέση με την περίοδο 1950/60 (1.2%) το 1970/75 όμως έχουμε μια μικρή μείωση (-1.0%).

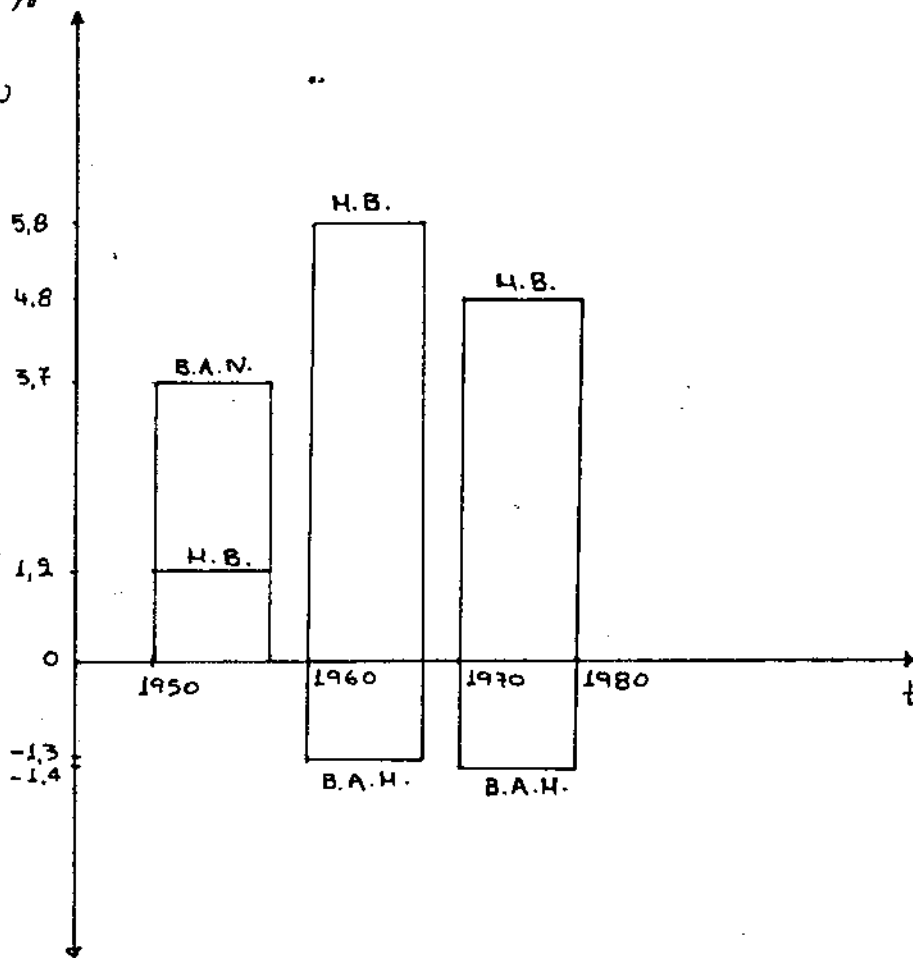
Το ειδικό βάρος της βιομηχανίας αντικειμένων από μέταλλα σημειώνει σημαντική αύξηση (3.7%) το 1950/60, αλλά αργότερα έχουμε επιταχυνόμενη μείωση (1960/70 -1.3% και 1970/75 -1.4%).

Η αναλογία της βιομηχανίας μεταφορικών μέσων διπλασιάζεται στην περίοδο 1950/60, η αύξησή της συνεχίζεται και στην περίοδο 1960/70 αλλά με μειωμένο ρυθμό (0.6%) για να μειωθεί στην περίοδο 1970/75 (-0.6%) και να κατέλθει το 1975 πάλι στο επίπεδο του 1960.

Τέλος, το ειδικό βάρος των διάφορων βιομηχανιών παρουσιάζει επιταχυνόμενη μείωση στην περίοδο 1960/70 (-0.4%) σε σχέση με την περίοδο 1950/60 (-0.2%) αλλά σημειώνει αύξηση στην περίοδο 1970/75 (0.3%).

Βλέπουμε σύμφωνα με τα ανωτέρω στοιχεία ότι η διαρθρωτική ανάπτυξη σε σχέση με την δεκαετία 1950/60 επιταχύνεται στη δεκαετία 1960/70, αλλά επιβραδύνεται στην πενταετία 1970/75.

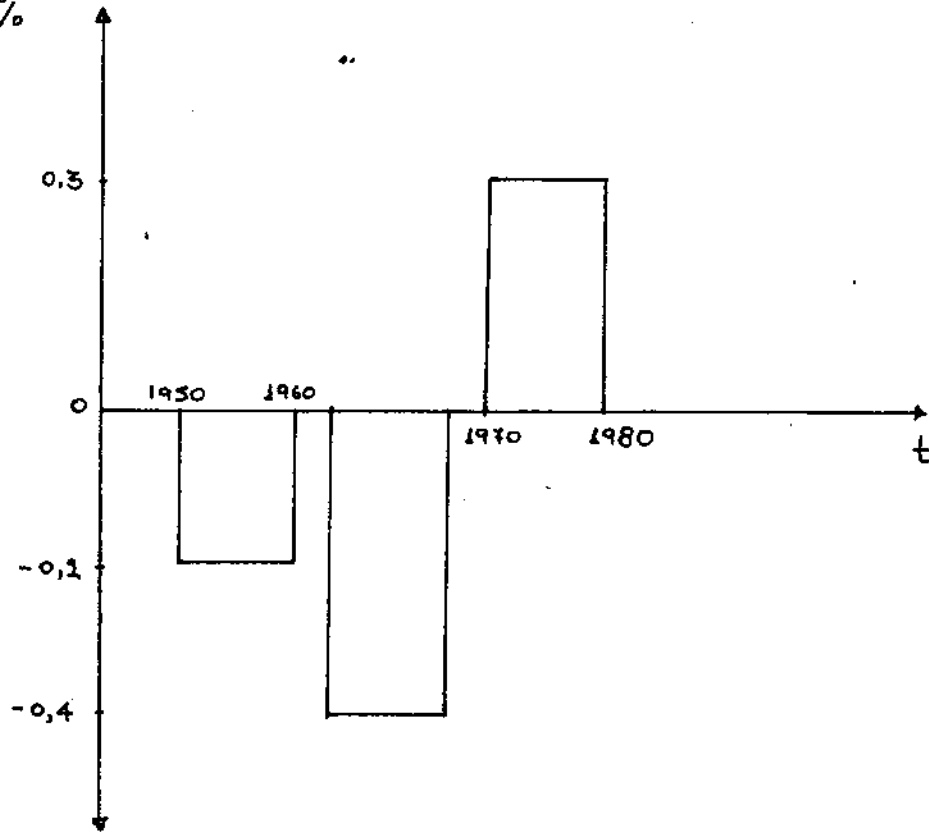
ΜΕΤΑΛ. ΒΙΩΜΗΧ. %
ΒΙΩΜΗΧΑΝΙΕΣ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΑΠΟ ΜΕΤΑΛΛΑ
ΕΠΙ Ε.Α.Π.

Διάγραμμα 2.Ε.

Πηγή: "Οικονομ. Ταχυδρόμος" (3/3/88)

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ %
ΔΙΑΦΟΡΕΣ
ΒΙΩΜΗΧ.
ΕΠΙ Ε.Α.Π.

Διάγραμμα 2.5Τ

Πηγή: "Οικονομ. Ταχυδρόμος" (3/3/'88)

Μια ορισμένη διαρθρωτική πρόοδος συντελέστηκε και στην οργάνωση στις ελληνικής βιομηχανίας. Ενώ το 1958 η ελληνική βιομηχανία διέθετε 390 περίπου επιχειρηματικές μονάδες μετοχικής μορφής που η παραγωγή τους κάλυπτε λιγότερο από το 1/3 του βιομηχανικού προϊόντος, το 1974 ο αριθμός της παραπάνω κατηγορίας έφθασε σε 1951 μονάδες με παραγωγή πάνω από το 80% του συνολικού βιομηχανικού προϊόντος.

2.3. Σύγκριση Ελλάδας - ΕΟΚ

Η σύνδεση της Ελλάδας με την ΕΟΚ, είχε όχι μόνο αρνητικές επιπτώσεις αλλά και θετικές επιπτώσεις στη βιομηχανία και γενικότερα στην οικονομία της Ελλάδας. Παρά τις θετικές επιπτώσεις, όμως η σύνδεση δεν οδήγησε στην εξάλειψη της κύριας αδυναμίας της ελληνικής βιομηχανίας, που από υλικοτεχνική πλευρά συνίσταται στο γεγονός ότι δεν έχει σύγχρονη αυθυπόσταση, αυτοδύναμη επιστημονική, τεχνική βάση δεν είναι σε θέση να πραγματοποιήσει μόνη της ανανέωση, ανάπτυξη, εκσυγχρονισμό των παραγωγικών και τεχνολογικών διαδικασιών και περιορίζεται στις αντιγραφές και εφαρμογές προτύπων του εξωτερικού, γενικά δεν είναι σε θέση να πραγματοποιήσει μόνη της ποιοτική παρά μόνο ποσοτική διευρυμένη αναπαραγωγή. Όσο αφορά τον τεχνικό εξοπλισμό, τις επιστημονικές, εξειδικευμένες γνώσεις, τις ευρεσιτεχνίες, η Ελλάδα εξακολουθεί να εξαρτιέται σε καθοριστικό βαθμό από το εξωτερικό. Στην Ελλάδα λείπουν σε μεγάλο βαθμό οι σύγχρονες εξειδικευμένες γνώσεις, το επιστημονικό δυναμικό που απαιτείται για μια σύγχρονη ανάπτυξη. Κάτω απ' αυτές τις

συνθήκες η ελληνική οικονομία αναπτύσσεται κυρίως ποσοτικά με τη διεύρυνση της υπάρχουσας παραγωγικής βάσης χωρίς ριζικές διαρθρωτικές και άλλες ποσοτικές αλλαγές. Οι τέτοιου είδους βελτιώσεις, στο βαθμό που υπάρχουν, γίνονται με κύριο φορέα το ξένο κεφάλαιο, τις θυγατρικές εταιρίες που έχει στην Ελλάδα. Οι αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας γίνονται πιο έκδηλες αν κάνουμε μερικές διεθνείς συγκρίσεις.

Πρώτα απ'όλα πρέπει να σημειωθεί ότι το πρόβλημα δεν έγκειται στους ρυθμούς ποσοτικής μεγέθυνσης της παραγωγής αλλά στους ποιοτικούς δείκτες ανάπτυξης. Από άποψη ρυθμών η Ελλάδα σημείωσε - και πριν και μετά τη σύνδεση - πιο χρήσιμη μεγέθυνση της βιομηχανικής παραγωγής σε σχέση με την παγκόσμιο μέσο όρο και την πλειοψηφία των χωρών του κόσμου. Ο μέσος ετήσιος όρος αύξησης στην Ελλάδα, του βιομηχανικού προϊόντος ήταν στην περίοδο 1961 - 73 11.1% ενώ στις χώρες της ΕΟΚ ήταν στην περίοδο 1963 - 71 5.7%. Υψηλότερους ρυθμούς αύξησης παρουσιάζει η Ελλάδα και στον τομέα των βιομηχανικών επενδύσεων και της παραγωγικότητας. Στην περίοδο μετά τη σύνδεση η παραγωγικότητα (το προϊόν ανά απασχολούμενο) της βιομηχανίας αυξήθηκε στην Ελλάδα με μέσο ετήσιο ρυθμό 7.8% ενώ στην ΕΟΚ των 6 χωρών με 5.5%.

Αρα το επίπεδο παραγωγικότητας της ελληνικής βιομηχανίας - σε σχέση με αυτό της ΕΟΚ - από 47% που ήταν το 1962, έφτασε το 1973 το 52% (σε αγοραίες τιμές του προϊόντος και σχέση συναλλάγματος στη χρονιά αυτή). Η ελλη-

νική βιομηχανία παρουσιάζει, σε σχέση με την βιομηχανία της ΕΟΚ, σημαντική καθυστέρηση στο επίπεδο ανάπτυξης, την παραγωγικότητα, τη διάρθρωση, το τεχνολογικό επίπεδο, το μέγεθος των επιχειρήσεων, την πολυότητα των προϊόντων, το κόστος, την ανταγωνιστική ικανότητα, την οργάνωση κ. λ. π.

Το επίπεδο παραγωγικότητας της ελληνικής βιομηχανίας είναι το μισό περίπου σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΟΚ. Και αυτό είναι αποτέλεσμα πολλών παραγόντων, όπως είναι η ανεπαρκής ακόμα εξειδίκευση της παραγωγής κατά κλάδους και βιομηχανίες, το αντιοικονομικό μέγεθος πολλών μονάδων και η υποαπασχόληση του εργατοϋπαλλογικού τους εξοπλισμού. Όλες αυτές οι αδυναμίες έχουν την εξήγησή τους: είναι η περιορισμένη εσωτερική αγορά προϊόντων, καθώς και άηθοι παράγοντες, υπό τις συνθήκες αυτές, όπως η παραγωγή μεγάλης ποικιλίας προϊόντων από τις επιχειρήσεις. Η μεγαλύτερη αδυναμία της κλαδικής διάρθρωσης της ελληνικής βιομηχανίας είναι ότι το ειδικό βάρος της βιομηχανίας μηχανοκατασκευών είναι πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο των αναπτυγμένων χωρών. Λείπουν ιδιαίτερα οι σύγχρονοι κλάδοι μηχανοκατασκευών, φορείς της επιστημονικο-τεχνικής ανάπτυξης. Όσο αφορά τον τεχνολογικό εξοπλισμό η Ελλάδα εξακολουθεί να εξαρτιέται σε καθοριστικό βαθμό απ' το εξωτερικό. Οι ελληνικές εξαγωγές μηχανημάτων καλύπτουν ασήμαντο ποσοστό των εισαγωγών μηχανημάτων και εγκαταστάσεων.

Η κύρια αδυναμία της ελληνικής βιομηχανίας συναρτάται και με το γεγονός ότι το μέγεθος των ελληνικών βιομηχανικών

μονάδων είναι πολύ μικρότερο απ' αυτό των χωρών της ΕΟΚ. Οι εργοστασιακές μονάδες, ακόμα και οι μεγαλύτερες έχουν μικρό σχετικά μέγεθος, σε σύγκριση με τις ευρωπαϊκές, η τεχνολογία της παραγωγής είναι άνισα κατανεμημένη ανάμεσα στις διάφορες μονάδες, με αποτέλεσμα, σε πολλούς κλάδους να υπάρχουν πολλές οριακές επιχειρήσεις, από άποψη αποδοτικότητας, και η ποιότητα της διοικήσεώς τους, ιδίως των μικροτέρων, να μη βρίσκεται σε ικανοποιητική στάθμη.

2.4. Απόψεις για την πλήρη ένταξη στην ΕΟΚ

Στην πολιτική συζήτηση για την πλήρη ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα ιδιαίτερη θέση αποκτά ο βιομηχανικός τομέας. Αν οι Έλληνες είναι διατεθειμένοι να αντιμετωπίσουν τα πιθανά προβλήματα της ελληνικής γεωργίας λόγω της ένταξης, αυτό οφείλεται στο ότι έχουν εμπιστοσύνη στη βιομηχανία, ότι αυτή όχι μόνο θα εξυλοσοφήσει αυτά τα οικονομικά μειονεκτήματα, αλλά ακόμα κι ότι θα εξασφαλίσει μια καθαρή αύξηση της ευημερίας. Οι ατίες αυτής της αισιοδοξίας στηρίζονται κυρίως στις εμπειρίες που είχε η Ελλάδα από το 1962 σαν συνδεδεμένο μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Οι άνω του μέσου όρου ρυθμοί αύξησης της βιομηχανικής παραγωγής καθώς και οι αυξανόμενες εξαγωγές προς την ΕΟΚ μαρτυρούν, σύμφωνα με την ελληνική αντίληψη, μια υψηλή ανταγωνιστικότητα της χώρας. Ιδιαίτερα τα προβλήματα προσαρμογής κατά τη δημιουργία της δασμολογικής ένωσης υποτίθεται ότι λύθηκαν πλεονεκτικά για τη βιομηχανία, έτσι ώστε η πλήρης ένταξη είναι το λογικό επόμενο βήμα στην

ανάπτυξη των σχέσεων ανάμεσα στην Ελλάδα και την ΕΟΚ.

Η επιτροπή της ΕΟΚ αντίθετα κρίνει με σκεπτικισμό τις επιπτώσεις της ένταξης πάνω στην ελληνική βιομηχανία. Κατά τη γνώμη της η ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας είναι ακόμα σχετικά μικρή. Τα αίτια βρίσκονται κυρίως στις διάρθρωτικές ελλείψεις: τη μη ισορροπη ανάπτυξη κατά τομείς, την υψηλή ανισότητα κατά περιχές της βιομηχανικής παραγωγής, τη δυσμενή διάρθρωση μεγεθών των εργοστασίων καθώς και τα αυξανόμενα ελλείμματα του εμπορικού ισοζυγίου. Η ολοκλήρωση της δασμολογικής ένωσης θα μεγάλωνε την πίεση των εισαγωγών για μερικούς τομείς της ελληνικής βιομηχανίας, έτσι ώστε να προβλέπονται σημαντικά προβλήματα. Στην επιστημονική συζήτηση βρίσκονται αντιμετώπιες δύο βασικές θέσεις. Από τη μια μεριά προβάλλεται το επιχείρημα ότι η ένταξη θα οδηγήσει σε άνοδο της ευημερίας και θα μειώσει την αναπτυξιακή απόσταση των μεμονωμένων κρατών - μελών μιας συγχωνευόμενης περιχής. Με την εξαφάνιση των οριζικών παραγωγών σαν συνέπεια των αυξήσεων των εισαγωγών που οφείλονται στην κατάργηση των δασμών, βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα των συντελεστών της παραγωγής. Οι δυναμικές επιπτώσεις της ενσωμάτωσης, που οφείλονται σε μια καλύτερη κατανομή των πόρων, στην πραγμάτωση των πλεονεκτημάτων της μαζικής παραγωγής και σε μιαν αύξηση του συναγωνισμού οδηγούν σε μια διαρκή αύξηση των ρυθμών ανάπτυξης κι επομένως σε μια μείωση της αναπτυξιακής απόστασης των μεμονωμένων περιχών.

Η άληθη θέση αυτής της άποψης που βασίζεται στη θεωρία του συγκριτικού κόστους, επισημαίνει αντίθετα την μέχρι τώρα εξέλιξη των διαθροτικά αδύνατων περιοχών στο εσωτερικά της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Σύμφωνα με τη θέση αυτή η απόσταση της οικονομικής ανάπτυξης ανάμεσα στις μεμονωμένες περιοχές έχει μάλλον αυξηθεί και οι προβλεπόμενες θετικές επιπτώσεις δεν έλαβαν χώρα (παράδειγμα η Νότια Ιταλία). Η ενωμάτωση δεν οδήγησε σε μια διαφοροποιημένη βιομηχανική διάρθρωση, αλλά προώθησε την υπάρχουσα διάρθρωση. Για ν' αποφευχθεί αυτή η εξέλιξη πρέπει λοιπόν να ασκηθεί μια εκλεκτική εμπορική πολιτική με μια ενισχυμένη υποκατάσταση των εισαγωγών, για να γίνει δυνατή η οικοδόμηση μιας μεγάλης έκτασης βιομηχανικής διάρθρωσης και για να δυναθούν τα κοινωνικά επακόλουθα μιας ανάπτυξης καθαρά προσανατολισμένης προς το ελεύθερο εμπόριο. Παρά την αναμφίβολα, θετική ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας, δεν πρέπει να αγνοηθούν οι εν μέρει σημαντικές αδυναμίες στη διάρθρωσή της. Σαν μοναδική πλήρως κάθετα διαρθρωμένοι βιομηχανικοί κλάδοι μπορούν να θεωρηθούν μόνο η βιομηχανία υφασμάτων και δερμάτων, οι υπόλοιποι τομείς της παραγωγής είναι ακόμα ελάχιστα διαφοροποιημένοι. Αυτό φαίνεται ιδιαίτερα καθαρά στις βιομηχανίες βασικών πρώτων υλών: οι κλάδοι της παραπέ-
ρα επεξεργασίας λείπουν σχεδόν ολοκληρωτικά, ενώ λιγότερο επεξεργασμένες πρώτες ύλεις (αλουμίνιο, χαλκός) εξακολουθούν να εξαχονται. Ακόμα και η χημική βιομηχανία η οποία οικοδομήθηκε τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει παρόμοια

εικόνα, οι ειδικοί „τομείς της παραπέρα επεξεργασίας λείπουν σχεδόν ολοκληρωτικά ή είναι τμηματικά ανεπτυγμένοι.

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει ακόμα παραγωγή υψηλής τεχνολογίας της βιομηχανίας επεξεργασίας μετάλλων. Εξ' αιτίας της μικρής διαφοροποίησης της βιομηχανικής παραγωγής, η Ελλάδα σε ευρείς τομείς της παραγωγής (ιδιαίτερα στον τομέα των κεφαλαίουχικών αγαθών) εξαρτάται από το εξωτερικό. Οι πραγματοποιημένες δυνατότητες εξαγωγών είναι εξαιρετικά περιορισμένες από τον όγκο και τη διάρθρωση των εξαγωγών, έτσι ώστε ο βιομηχανικός τομέας να παρουσιάζει ένα αυξανόμενο έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου. Αυτή η εξέλιξη είναι βέβαια αναπόφευκτη στην πορεία μιας εκβιομηχάνισης, αυξάνει όμως την αδυναμία της ελληνικής βιομηχανίας, επειδή έχουν άμεσες επιπτώσεις οι συγκυριακές και διαρθρωτικές κρίσεις στις σημαντικές βιομηχανικές χώρες.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 3ον

ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΕΠ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

Περίοδος 1945 - 1988

Ο ρόλος που διαδραμάτισε μεταπολεμικά ο μεταπολεμικός τομέας ήταν πρωταρχικός.

Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από τα στοιχεία του Πίνακα 3.1. Στην αρχή της δεκαετίας του 1950 η Ελληνική οικονομία είχε έντονο αγροτικό χαρακτήρα. Η συμβολή της γεωργίας και κτηνοτροφίας στο ΑΕΠ το 1951 ήταν 27.3% έναντι 11.5% της μεταπολεμικής βιομηχανίας.

Το 1960 το ποσοστό της γεωργίας - κτηνοτροφίας στο ΑΕΠ μειώθηκε μέχρι 21.3%, ενώ αντίθετα η συμμετοχή του μεταπολεμικού τομέα αυξήθηκε σε 14.3%. Η πορεία των δυο κλάδων της Οικονομίας:

1) Γεωργία - Κτηνοτροφία και 2) Μεταπολεμική βιομηχανία μέχρι το 1985 ήταν αντίθετη.

Ομως παρά τις ικανοποιητικές επιδόσεις η βιομηχανία μας αντιμετωπίζει σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα.

• Πίνακας 3.1

Εξέλιξη της γεωργίας και της μεταποίησης στη διαμόρφωση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) σε σταθερές τιμές 1970.

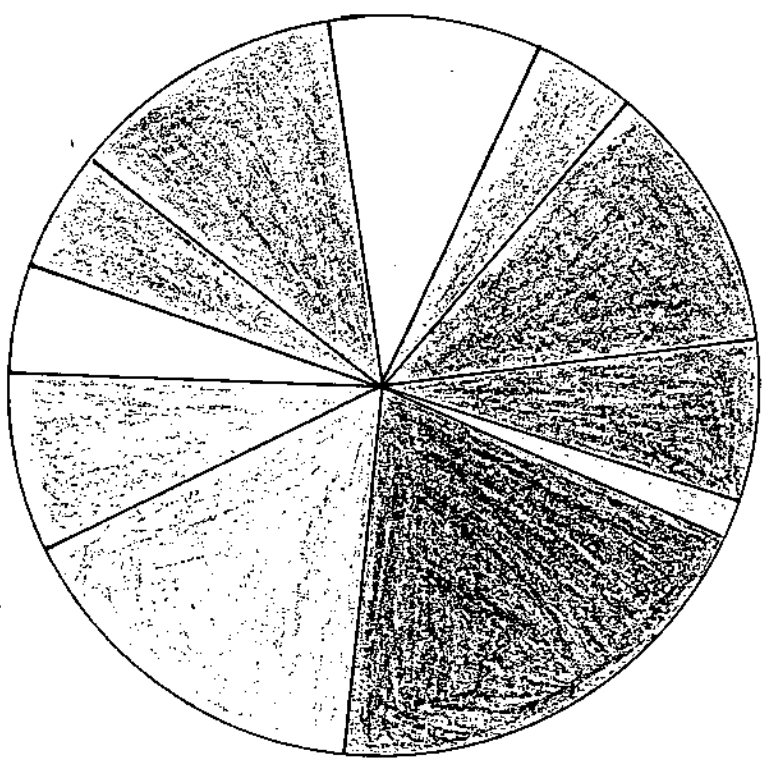
ΕΤΟΣ	Συμβολή Γεωργίας Κτηνοτροφίας στο ΑΕΠ (%)	Συμβολή Μεταποιητικής Βιομηχανίας στο ΑΕΠ (%)	Σχετική Εξέλιξη των δύο κλάδων
1951	27.3	11.5	2.37
1960	21.3	14.3	1.49
1970	17.3	19.1	0.91
1974	15.9	20.1	0.79
1975	15.9	20.9	0.76
1976	14.8	21.6	0.68
1977	13.3	21.3	0.62
1978	13.9	21.4	0.64
1979	12.7	21.5	0.58
1980	13.9	21.3	0.65
1981	13.7	21.2	0.65
1982	13.9	20.7	0.67
1983	12.6	20.2	0.62
1984	13.1	19.9	0.66
1985	12.9	20.0	0.65

- α) Η στήλη (1) περιλαμβάνει μόνο την γεωργική και κτηνο-τροφική παραγωγή.
- β) Η στήλη (2) περιλαμβάνει μόνο την μεταποιητική παραγωγή.

Πηγή: Κιντής, "Ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας".

ΥΠΟΚΛΗΝΗ

Α.Ε.Π - ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ
1981

- 18.8% ΤΡΟΦΙΜΩΝ - ΠΟΤΩΝ - ΚΑΠΝΟΥ
- 16.4% ΥΦΑΝΤΙΚΑΙ
- 8.0% ΕΝΔΥΣΗ - ΥΠΟΔΗΣΗ
- 4.8% ΞΕΝΟΥ - ΕΠΙΜΑΝΟΥ
- 5.3% ΧΑΡΤΟΥ ΕΚΔΟΣΕΩΝ - ΕΡΓΥΡΟΣΕΩΝ
- 19.0% ΧΗΜΙΚΑΙ
- 9.1% ΜΗ ΜΕΤΑΛΛΙΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ
- 4.8% ΒΑΣΙΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΑΙ
- 11.6% ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΚ ΜΕΤΑΛΛΟΥ
- 1.4% ΜΕΤΑΦΟΡΙΩΝ ΜΕΣΩΝ
- 1.8% ΝΟΙΜΑΙ

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 4ον

ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Τα ' 1950, '51, '52 εδόθησαν άδειες ίδρυσης και επέκτασης παρά του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Βιομηχανίας του Υπουργείου Βιομηχανίας ως εξής:

Ετος 1950	ιδρύσεις	1944,	επεκτάσεις	1456,	νομιμοποιήσεις	90
" 1951	"	891	"	1070	"	28
" 1952	"	1058	"	978	"	358

Οι ιδρυθείσες υπό ίδρυση και επέκταση βιομηχανικές ή βιοτεχνικές επιχειρήσεις κατά τα άνω έτη ήταν:

Πίνακας 4.1

Κλάδος	Ιδρύσεις - Επεκτάσεις			
	1949	1950	1951	1952
1)Μεταλλικές και				
Μηχανολογικές	262	554	336	333
2)Οικοδομικές	75	131	108	129
3)Κλωστούφαντουργίας	554	958	307	297
4)Διατροφής	860	215	162	307
5)Χημικές	120	42	48	168
6)Δέρματος	28	317	282	50
7)Ξύλου	185	311	310	264
8)Χάρτου	50	-	-	2
9)Διάφορα	-	517	436	487
Σύνολο	2.134	3.045	1.989	2.037

Πηγή: ΣΕΒ, "Η ελληνική βιομηχανία κατά το 1952".

Το σύνολο των επεκτάσεων και των ιδρύσεων ήταν ίσο

	ΕΤΗ			
	1949	1950	1951	1952
Ιδρύσεις	1037	1499	891	1058
Επεκτάσεις	975	1456	1070	978
Νομιμοποιήσεις	122	90	28	358
Σύνολον	2.134	3.045	1.989	2.394

Η εμφανιζόμενη πτώση των δεικτών της βιομηχανικής δραστηριότητας των ετών 1950, '51, '52 οφείλεται αφ' ενός στην μη διάθεση ιδιωτικών κεφαλαίων και αφ' ετέρου στην απαγόρευση ίδρυσης εργοστασίων στην πρώην περιφέρεια διοίκησης της πρωτεύουσας. Σημαντικότερη πτώση στην κλωστοϋφαντουργία.

Στην δεκαετία του 1960 η εξέλιξη του αριθμού των βιομηχανικών μονάδων έχει ως εξής:

ΕΤΗ	ΑΕ	ΕΠΕ	ΣΥΝΟΛΟΝ
1960	409	38	447
1961	420	41	461
1962	492	79	571
1963	532	103	535
1964	574	137	711
1965	596	165	761
1966	604	194	798

ΕΤΗ	ΑΕ	ΕΠΕ	ΣΥΝΟΛΟΝ
1967	635	227	862
1968	653	233	886

Ο αριθμός των βιομηχανικών επιχειρήσεων μορφής ΑΕ και ΕΠΕ βρίσκονται από τους λογαριασμούς χρήσεως που βρίσκονται δημοσιευμένοι στο Δελτίο των ΑΕ και ΕΠΕ.

Ο αριθμός των βιομηχανικών επιχειρήσεων 1974 - '78

ΕΤΗ	ΑΕ	ΕΠΕ	ΣΥΝΟΛΟΝ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ %
1974	1141	510	1651	15.1
1975	1267	460	1727	4.6
1976	1436	495	1931	11.8
1977	1673	634	2307	19.5
1978	1876	644	2520	9.2

Το σύνολο αυτών από το 1969 - '78

Σύνολο	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
Βιομ. Επιχ.	958	1009	1123	1311	1435	1651	1727	1931	2307	2520

Υπάρχει μια τάση που σημειώνεται τα τελευταία χρόνια, να εισέρχονται στο βιομηχανικό κλάδο μονάδες που παίρνουν τη μορφή κατευθείαν ΑΕ. Αντίθετα το 1978 ο αριθμός των ΕΠΕ αυξήθηκε ελάχιστα σε σύγκριση με άλλα έτη έως το '78, η μικρή άνοδος οφείλεται στη μετατροπή ορισμένων ΕΠΕ σε ΑΕ.

Ο αριθμός βιομηχανικών ΑΕ και ΕΠΕ που δημοσίευσαν λογαριασμό χρήσεως 1988 και συγκεντρώναν κεφάλαια σε μηχανολογικό εξοπλισμό 1 εκατομμύριο δραχμές και πάνω ανήλθε σε 3465 μο-

νάδες.

Από το σύνολο των 3465 επιχειρήσεων οι 308 ανήκαν στην κατηγορία των "νέων" επιχειρήσεων, δηλαδή δημοσίευσαν λοσ-
λογισμό για πρώτη φορά το 1988. Πρόκειται για σημαντικότερη
αύξηση του αριθμού νέων βιομηχανιών.

Στην περίοδο 1982 - '87 είχε παρατηρηθεί σημαντικά
περιορισμένη τάση δημιουργίας νέων μεταποιητικών μονάδων.

Από το 1980 ο αριθμός των κατ'έτος νέων βιομηχανικών επι-
χειρήσεων ΑΕ και ΕΠΕ σημείωσε την ακόλουθη εξέλιξη (σε
αριθμό μονάδων).

ΕΤΗ		ΕΤΗ	
1980	346	1985	205
1981	330	1986	235
1982	262	1987	237
1983	267	1988	308
1984	155		

Το 53% συγκεντρώθηκε στους τέσσερις παραδοσιακούς
κλάδους: επεξεργασίας τροφίμων, κλωστοϋφαντουργίας, ένδυση
- υπόδηση και επεξεργασίας μη μεταλλικών ορυκτών. Οι δύο,
επεξεργασίας τροφίμων, ένδυσης - υπόδησης, συγκεντρώναν το
33% του συνολικού αριθμού νέων βιομηχανιών.

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

5.1 Γενικά

Την 30 -ετία που πέρασε 1950 - 80 οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου στη χώρα μας σε σταθερές τιμές 1970, αυξήθηκαν κατά 7.8 φορές, ήτοι από 36.4 δισ.δρχ. που ήταν την τριετία 1948 - 50, έφθασαν τα 279.5 δισ.δρχ. την τριετία 1978 - 80. Την ίδια περίοδο το Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν εξαπλασιάσθηκε. Αποτέλεσμα των εξελίξεων αυτών ήταν να αυξηθεί η συμμετοχή των επενδύσεων στο ΑΕΠ κατά 18% στην αρχή και κατά 23% στο τέλος αυτής της περιόδου. Αν ληφθεί υπ' όψη το γεγονός ότι την περίοδο αυτή η απασχόληση δεν αυξήθηκε σημαντικά συμπεραίνουμε ότι η ικανοποιητική ανάπτυξη που πέτυχε μεταπολεμικά η Ελλάδα οφείλεται κατά κύριο λόγο στη συσσώρευση παγίου κεφαλαίου και τη βελτίωση της παραγωγικότητας.

Ο σχηματισμός παγίου κεφαλαίου ήταν επιταχυνόμενος την περίοδο 1950 - 1974. Ειδικότερα η συμμετοχή των συνολικών επενδύσεων παγίου κεφαλαίου στο ΑΕΠ από 18.3% κατά μέσο όρο της 10ετίας 1951 - 60, αυξήθηκε 25.9% το 1961 - 70 και σε 26.9% την 5ετία 1971 - 75 για να μειωθεί την επόμενη 5ετία σε 22.8%.

Οι βιομηχανικές επενδύσεις παρουσιάζουν έντονα διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά η οποία διαφοροποίηση είναι αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης που ξεκινάει το

1973/74. Η επενδυτική δραστηριότητα διαφοροποιείται σε 4 μεγάλα κύματα επενδύσεων, που χαρακτηρίζουν 4 διαφορετικές περιόδους (1954-61, 1962-66, 1966-1973/4 και το 1974 και μετά). Οι φάσεις κρίσης εκδηλώνονται στα χρόνια 1959-60, 1966-67 και σε όλη την περίοδο του 1973-80. Το 1973/74 είναι δύο χρόνια που χαρακτηρίζονται από το ότι αποτελούν το ανώτατο επίπεδο επενδύσεων μεταπολεμικά 20% - 18%, αλλά με μια εντονότατη επιβράδυνση (5.98% έναντι 16.74% κατά μέσο όρο μεταξύ 1968-72).

Ο Μέσος Ετήσιος ρυθμός επέκτασης των βιομηχανικών επενδύσεων ήταν 7.1% την περίοδο 1954-1983. Διακρίνοντας την περίοδο αυτή σε πέντε μικρότερες, οι αντίστοιχοι ρυθμοί παίρνουν τις εξής τιμές:

ΕΤΗ	ΡΥΘΜΟΙ
1954- 63	8.91%
1964- 69	12.24%
1970- 74	12.17%
1975- 80	-0.65%
1981- 83	-6.34%

Βέβαια σαν παραγωγικό δυναμικό του βιομηχανικού τομέα αυξανόταν σ' όλη την περίοδο, καθώς και τις χρονιές κρίσης επενδυτικής, οι ακαθάριστες επενδύσεις δεν έπαψαν να ξεπερνούν σε όγκο τις αποσβέσεις του υφιστάμενου εξοπλισμού.

Ο ρυθμός μεγέθυνσης του καθαρού παχίου κεφαλαίου της βιομηχανίας σημείωσε την περίοδο αυτή 1964-78 μέσο ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης 6.61% ενώ για τις 4 μικρότερες περιόδους

Οι αντίστοιχες τιμές είναι:

ΕΤΗ	ΡΥΘΜΟΙ
1954-63	3.84%
1964-69	8.45%
1970-74	10.67%
1975-78	5.71%

Οι βιομηχανικές επενδύσεις σ'ολόκληρη την περίοδο 1958-83 απορρόφησαν κατά μέσο όρο 14.4% των συνολικών επενδύσεων παχίου κεφαλαίου.

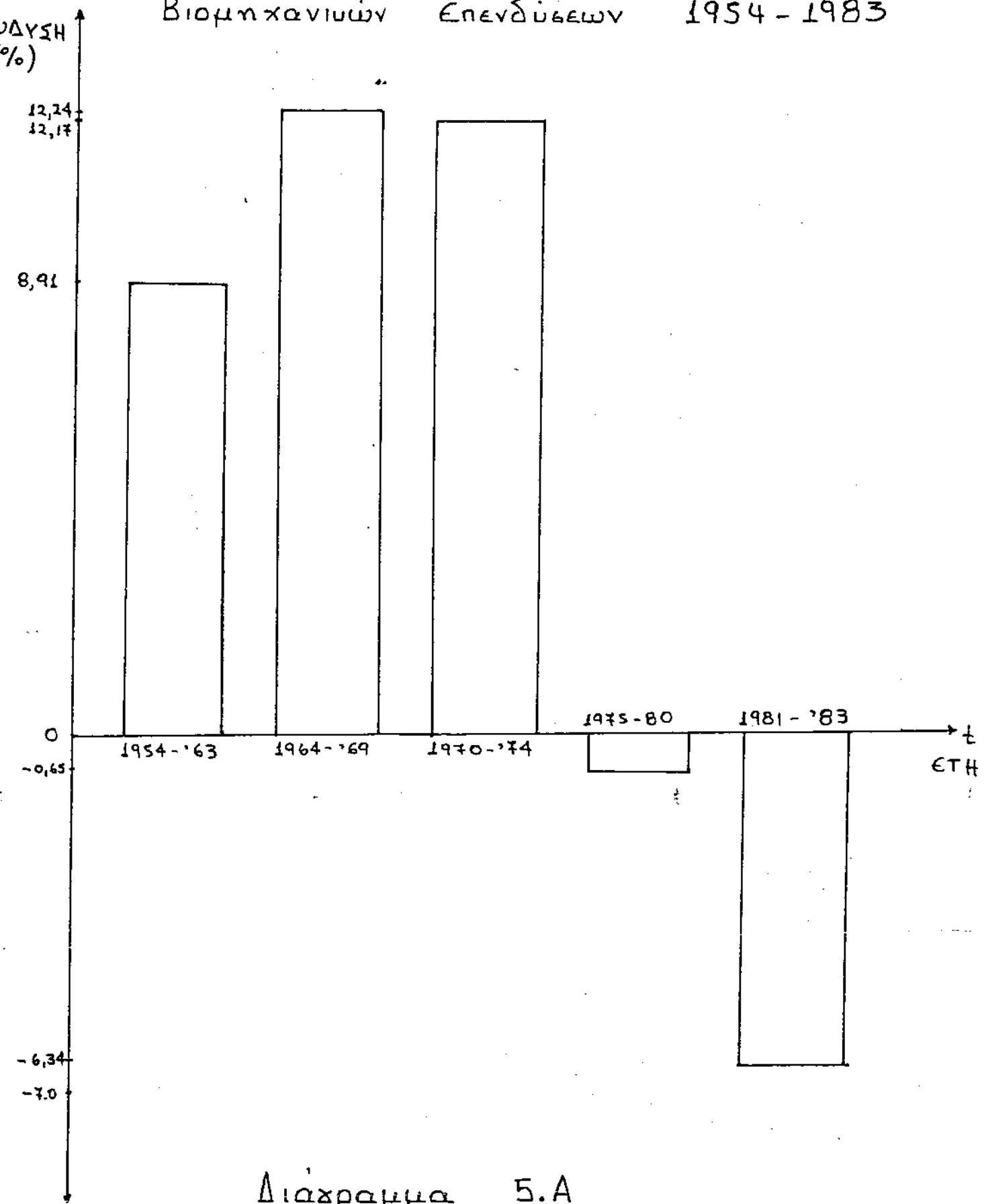
Οι βιομηχανικές επενδύσεις στη Μεταποίηση

Περίοδοι	Μεταποίηση (%)
1958-83	14.4
1958-75	14.0
1976-80	15.0
1981-83	15.2

Οι βιομηχανικές επενδύσεις της τελευταίας δεκαετίας έχουν την εξής εξέλιξη:

1981	-6.9
1982	-4.6
1983	-6.2
1984	-5.2
1985	-12.1
1986	0.1
1987	19.1
1988	28.4

Ο Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Επέυσης
Βιομηχανικών Επενδύσεων 1954-1983

Πηγή: 1) Κιντής, "Ανάπτυξη της Ελληνικής Βιομηχανίας"
 2) Γιαννίτης, "Η Ελληνική Βιομηχανία"
 3) Σ.Ε.Β., "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1989"

Η εξέλιξη αυτή παρουσιάζει στη Μεταποίηση σοβαρή άνοδο το 1988 ενώ από το 1981 έως το 1985 οι επενδύσεις έχουν αρνητικό χαρακτήρα.

5.2. ΙΝΣΙΤΟΥΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Θέσεις και κίνητρα για την προώθηση των βιομηχανικών

επενδύσεων.

Η ελληνική βιομηχανία από άποψη αποδοτικότητας βρίσκεται σε μελανεκτική θέση συγκριτικά.

A. Παροχή δικαιώματος προσθέτου αυξημένου ποσοστού απόσβεσης

1. Για το μηχανολογικό εξοπλισμό τις εγκαταστάσεις που προϋποθέτει για τα βιομηχανικά κτήρια.

2. Δικαίωμα να μεταφέρεται το ακάλυπτο υπόλοιπο που τυχόν απομένει σε επόμενες χρήσεις έως την πλήρη απόσβεσή του. Το ποσοστό επιτάχυνσης της απόσβεσης προτείνεται να είναι για όλες τις περιφέρειες κατά 5% ανώτερο από τους συντελεστές που ισχύουν σήμερα.

Το πλεόνασμα των φθηνότερων ημερομισθίων για πολλούς κλάδους της ελληνικής βιομηχανίας σε σύγκριση με τις χώρες της ΕΟΚ θα τείνει να περιορίζεται με την ένταξη.

B. Παροχή δικαιώματος παρακρατήσεως από τα κέρδη αφορολόγητων αποθεματικών με διαφορισμό κατά περιοχές με

αποκλειστικό σκοπό να χρηματοδοτηθεί πάχυνση επενδύσεις και μόνιμο κεφάλαιο λειτουργίας, όπως είναι τα αποθέματα πρώτων υλών και ετοιμών προϊόντων. Το ποσοστό φορολογικής απαλλαγής προτείνεται ως εξής:

1. Για την περιοχή Α' 50%
2. Για την περιοχή Β' 60%
3. Για την Γ' Δ' και Ε' 100%

Γ. Εφαρμογή των φορολογικών απαλλαγών του Ν. 4171/61 για τα διάφορα τέλη όπως συμβολαιογραφικά, υποθηκοφυλάκων, μεταγραφής ακινήτων κ.λ.π. για όλες τις περιφέρειες, δεδομένου ότι τα τέλη αυτά για σχετικά μεγάλες επενδύσεις επιρρεάζουν σοβαρώς το κόστος της συνολικής επένδυσης και αποτελούν και αντικίνητρο.

Δ. Απαλλαγή από δασμούς και συναφή τέλη μηχανολογικού εξοπλισμού από χώρες της ΕΟΚ ή περιορισμό των δασμών στο ύψος του εννιαίου κοινοτικού δασμολογίου προκειμένου για εισαγόμενο εξοπλισμό από τρίτες χώρες.

Ε. Άμεση επιχορήγηση των δαπανών επιστημονικής έρευνας που διεξάγεται για ποσοστιαίο βιομηχανικών επιχειρήσεων από ανεγνωρισμένα ερευνητικά ιδρύματα μέχρι 50% του κόστους του κάθε συγκεκριμένου ερευνητικού έργου.

ΣΤ. Απαλλαγή από κάθε φορολογία σε περίπτωση που συγχωνεύονται δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις ή συμπίπτουν σε νέα επιχείρηση κλάδων δραστηριότητας υφιστάμενων βιομηχανικών μονάδων ανεξάρτητα από περιοχή.

Ζ. Κατάργηση των εφαρμοζόμενων σήμερα περιορισμών στην

επέκταση των εγκατεστημένων στην περιοχή Α' βιομηχανικών μονάδων εφ' όσον βεβαίως πρόκειται για επέκταση υφιστάμενου.

Οι πιο βασικές μορφές που πήραν οι κρατικές επιδοτήσεις είναι οι εξής:

1. Απαλλοτρίωση από δασμούς, φόρους, τέλη, εισφορές κ. λ. π. των κεφαλαιουχικών προϊόντων που εισάγονται, προκειμένου να πραγματοποιηθούν "μεγάλες" επενδύσεις (επενδύσεις του Ν. 4171/61), καθώς και περιορισμός πωλητών άλλων δαπανών που σχετίζονται με τη διαδικασία της επένδυσης (Ν. 4171/61).

2. Μεταφορά κερδών σε αφορολόγητα αποθεματικά που χρησιμοποιούνται για νέες επενδύσεις (Ν. Δ. 4002/59), Α. Ν. 147/67, Ν. 289/76, και Ν. 849/78) και σχηματισμός αφορολόγητου αποθεματικού για κεφάλαιο κινήσεως (Ν. 289).

3. Προσαύξηση των τακτικών και των πρόσθετων συντελεστών αποσβέσεων των νέων περιουσιακών στοιχείων (σε συνδυασμό και με την περιοχή εγκατάστασης Ν. 147/67).

4. Κάλυψη ενός τμήματος των επιτοκίων για δάνεια, που αφορούν νέες επενδύσεις από το Δημόσιο (Α. Ν. 147/67, Ν. Δ. 1312/72, Ν. Δ. 331/74, Ν. 289/76, Ν. 849/78) η παροχή άτοκων δανειακών κεφαλαίων (Ν. 849/78).

5. Μείωση ασφαλιστικών εισφορών στο ΙΚΑ μέχρι 50%

(Ν. 289/76).

6. Μείωση φόρου κύκλου εργασιών κατά 75% και φόρου μεταβίβασης ακινήτων που χρησιμοποιούνται για τις ανάγκες της επιχείρησης που κάνει επενδύσεις (Ν. 289/76).

7. Απ' ευθείας επιδότηση της επενδυτικής δαπάνης από το δημόσιο (Ν. 289/76, Ν. 1116/81, Ν. 1262/82).

< Ν. Γ. Μαρματάκη, "Θεωρία και πολιτική των κινήτρων οικονομικής ανάπτυξης", Αθήνα 1969 >

Από το Υπουργείο Βιομηχανίας

Προστασία επαρχιακής βιομηχανίας

1. Διάταξη: Ν. Δ. 2176/52 άρθρο 3. Η ρύθμιση που προβλέπει αυτή η διάταξη είναι η προτίμηση στις προμήθειες κατά διάφορα ποσοστά.

2. Ν. Δ. 2176/52 και παρ. 2-3 και άρθρο 4 3213/55. Ρυθμίζει την απαλλοτρίαση των δασμών φόρων και εισφορών μηχανημάτων, εξαρτημάτων, κ. λ. π. οργάνων δια πρώτη εγκατάσταση νεοιδρυομένων ή επεκτεινομένων επαρχιακών βιομηχανιών.

Το μέτρο καταργήθηκε με την εισαγωγή του Φ. Π. Α. και επανήλθε με την Π. 2869/2389/ ποδ. 137/4587 Κοινή Υπουργική Απόφαση που απαλλοτρίασε όλες τις βιομηχανίες αδιακρίτως τόπου εγκατάστασης.

3. Ν. Δ. 2176/52 άρθρο 5 που απαλλοτρίασε από ειδικές φορολογίες τοπικές ή εισφορών δεν ισχύει. Επιβάλλονται και

δημοτικά και κοινοτικά τέλη.

4. Ν. Δ. 2176/52 άρθρο 7. Ευνοϊκότεροι όροι πιστοδοτήσεως δεν ισχύει.

5. Ν. Δ. 2176/52 άρθρο 10. Απαλλοτριώσεις γηπέδων και εκτάσεων γενικά.

6. Ν. Δ. 2176/52 άρθρο 8 και απόφαση Υπουργού Οικονομικών της 25/10/22.11.52 για αφορολόγητες κρατήσεις. Ισχυσε και ισχύει μέσω της εφαρμογής διατάξεων σχετικών αναπτυξιακών νόμων (1116/81, 1262/82) όχι αποκλειστικά για την επαρχιακή βιομηχανία.

7. Ν. 3213/55 άρθρο 6 και νόμοι 1312/72, 1377/73 για μειωμένες ασφαλιστικές εισφορές. Καταργήθηκε την 31/12/82.

Κ. Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 6ον

Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Το συνολικό εργατικό δυναμικό στην Ελλάδα το έτος 1980 ήταν 2274.3 χιλ. άτομα. Από αυτούς οι απασχολούμενοι στο σύνολο της βιομηχανίας (μικρής και μεγάλης) ήταν 658 χιλ. εργαζόμενοι ή ποσοστό 28.9% του συνολικού εργατικού δυναμικού της χώρας.

Με βάση τα στοιχεία της απογραφής των καταστημάτων της ΕΣΥΕ στον Μεταποιητικό τομέα απασχολούνταν το 1978 671.5 χιλ. άτομα, έναντι 501.5 χιλ. ατόμων το 1969 στον ίδιο τομέα δηλαδή σημειώθηκε μια αύξηση 33.9%. Παράλληλα οι τομείς των υπηρεσιών σημείωσαν μεταξύ των ετών 1969 και 1978 μια αντίστοιχη αύξηση 24%. Η αύξηση στο σύνολο της απασχόλησης την ίδια περίοδο ήταν 27.6%.

Οι απασχολούμενοι στη Μεγάλη βιομηχανία στην Ελλάδα για την περίοδο 1974-1981 αναγράφονται στον Πίνακα 6.1. Τα μεγέθη εκφράζουν τον αριθμό των προσώπων σε μέση ετήσια βάση. Οι απασχολούμενοι στη μεγάλη βιομηχανία (δηλαδή με απασχολούμενους 10 άτομα και πάνω) διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: i) σε ημερομισθίους, ii) σε μισθωτούς, iii) σε επιχειρηματίες και μη αμοιβόμενα μέλη. Οι απασχολούμενοι στη μεγάλη βιομηχανία το 1981 ήταν 385.2 χιλ. άτομα. Από αυτούς οι 269.3 χιλ. ή το 69.9% του συνόλου των απασχολούμενων στη μεγάλη βιομηχανία ήταν ημερομισθιοι εργάτες, οι 105 χιλ. ή το 27.3% ήταν μισθωτοί και οι 10.9 χιλ.

ή το 2.8% ήταν επιχειρηματίες και μη αμειβόμενα μέλη.

Στον πίνακα 6.2. αναγράφεται το σύνολο της απασχόλησης στη μεγάλη βιομηχανία κατά κλάδο για τα έτη 1963 και 1980. Το σύνολο της απασχόλησης υποδιαιρείται σαν το άθροισμα των απασχολούμενων i) μισθωτών ii) ημερομισθίων και iii) επιχειρηματιών και μη αμειβόμενων μελών.

Ο κλάδος με τους περισσότερους απασχολούμενους ήταν οι υφαντικές βιομηχανίες με 65430 απασχολούμενους 1980 ή το 17.1% του συνόλου. Ακολουθεί ο κλάδος των βιομηχανικών ειδών διατροφής εκτός ποτών με 47409 απασχολούμενους ή το 12.4%, η υποδηματοποιία-ραπτική με 11.8% κ.ο.κ.

Στον πίνακα 6.3. δίνονται κατά τρίμηνο οι εβδομαδιαίες ώρες απασχόλησης των εργαζομένων στη μεγάλη βιομηχανία για τα έτη 1966, 1976, 1986, 1987. Ο μέσος όρος απασχόλησης από 43.28 που ήταν το 1966 μειώθηκε στις 39.24 ώρες την εβδομάδα το έτος 1987, δηλαδή σημειώθηκε μείωση 4 ωρών περίπου.

Πίνακας 6.1

(Απασχολούμενοι στη Μεγάλη Βιομηχανία

Αριθμός προσώπων - Μέσος ετήσιος)

	(1)	(2)	(3)	(4)
Έτος	Ημερομισθιοί	Μισθωτοί	Επιχειρηματίες και μη αμειβόμενα μέλη	Σύνολο Απασχόλησης

1974	245117	76878	9868	321863
1975	256751	79101	10644	346496

Ετος	(1) Ημερομίσθιοι	(2) Μισθωτοί	(3) Επιχειρηματίες και μη αμοιβό- μενα μέλη	(4) Σύνολο Απασχόλησης
1976	272632	84376	9237	366245
1977	274202	89023	10837	374062
1980*	270376	102160	11056	383532
1981*	269301	104989	10917	385207

* Προσωρινά στοιχεία

Πηγή ΕΣΥΕ, Στατιστική Έρευνα Βιομηχανίας
(Για το έτος 1980)

Πίνακας 6.2

Σύνολο Απασχόλησης (μισθωτοί + ημερομίσθιοι + επιχειρηματίες και μη αμοιβόμενα μέλη) στη μεγάλη Βιομηχανία κατά κλάδο.

Κωδικός	1963	1980	1980
Αριθμός			%
20	28357	47409	12.4
21	4074	10885	2.8
22	14972	8393	2.2
23	44004	64430	17.1

Κωδικός ..	1963	1980	1980
Αριθμός			%
24	11829	45308	11.8
25	5353	9585	2.5
26	4735	7673	2.0
27	5379	8518	2.2
28	7425	10014	2.6
29	4774	4723	1.2
30	5729	15111	3.9
31	10067	21142	5.5
32	1287	4282	1.1
33	16659	24365	6.4
34	2915	10922	2.8
35	13998	25521	6.7
36	7052	9491	2.5
37	8268	18031	4.7
38	11674	33121	8.6
39	1502	3668	1.0
Σύνολο	210053	383532	100.0

Πηγή: ΕΣΥΕ, Στατιστική Έρευνα Βιομηχανίας, διάφορα έτη.

Πίνακας 6.3

Εβδομαδιαίες ώρες απασχόλησης εργατών στη Μεγάλη Βιομηχανία (άνδρες και γυναίκες).

ΕΤΟΣ Α' τρίμηνο Β' τρίμηνο Γ' τρίμηνο Δ' τρίμηνο Μέσος όρος

1966	43.85	43.54	42.06	43.66	43.28
1976	43.30	41.90	40.20	41.89	41.82
1986	39.07	39.27	38.72	39.69	39.19
1987	39.34	38.96	39.15	39.51	39.24

Πηγή: ΕΣΥΕ, Μηνιαίο Στατιστικό Δελτίο, Πίνακας 11.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 7ον

ΟΙ ΑΜΟΙΒΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Η εξέλιξη των αμοιβών.

Η εξέλιξη (των αμοιβών) του δείκτη των εβδομαδιαίων αποδοχών των εργατών στη μεγάλη βιομηχανία για την περίοδο 1974 - 1986 δίνεται στον παρακάτω πίνακα (7.1).

Οι αποδοχές αυτές σε δραχμές, αναφέρονται ανά τρίμηνο και σε μέσο επίπεδο. Στον ίδιο πίνακα στη στήλη (6) έχουν εκτιμηθεί οι ποσοστιαίες μεταβολές των εβδομαδιαίων αμοιβών του μέσου επιπέδου της στήλης (5). Οι ανονομαστικές αυτές αυξήσεις κυμαίνονται από 12.9% το 1986 το ελάχιστο, μέχρι 27.7% το 1974 το μέγιστο. Στη στήλη (7) αναγράφεται ο Δείκτης τιμών καταναλωτή για να υπολογισθεί η πραγματική μεταβολή των αμοιβών. Ο πραγματικός μισθός για κάθε εργαζόμενο στη μεγάλη βιομηχανία στο διάστημα 1980 - 84 αυξήθηκε κατά 3% κάθε έτος. Το 1985 αυξήθηκε κατά 3.8% ενώ το 1986 μειώθηκε κατά 10.1%.

Πίνακας 7.1

Εβδομαδιαίες Αμοιβές Εργατών στη Μεγάλη Βρετανία
(Ανδρες - Γυναίκες)

Ετος	Α' τρί- μηνιο	Β' τρί- μηνιο	Γ' τρί- μηνιο	Δ' τρί- μηνιο	Μέσο Επίπεδο	Ποσοστιαία Μεταβολή Μέσου Επιπέδου	Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1974	1171	1206	1209	1294	1220	27.7	26.9
1975	1375	1385	1498	1667	1481	21.3	13.0
1976	1760	1833	1860	2013	1866	26.0	13.5
1977	2085	2208	2232	2337	2215	18.7	12.1
1978	2526	2745	2742	2996	2752	24.2	12.6
1979	3092	3317	3319	3528	3314	20.4	19.0
1980	3893	4242	4124	4378	4159	25.5	24.8
1981	4840	4948	5218	5591	5149	23.8	24.6
1982	5585	6787	6855	7312	6710	30.3	20.9
1983	7408	7824	8006	8758	7999	19.2	20.2
1984	9147	9751	10290	10900	10022	25.3	18.4
1985	11567	12221	12525	13035	12337	23.1	19.3
1986	13424	13724	14062	14595	13926	12.9	23.0

Πηγή ΕΣΥΕ. Μηνιαίο Στατιστικό Δελτίο 1965 - 1988, Πίνακας 11.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Βον

ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Το ποσοστό του κέρδους στη βιομηχανία κατά την περίοδο 1960 - 70 ήταν σχετικά μεγάλο και κυμαινόταν ανάμεσα στο 15 και 19%. Στην περίοδο 1971 - 1981 μετά από μια αύξηση των ποσοστών κέρδους μέχρι το 1973, αυτά άρχισαν να μειώνονται μέχρι το 1981. Τα έτη 1982 - 1985 τα κέρδη εμφανίζονται αρνητικά, ενώ τα έτη 1986 και 1987 τα κέρδη γίνονται πάλι θετικά.

Αναλυτικότερα, τα συνολικά μικτά και καθαρά κέρδη και τα ποσοστά κέρδους για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα, αναγράφονται στον παρακάτω πίνακα (8.1).

Στη στήλη (1) του πίνακα δίνεται ο αριθμός των βιομηχανικών επιχειρήσεων μορφής ΑΕ και ΕΠΕ. Από επισκόπηση του πίνακα (8.1), στήλη (3), παρατηρούμε ότι από το 1969 μέχρι το 1981 τα καθαρά κέρδη εμφανίζονται θετικά, ενώ από το 1982 μέχρι το 1985 τα καθαρά κέρδη είναι αρνητικά, σύμφωνα με στοιχεία του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών.

Στον πίνακα (8.2) αναγράφονται στοιχεία για τα κέρδη της βιομηχανίας και με τα στοιχεία του πίνακα (8.2), στήλη (3), τα καθαρά κέρδη στο διάστημα 1983 - 85 είναι αρνητικά, ενώ το 1986 και το 1987 τα καθαρά κέρδη είναι θετικά. Στη στήλη (4) του πίνακα (8.1) δίνονται τα ποσοστά του καθαρού κέρδους στα μικτά κέρδη σύμφωνα με στοιχεία του Σ.Ε.Β. Στον ίδιο πίνακα, στήλη (5) αναγράφονται τα ποσοστά κέρδους όπως

έχουν υπολογισθεί από το Κέντρο Μαξελοτικών Ερευνών (ΚΜΕ). Το ποσοστό κέρδους στη Μεταποιητική βιομηχανία υπολογίζεται από τον τύπο $K' = Y/K$, όπου Y είναι η υπεραξία που δημιουργείται στη Μεταποίηση σε ένα έτος και K είναι το κεφάλαιο της μεταποιητικής βιομηχανίας.

Από τη σύγκριση των ποσοστών κέρδους Σ.Ε.Β. και Κ.Μ.Ε. για την περίοδο 1969 - 1981 προκύπτει ότι τα ποσοστά αυτά διαφέρουν. Για τα έτη 1969 - 1975 τα ποσοστά κέρδους του Σ.Ε.Β. είναι μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα του Κ.Μ.Ε., ενώ αντίθετα για τα έτη 1976 - 1981 τα ποσοστά του Σ.Ε.Β. είναι μικρότερα από αυτά του Κ.Μ.Ε.

Πίνακας 8.1

Τα κέρδη των βιομηχανικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Έτος	ΑΕ & ΕΠΕ	Μικτά Κέρδη (εκ. δρχ.)	Καθαρά Κέρδη (εκ. δρχ.)	Ποσοστά Κ. Κέρδους στα Μ.Κ. (%) κατά Σ.Ε.Β.	Ποσοστά Κέρδους % (Κ' κατά Κ.Μ.Ε.)
1969	958	15068	2934	19.5	16.4
1970	1009	18461	4569	24.7	15.9
1971	1123	19679	4098	20.8	13.1
1972	1311	24990	5771	23.1	11.9
1973	1435	37830	11018	29.1	20.2
1974	1651	51075	10808	23.7	19.4
1975	1727	56235	6006	10.7	9.6

Ετος	ΑΕ & ΕΠΕ	Μικτά Κέρδη (εκ.δρχ.)	Καθαρά Κέρδη (εκ.δρχ.)	Ποσοστά Κ.Κέρδους στα Μ.Κ.(%) κατά Σ.Ε.Β.	Ποσοστά Κέρδους % (Κ' κατά Κ.Μ.Ε.)
1976	1930	80304	8611	10.7	12.3
1977	2305	83960	6704	8.0	9.0
1978	2518	99917	5736	5.7	12.4
1979	2679	131802	13223	10.0	12.9
1980	2858	168080	14377	8.5	12.9
1981	3072	214557	11969	5.6	12.3
1982	3176	286459	-15225	-5.3	-
1983	3157	297972	-11659	-3.9	-
1984	3113	-	-38505	-	-
1985	3166	347450	-30762	-	-

Πηγή: Σ.Ε.Β 1) "Η ελληνική Βιομηχανία κατά το 1974"

σελ.113,115, Αθήνα 1975.

2) Αρχείο Ισολογισμών Βιομηχανικών Επιχειρήσεων. (ΤΕΕ).

Πίνακας 8.2

Τα κέρδη των βιομηχανικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Ετος	Αριθμός Εταιρειών	Μικτά Κέρδη (εκ.δρχ.)	Καθαρά Κέρδη	Αποδοτικότητα (%)
1983	2834	248076	-7801	-2.53
1984	2959	296608	-18812	-6.8
1985	2997	365736	-29067	-11.0
1986	3210	472516	14123	3.74
1987	3453	516242	34842	5.66

Πηγή: Χαασίδ, "Η Ελληνική Βιομηχανία και ΕΟΚ".

(στοιχεία ICAP)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 9ον

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Δεκαετίας 1950
" 1960
" 1970
" 1980

Προς διευκόλυνση των μελετητών της παρούσης ανάλυσης παρατίθεται παρακάτω η ονοματολογία των κλάδων βιομηχανίας με τον αντίστοιχο κωδικό αριθμό, βάσει της διεθνούς Στατιστικής ταξινόμησης των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας. Αυτό γίνεται διότι οι κλάδοι αναφέρονται μόνο με τον κωδικό του αριθμού.

Υπόμνημα

Κωδικός Αριθμός	Ονοματολογία κλάδων
20	Βιομηχανία ειδών Διατροφής εκτός Πατών.
21	Βιομηχανία Πατών.
22	Βιομηχανία Καπνού.
23	Βιομηχανία Υφαντικών.
24	Βιομηχανία ειδών Υποδήσεως, ειδών Ενδυμασίας και διαφόρων ειδών εξ' Υφάσματος.
25	Βιομηχανία Ξύλου και Φελλού, εκτός Επιπλοποι- ίας.

- 26 Βιομηχανία Επίπλων και ειδών Επίπλωσης.
- 27 Βιομηχανία Χάρτου και ειδών από Χαρτί.
- 28 Εκτυπώσεις, Εκδόσεις και συναφείς βιομηχανίες
- 29 Βιομηχανίες Δέρματος, Γουναρικών και ειδών εκ
δέρματος και Γούνας, εκτός ειδών Υπόδησης και
Ενδυμασίας.
- 30 Βιομηχανίες προϊόντων εξ' Ελαστικού και Πλα-
στικής ύλης.
- 31 Βιομηχανία Χημικών προϊόντων.
- 32 Βιομηχανία παραγωγών Πετρελαίου και Ανθρακος.
- 33 Βιομηχανία προϊόντων εκ μη Μεταλλικών ορυ-
κτών, εκτός των παραγωγών Πετρελαίου και Αν-
θρακος.
- 34 Βασικές Μεταλλουργικές βιομηχανίες.
- 35 Κατασκευή τελικών προϊόντων Μετάλλου, εκτός
Μηχανών και Μεταφορικού υλικού.
- 36 Κατασκευή Μηχανών και Συσκευών, εκτός των
Ηλεκτρικών και των Μέσων Μετάφορας.
- 37 Κατασκευή Ηλεκτρικών Μηχανών, Συσκευών και
λοιπών ειδών.
- 38 Κατασκευή Μεταφορικών Μέσων.
- 39 Διάφορες Βιομηχανίες.

9.1. Δεκαετία 1950

Παραγωγική δραστηριότητα

Μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο η Βιομηχανία και η Βιοτεχνία στις πόλεις και τις κομποπόλεις αποβλέπουν και προσπαθούν να καλύψουν τις ανάγκες της χώρας και η παραγωγικότητα αυξάνεται.

Κατά σειρά προτεραιότητας επεκταθείσες ή υδρυθείσες βιομηχανίες έχουν ως εξής: επί τοις % επί της συνολικής ποσότητας των επενδύσεων.

1) Κλωστοϋφαντουργικές βιομηχανίες	36%
2) Διάφορες βιομηχανίες (ηλεκτρολογίου κ. λ. π.)	18%
3) Χημικά βιομηχανία	15%
4) Μηχανουργικά βιομηχανία	12%
5) Οικοδομικές βιομηχανίες	9%
6) Διατροφής βιομηχανίες	7%
7) Χάρτου και Εκτύπωσης βιομηχανίες	2%
8) Δέρματος βιομηχανίες	1%
	<hr/>
	100%

Κατά τα πρώτα έτη της δεκαετίας '50 εμφανίζεται αύξηση της παραγωγής κατ'όγκον διότι ελιετούργησαν νέα εργοστάσια ή εγκαταστάσεις επεκταθέντων εργοστασίων και αύξηση της αξίας της παραγωγής σφειλλόμενη αφ' ενός στην παραγωγή προϊόντων προερχόμενων εκ της λειτουργίας των νέων εργοστασίων και αφ' ετέρου εις την αύξηση των πρώτων υλών που επέδρασαν επί των παραχθέντων προϊόντων και μόνο, ενώ

μισθοί, ημερομίσθια έμειναν σχεδόν στα ίδια επίπεδα. Παρά τις δυσκολίες εξεύρεσης πρώτων υλών, την ύψωση των τιμών αυτών στη διεθνή αγορά, τη μη εύκολη και επαρκή εξεύρεση κεφαλαίων κίνησης, τις μεγάλες επιβαρύνσεις των τόκων (επίσημος τόκος 16% - 22%, ενώ ανεπίσημος από 35% - 50%) των πλεοντικών φόρων κ.λ.π., η βιομηχανική παραγωγή κατ' όγκον κατά τα έτη αυτά ανήλθε σε 128% - 130%.

Ηδη εάν κάνουμε κάποια σύγκριση της κατ' αξίας παραγωγής των ληγόμενων ετών με το έτος 1939 σαν βάση και με την τιμή του δολλαρίου ίση του έτους 1939, θα έχουμε την παρακάτω εικόνα:

Ετη	Αξία βιομηχ. παραγ. σε εκατ. δρχ.	Τιμή βιομηχ. παραγ. σε \$ 1939 (δολ. 1939=112 δρχ.)	Συντελεστής Παραγωγής %
1939	13945	125000000	-
1950	7000000	155000000	120
1951	7800000	168000000	133
1952	8000000	178000000	142

Τη βάση των καταρτιζομένων δεικτών, η βιομηχανική παραγωγή (Συνδέσμου Ελλήν. Βιομηχ.) έως το 1959 σε σχέση με τα έτη 1953, '55, '57 παρέμενε σχεδόν στάσιμη. Πράγματι, η καθαρά βιομηχανική παραγωγή (άνευ της παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος) κατά το ανασκοπούμενο έτος 1959 σημείωσε εποικιώςδη αύξηση σε 1.04%, ενώ κατά το 1957 συγκριτικά προς το 1955 η αύξηση ανήλθε σε 10.6% και το 1955 σε σχέση με το 1953 σε

7.4%. Πολλοί λόγοι συντέλεσαν στη διαπλοτούμενη σημαντική κάμψη (1959-'57), ο σημαντικότερος των οποίων υπήρξε η περαιοποίηση των αγροτικών εισοδημάτων.

Ο σημαντικότερος κλάδος της Κλωστούφαντουργίας σημείωσε κάμψη το 1959 σε σχέση με το 1957 κατά 10.5%. Ενώ ο κλάδος των ειδών διατροφής, αυξήθηκε ελάχιστα σε 1.9%. Η εξέλιξη του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής κατά τα τελευταία έτη είναι :

Ετη	Μετά της ηλεκτρικής ενέργειας	Ανευ της ηλεκτρικής ενέργειας	Αύξηση του δείκτη % Μετά της ηλεκ- τρικής ενέργειας	Αύξηση του δείκτη % Ανευ ηλεκ- τρικής ενέργειας
1956	188.5	162	-	-
1957	205	174	8.80%	7.40%
1958	227	193	10.70%	10.60%
1959	235.5	195	3.70%	1.04%

** Έτος βάσεως 1939

Πηγή: "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το έτος 1959"

• Πίνακας 9.1.1.

Η Κίνηση Κλαδικών Δεικτών

Έτος βάσεως 1939

α/α	Βασικοί Κλάδοι	Έτη			
	Βιομηχανίας	1957	1958	1959	1959:58%
1.	Μεταλλουργικές	226	250	238.5	- 4.6
2.	Μηχανολογικές	-	-	-	-
	α)Μετά της Χαλυβουργ.	197.5	243	170.5	+11.3
	β)Ανευ της Χαλυβουργ.	140	172	197.5	+14.8
3.	Οικοδομικές	316.5	343.5	345	+ 0.4
4.	Κλωστοϋφαντουργικές	-	-	-	-
	α)Μετά των τεχν. υλών	153.5	166.5	149	-10.5
	β)Ανευ των τεχν. υλών	148	162	143.5	-11.4
5.	Ειδών διατροφής	164.5	183	186.5	+ 1.9
6.	Χημικά	181.5	188	206	+ 9.6
7.	Δέρματος	132.5	161	159	- 1.2
8.	Χάρτου-Εκτύπωσης	242.5	273	286.5	+ 4.9
9.	Ιματισμού	76.5	79	95	+20.3
10.	Ξύλου	143	157.5	169.5	+ 7.6
11.	Σιγαρέτων	186	195	202.5	+ 3.8
12.	Παραγωγής Ηλεκτρισμού	513	568	636.5	+12.1
13.	Εφαρμογής "	264.5	420	463	+ 0.2
<hr/>					
	Γενικός δείκτης βιομ. παραγ.	205	227	235.5	+ 3.7
	Δείκτης καθ. βιομ. παραγωγ.	174	193	195	+ 1.04

Πηγή: Σ. Ε. Β 1) "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1958"

• Πίνακας 9.1.2.

Η Κίνηση των Κλάδικών Δεικτών

Έτος Βάσεως 1948

α/α Κλάδοι Βιομηχανίας	ΜΕΤΑΒΟΛΗ %				
	1957	1958	1959	57:55%	59:57%
1. Μεταλλουργικές	390	431	411	+10.5	- 4.6
2. Μηχανολογικές	365	450	501	+23.2	+11.3
3. Οικοδομικές	439	477	479	+ 8.6	+ 0.41
4. Κλωστοϋφαντουργικές	219	238	213	+ 8.6	-10.5
5. Ειδών διατροφής	232	258	263	+11.2	+ 1.9
6. Χημικά	302	313	343	+ 3.6	+ 9.5
7. Δέρματος	232	282	279	+21.5	- 1.06
8. Χάρτου-Εκτύπωσης	362	407	427	+12.4	+ 4.9
9. Ιματισμού	213	219	264	+ 2.8	+20.5
10. Ξύλου	420	463	498	+10.2	+ 7.5
11. Σιγαρέτων	122	128	133	+ 4.91	+ 3.9
12. Παραγωγής Ηλεκτρ.	347	384	430	+10.6	+11.9
13. Εφαρμογής "	400	636	701	+59.0	+10.2

Ετήσια	280	311	322	+11.07	+ 3.53

Πηγή: Σ. Ε. Β. "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1959"

9.2 Δεκαετία 1960

Παραγωγική δραστηριότητα

Η Κίνηση των Κλαδικών Δεικτών κατά τα έτη 1962, 1963,

1964, 1965 έχει ως εξής:

Πίνακας 9.2.1.

α/α	Κωδικ. Κλάδοι	1962	1963	1964	1965	63:62%	64:63%	65:64%
	Αριθμ. Βιομηχανίας							
1.	20-39 Γενικός Δείκτης	117.9	123.4	132.5	146.6	+ 4.6	+ 7.4	+10.6
2.	20 Ειδών Διατροφής	105.8	109.1	117.7	117.8	+ 3.11	+ 7.8	+ 0.1
3.	21 Ποτών	115.7	113.1	120.2	129.2	- 2.24	+ 6.2	+ 7.5
4.	22 Καπνού	107.2	103.9	116.5	135.8	- 3.07	+12.1	+16.6
5.	23 Υφαντικών Ειδών	119.2	125.7	129.7	142.4	+ 5.45	+ 3.18	+ 9.8
6.	24 Ειδών Υπόδησης, Ενδυμασίας	105.7	113.9	113.8	124.4	+ 7.7	- 0.08	+ 9.3
7.	25 Ξύλου, Φελλού	119.4	118.7	139.2	141.8	- 0.8	+17.2	+ 1.9
8.	26 Επίπλων	101.6	102.6	108.3	109.9	+ 0.9	+ 5.5	+ 1.5
9.	27 Χάρτιν	112.4	117.8	133.5	136.7	+ 4.8	+13.3	+ 2.4
10.	28 Εκτύπωσης & Εκδόσεων	113	115.5	119	113.1	+ 2.2	+ 3.0	- 5.2
11.	29 Δέρματος	111.8	112.2	108.8	103.9	+ 0.3	+ 3.0	- 4.7
12.	30 Ελαστικού	109.6	98.3	138.4	146.8	+10.3	+40.7	+ 6.1
13.	31 Χημικών προϊόντων	122.9	135.3	146.1	168.2	+10.0	+ 7.9	+15.1
14.	32 Παραγωγών πετρελαί- ου & Ανθρακος	104.3	110.4	117.1	119.7	+ 5.8	+ 6.2	+ 2.2
15.	33 Μη μεταλλικών ορυκτών	107.9	115.5	130.7	147.5	+ 7.0	+13.1	+12.9

α/α	Κωδικ.	Κλάδοι	1962	1963	1964	1965	63:62%	64:63%	65:64%
	Αριθμ.	Βιομηχανίας							
16.	34	Βασικών μεταλλουργικών προϊόντων	145	163.7	186.1	265.3	+12.8	+13.6	+42.6
17.	35	Μεταλλουργικών προϊόντων	147.7	166.8	164.4	196.7	+12.9	+ 1.4	+19.6
18.	36	Μηχανών & Συσκευών εκτός Ηλεκτρ. & Μεταφ.	96.3	93.1	85.9	83	- 3.3	- 6.6	- 3.5
19.	37	Ηλεκτρικών Μηχαν. Συσκευών κλπ	143.6	140.7	148.5	155.2	- 2.0	+ 5.9	+ 4.5
20.	38	Μεταφορικών Μέσων	170.7	178.5	179.2	194.2	+ 4.5	+ 0.4	+ 8.4
21.	39	Διάφορες Βιομηχανίες	152.4	180.3	247.4	315.6	+18.3	+37.2	+27.6

Πηγή: Σ. Ε. Β. "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1962"

"Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1963"

"Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1964"

"Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1965"

Κατά την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία ο καταρτιζόμενος δείκτης μας δείχνει ότι η βιομηχανική παραγωγή του 1960-65 αυξήθηκε κατά 9-10%. Η βιομηχανική παραγωγή του 1964 αυξήθηκε σε σχέση με το 1963 κατά 7.4%. Το ποσοστό εξέλιξης του 1963 του γενικού δείκτη διπλασιάσθηκε σχεδόν το 1964. Στην αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής συνέβαλλαν κυρίως οι κλάδοι βασικών Μεταλλουργικών προϊόντων, Μη Μεταλλικών Ορυκτών, Ελαστικού, Χάρτου, Ξύλου-Φελιού, Καπνού και διαφόρων

Βιομηχανιών. Αιχρότερο συνέβαλλαν οι κλάδοι των Μηχανών και Συσκευών, του Δέρματος, των Μεταλλουργικών προϊόντων κατά 7.8%, 2.7% και 1.4% αντιστοίχως.

Το 1965 η άνοδος 10.6% του δείκτη εν συγκρίσει του 1964 οφείλεται κυρίως στους κλάδους Βασικών Μεταλλουργικών, Υφαντικών ειδών, Καπνού, Χημικών προϊόντων, Μεταλλουργικών προϊόντων, Μη Μεταλλικών Ορυκτών, Διαφόρων Βιομηχανιών. Ενώ τρεις κλάδοι α) Εκτύπωσης & Εκδόσης β) Δέρματος γ) Μηχανών και Συσκευών εκτός Ηλεκτρικών και Μεταφοράς επηρέασαν αρνητικά το γενικό δείκτη του 1965 λόγω πτώσης της παραγωγής κατά 5.2%, 4.7%, 3.5% αντιστοίχως.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται η ετήσια εξέλιξη δεικτών παραγωγής βιομηχανίας, Ηλεκτρισμού και Φωταερίου, Ορυχείων, Μεταλλείων κ. λ. π., με βάση το έτος 1959 = 100.

Πίνακας 9.2.2

Κωδικός	Κατηγορία Δεικτών	1962	1963	1964	1965	64:63%	65:64
20-39	Δείκτης βιομηχ. παραγ.	117.9	123.4	132.5	146.6	+7.4	+10.6
51	Παραγ. Ηλεκτρ. Φωταερ.	-	131.2	139.4	167.3	+6.3	+20.0
20-39 & 51	Βιομηχ. Παραγ. με Ηλεκτρ. και Φωταερίου	-	124.3	133.3	148.9	+7.2	+11.7
11-19	Παραγ. Ορυχείων Μεταλλ.	-	118.1	115.4	117.5	-1.8	+ 1.8
11-19 & 51	Μετά Ηλεκτρισμού Φωταερίου Ορυχ-Μεταλλ.	-	123.9	132.1	146.9	+6.7	+11.2

Πηγή: ΣΕΒ, "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1962"

"Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1963"

"Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1964"

"Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1965"

Η εξέλιξη του δείκτη παραγωγής Ηλεκτρισμού και Φωταερίου κατά 20% αρκετά σημαντική, επηρεάσθηκε από την εξέλιξη Ηλεκτρισμού παρά την αντίθετη πορεία του Δείκτη Φωταερίου (π.χ. από 92.0 το 1964 κατέβηκε σε 80.7 το 1965).

Ενώ η παραγωγή Ορυχείων σημείωσε πτώση 1.8 μεταξύ 1963-'64 και άνοδο το 1965-64 κατά 1.8 η οποία οφείλεται στην εξέλιξη των εξής:

Αθυκών (+25.6%), Λευκόλιθου (+7.9%), Ατομικών και Οικοδομικών Υλών (+4.6%), Βωξίτου (+0.5%), Μεταλλευμάτων, Μαγνησίου, Χρωμίου κ.λ.π. (0.6%), Λιγνίτη (+0.4%), Βελούχων Μικτών (+4.1%), ενώ Σιδηρομεταλλευμάτων πτώση (1.9%).

Πίνακας 9.2.3.

Εξέλιξη στην Δραστηριότητα των Κλάδων Βιομηχανικής Παραγωγής στα έτη 1966, 1967, 1968, 1969.

Κωδικός Αριθμός	Όνομασία Κλάδων	Δ ε ί κ τ η ς				Μ ε τ α β ο η ή %		
		1966	1967	1968	1969	67:66	68:67	69:68
20	Διατροφής	130.5	133.8	150.4	154.1	+ 2.5	+12.4	+ 2.5
21	Ποτών	196.4	214.3	212.8	201.3	+ 9.1	- 0.6	- 5.4
22	Καπνού	153.1	133.1	141.1	134.7	-13.1	+ 6.0	- 4.5
23	Υφαντικών ειδών	168.9	163.0	180.0	200.5	- 3.5	+10.4	+11.4
24	Ειδών Ενδυσης- Υπόδησης	108.0	106.8	117.6	141.6	- 1.1	+10.1	+20.4
25	Ξύλου & Φελλού	126.4	119.2	162.0	172.1	- 5.7	+35.9	+ 6.2
26	Επίπλων	92.4	81.2	73.6	72.9	-12.1	- 9.3	- 1.0
27	Χάρτου	192.8	199.5	217.9	252.4	+ 3.5	+15.3	+15.8
28	Εκτύπωσης- Εκδόσης	127.8	114.6	113.0	117.7	-10.3	- 1.3	+ 4.2
29	Δέρματος	115.3	102.2	106.3	109.7	-11.4	+ 4.0	+ 3.2
30	Ελαστικού	193.8	197.1	489.8	632.2	+ 1.7	+148.5	+29.1
31	Χημικών προϊόντων	216.7	255.4	355.6	406.6	+17.9	+39.2	+14.3
32	Παραγωγών Πετρελαίου & Ανθρακα	175.0	222.5	261.1	275.2	+27.1	+17.3	+ 5.4

Κωδικός Αριθμός	Όνομασία Κλάδων	Δείκτης				Μεταβολή %		
		1966	1967	1968	1969	67:66	68:67	69:68
33	Μη Μεταλλικών Ορυκτών	187.9	200.4	205.6	244.8	+ 6.7	+ 2.5	+19.1
34	Βασ. Μεταλλουργ. προϊόντων	476.3	531.2	719.4	942.8	+11.5	+35.4	+31.1
35	Μεταλλικών προϊόντων	265.3	268.1	245.3	270.3	+ 1.1	- 8.5	+10.2
36	Μηχανών και Συσκευών	84.6	80.6	75.3	75.0	- 4.7	- 6.5	- 0.4
37	Ηλεκτρικών ουσκευών	166.3	173.3	221.1	258.3	+ 4.2	+27.5	+16.8
38	Μεταφορικών μέσων	206.4	199.0	201.6	217.8	- 3.6	+ 1.3	+ 8.0
39	Διαφόρων Βιομηχανιών	527.6	594.5	336.2	296.7	+12.7	-43.4	-11.8
	Γενικός Δείκτης	182.7	188.8	205.9	229.2	+ 3.3	+ 9.0	+11.3

Πηγή: ΣΕΒ, "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1966"

"Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1967"

"Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1968"

"Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1969"

Στο Γενικό Δείκτη:

Το 1967 επιβεβαιώνεται μια τάση σαφούς επιβράδυνσης του αυξητικού ρυθμού της οικονομίας, εμφανίζεται μια άνοδος ο δείκτης κατά 3.3% έναντι ποσοστού αύξησης 15.4% το 1966.

Εάν δεν υπολογισθεί ο κλάδος επεξεργασίας φύλλων καπνού, τότε ανεβαίνει στα 5.2%.

Η εξέλιξη έχει άμεση σχέση με την πορεία του εθνικού εισοδήματος, της ζήτησης καταναλωτικών αγαθών, των συνολικών επενδύσεων παχίου κεφαλαίου, των εισαγωγών και των εξαγωγών της ελληνικής οικονομίας.

Ανοδική εξέλιξη: εμφανίζονται οι δείκτες των παραγωγών πετρελαίου και άνθρακος (+27.1%), χημικών προϊόντων (+17.9%), διαφόρων βιομηχανιών (+12.7%), βασικών μεταλλουργικών προϊόντων (11.5%), ποτών (9.1%), μη μεταλλικών ορυκτών (6.7%), ηλεκτρικών μηχανών-συσκευών κλπ (4.2%), ελαστικού (1.7%), μεταλλουργικών προϊόντων (1.1%).

Πτωτική τάση: Καπνού (13.1%), επίπλων (12.1%), δέρματος (11.4%), εκτύπωσης - έκδοσης (10.3%), ξύλου-φελλού (5.7%), μηχανών συσκευών εκτός ηλεκτρικών και μεταφορών (4.7%), μεταφορικών μέσων (3.6%), υφαντικών (3.5%), υπόδησης-ενδυμασίας (1.1%).

Το 1969 εμφανίζεται αύξηση έναντι του 1968 κατά 11.3% από 7.2%.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι αυξήθηκε με ρυθμό πέρα του μέσου όρου, κατά σειρά η παραγωγή των κλάδων της βασικής μεταλλουργίας, των προϊόντων ελαστικού και πλαστικών, των προϊόντων υποδήσεως και λιπαριού, των μη μεταλλικών ορυκτών, των ηλεκτρικών συσκευών, χάρτου και ειδών χάρτου και χημικών φαρμακευτικών προϊόντων. Αντιθέτως στασιμότητα, παρατηρήθηκε ή και σημειώθηκε πτώση στους κλάδους ποτών, καπνού, επίπλων και σκευών, μη ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών ως και διαφόρων προϊόντων. Οι λοιποί κλάδοι

εμφάνισαν μικρή σχετική αύξηση κάτω του μέσου όρου αύξηση του τομέα.

Κατά τα έτη 1966-'67: Ο δείκτης παραγωγής ειδών διατροφής-ποτών-καπνού, εμφανίζει πτώση (3 %). Ο δείκτης παραγωγής θοιπών κλάδων (29-39) σημειώνει άνοδο (5.2%). Ο δείκτης παραγωγής εξαχόμενων προϊόντων παρουσιάζει πτώση (17.6%). Ο δείκτης παραγωγής καταναλωτικών στη χώρα προϊόντων εμφανίζει άνοδο (5.4%). Ο δείκτης παραγωγής καταναλωτικών αγαθών (+2.9%) και τέλος ο δείκτης παραγωγής κεφαλαιουχικών αγαθών εμφανίζει άνοδο 3.8%.

Κατά τα έτη 1968-'69: σημειώθηκε στους κλάδους παραγωγής κεφαλαιουχικών αγαθών, των οποίων η παραγωγή αυξήθηκε κατά 20.3% έναντι 8.5% των κλάδων παραγωγής καταναλωτικών αγαθών. Μεταξύ αυτών των δύο ανοδικών ρυθμών, ότι είναι φανερό η σημαντική αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής το 1969 ήταν αποτέλεσμα της παραγωγικής δραστηριότητας των κλάδων κεφαλαιουχικών αγαθών, η οποία ήταν συνέπεια της υψηλής επενδυτικής δραστηριότητας της οικονομίας.

„9.3 Δεκαετία 1970

Παραγωγική δραστηριότητα

Η ελληνική βιομηχανία:

Μετά από 20 χρόνια οικονομικής ανόδου πέρασε στη δεκαετία του '70 σε φάση βαθιάς κρίσης που εκδηλώνεται σε κρίσιμα μεγέθη, όπως διεθνής ανταγωνιστικότητα, απασχόληση, επενδύσεις, δυναμισμός παραγωγής. Η βιομηχανική παραγωγή παρουσίασε στη διάρκεια 1970-'79 σοβαρή επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου της ειδικά το 1975-'76.

Τα αίτια της σημαντικής αυτής υποχώρησης πρέπει να αναζητηθούν στις επιμέρους εξελίξεις στους κλάδους της βιομηχανίας. Οι εξελίξεις αυτές διαφοροποιήθηκαν σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με τις επιδράσεις ανασχετικών παραγόντων όπως η ύφεση των εξαγωγών, αρχό παραγωγικό, εργατικά προβλήματα. Ο κυριότερος λόγος της υποχώρησης ήταν η αδυναμία της εξαγωγικής δραστηριότητας, η οποία προκάλεσε ύφεση της παραγωγής στους κλάδους της βιομηχανίας που εξαρτώνται έντονα από τις ξένες αγορές. Παρά την ύφεση της παραγωγής, το επίπεδο της βιομηχανικής απασχόλησης παρουσίασε ανοδικές τάσεις γεγονός όμως που είχε δυσμενείς επιπτώσεις στην εξέλιξη της παραγωγικότητας.

Η συνεχή άνοδο των αμοιβών των εργαζομένων είχε σαν αποτέλεσμα την ένταση των πιέσεων κόστους των βιομηχανικών προϊόντων, η άνοδος των οποίων παρουσίασε σαφή επιτάχυνση σε σύγκριση με τις αρχές του 1970.

Τώρα, παρά την ύφεση της εγχώριας τελικής ζήτησης η δραστη-

ριότητα στο βιομηχανικό τομέα αυξήθηκε με ικανοποιητικούς ρυθμούς στη διάρκεια του 1976-'79. Ο βασικότερος παράγοντας που ενίσχυσε την παραγωγική δραστηριότητα ήταν η ικανοποιητική πορεία των βιομηχανικών εξαγωγών. Προς το τέλος του 1979 οι βιομηχανικές εξαγωγές επιβραδύνθηκαν αφενός λόγω της διεθνούς κάμψης της ζήτησης, αφετέρου, του υψηλού ρυθμού ανατίμησης των ελληνικών προϊόντων που επέδειξε το βαθμό ανταγωνιστικότητάς τους και δε φαίνεται να αντισταθμίστηκε από την υποτίμηση της δραχμής έναντι κυρίως των Ευρωπαϊκών νομισμάτων.

Το κόστος παραγωγής επιρρεάσθηκε δυσμενώς από τη ραγδαία αύξηση του κόστους ενέργειας και πρώτων υλών και του κόστους χρηματοδότησης. Το μέσο εργατικό κόστος αυξήθηκε ήπια λόγω της πολιτικής των τιμών και εισοδημάτων που εφαρμόσθηκε, σε συνδυασμό με τη μικρή βελτίωση της παραγωγικότητας. Ο ρυθμός ανάδου της απασχόλησης υποχώρησε αλοθιτά, πράγμα το οποίο οφείλεται στη συνεχιζόμενη κάμψη των επενδύσεων και την εξάντληση πολλών επιμέρους βιομηχανικών κλάδων.

Προοπτικές για το 1980 δεν είναι ευνοϊκές. Επιβράδυνση της παραγωγής αναμένεται να σημειωθεί, ενώ η άνοδος των τιμών φαίνεται να επιβραδύνεται με πολύ αργό ρυθμό. Η ανατροπή των συνθηκών στασιμότητας στη βιομηχανία θα εξαρτηθεί από την πορεία των εξαγωγών σε μεγάλο βαθμό.

Παραγωγική δραστηριότητα 1970-1977

A. Μεταποίηση: Η μέση ετήσια αύξηση του δείκτη βιομηχανικής παραγωγής έως το 1973 ήταν στα επίπεδα του 15.5% το 1973 και έπειτα παρουσιάζεται τάση μείωσης, το 1977 έχουμε αύξηση κατά 1.5 μόνο, ενώ το 1976 είχε φθάσει το 10.6%. Η επιβράδυνση αυτή οφείλεται στη μείωση της παραγωγής ορισμένων κλάδων και την υποχώρηση των ρυθμών ανόδου στους περισσότερους από τους υπόλοιπους κλάδους. Την περίοδο αυτή παρουσιάζει και μείωση κατά 2% η παραγωγή των κεφαλαιουχικών αγαθών και σοβαρές επιβραδύνσεις η άνοδος της παραγωγής διαρκών και άμεσων καταναλωτικών. Σύμφωνα με τα στοιχεία η παραγωγή των καταναλωτικών αγαθών το 1975 ήταν 8.4% ενώ το 1976 ήταν 12% και το 1977 2.2%.

Στη σοβαρή αυτή επιβράδυνση συνέβαλλε η μείωση της παραγωγής στα είδη διατροφής (-0.7%), στην υφαντουργία (-2.7%) και στα προϊόντα δέρματος (-9.2).

Επίσης σοβαρή επιβράδυνση επσημαίνεται στο ρυθμό ανόδου της παραγωγής στον κλάδο ειδών ένδυσης-υπόδησης από 21.5% το 1976 σε 1.1% το 1977 ενώ έως το 1975 είχαμε κατά μέσο όρο αύξηση κατά 11.5%.

Οι δυσμενείς εξελίξεις στους κλάδους των καταναλωτικών βιομηχανιών ήταν αποτέλεσμα ύφεσης της εξαγωγικής δραστηριότητας. Αντίθετα η εγχώρια ζήτηση έως το 1973 παρουσίασε άνοδο, ενώ από το 1975-'76-'77 παρουσιάζεται μικρή άνοδος και δε θα πρέπει να θεωρηθεί ότι συνέβαλλε στην υποχώρηση της παραγωγής. Σύμφωνα με στοιχεία του IOBE

από έρευνα σε σημαντικό κλάδο της περιόδου την υφαντουργία το 37% περίπου των επιχειρήσεων εκτιμά ότι το 1975 και έπειτα ανασχετικός (παράχοντας) συντελεστή της παραγωγικής δραστηριότητάς των ήταν η συνολική ζήτηση, ενώ έως τότε δεν είχε ξεπεράσει το 18%. Επιβράδυνση επίσης παρουσίασε και η παραγωγή διαρκών καταναλωτικών αγαθών. Κατά μέσο όρο το 1977 ο όγκος παραγωγής ξεπέρασε το αντίστοιχο του 1976 κατά 3.6% ενώ το 1977 είχε φθάσει το 12.8%.

Στα καταναλωτικά, ενδιάμεσα και κεφαλαίου έως το 1975 παρουσιάζονται τα εξής σύμφωνα με τον πίνακα. Στα καταναλωτικά έχουμε αύξηση το 1971, '72 κατά 10.1% και 10.1% ενώ σε όλες τις κατηγορίες βλέπουμε ότι τα έτη αυτά έχουμε σημαντική αύξηση π.χ. ενδιάμεσα κατά το '72-'73 έχουμε μεταβολή 60%. Από το 1973 έως το 1975 παρουσιάζεται σημαντική μείωση.

Σοβαρό ρόλο στην επιβράδυνση της παραγωγής καταναλωτικών αγαθών έπαιξε η υποχώρηση στον κλάδο ηλεκτρικών συσκευών. Επίσης δεύτερος σημαντικός κλάδος, τα έπιπλα παρουσίασε επιβράδυνση. Ο ετήσιος ρυθμός ανόδου της παραγωγής επίπλων μειώθηκε από 11.2% το 1976 σε μόλις 0.1% το 1977, ενώ έχουμε μια σημαντική μείωση το 1974 κατά -21.6% έναντι +7.2% το 1973 και 24.8% το 1972.

Στα κεφαλαίου αγαθά το 1975 ο δείκτης κινήθηκε όλο σχεδόν το χρονικό διάστημα σε επίπεδα κατώτερα του 1971, 72, 73 και έτσι η παραγωγή μειώνεται κατά -2.5%, ενώ το 1974 ήταν στο -1.9% και το 1973, '72 αντίστοιχα στο 16.7%

και 25%, το 1977 μειώνεται πάλι στο -1.9%.

Η πτώση ήταν αποτέλεσμα σοβαρής υποχώρησης στον κλάδο της βασικής μεταλλουργίας του οποίου η παραγωγή ήταν κατώτερη κατά 17% από το 1973 και έπειτα έως το 1976, ενώ το 1978 ανεβαίνει στο 25% για να πέσει πάλι στο 4% το 1979.

Στον κλάδο επίσης μηχανών και ουσκευών παρουσιάσθηκε μείωση από το 1976 και έπειτα, ενώ από το 1971-'75 είχε ανοδική πορεία.

Στον κλάδο προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά η δυναμικότητα της ανόδου έως το 1976 φαίνεται ότι διατηρήθηκε, επίσης διατηρήθηκε και το 1977 με ελαφρές τάσεις επιβράδυνσης (πχ 1976/75 +15.1%, 1977/76 +13%, 1975/74 +5.1%).

Η παραγωγή μεταλλικών προϊόντων παρουσιάζει επιβράδυνση, έως το 1972-'73 έχουμε άνοδο 15.9% και 16.7% το 1974 μείωση -12.9%, 1975 μείωση -3.3%, αύξηση κατά 9.9% το 1977, μειώνεται ο ρυθμός αύξησης στο 1.2% το 1978.

Αυτά αντανακλούν ως ένα βαθμό και τις διαφοροποιήσεις της ζήτησης κεφαλαιουχικών προϊόντων. Ετσι: Η συνεχιζόμενη άνοδος στον οικοδομικό τομέα δημιουργεί αυξημένη πίεση ζήτησης τόσο για τα προϊόντα δόμησης, όσο και για τα μεταλλικά προϊόντα. Αντίθετα η μείωση στη βασική μεταλλουργία προήλθε κυρίως από την υποχώρηση των εξαγωγών νικελίου, αιδρονικελίου, αιδήρου χάλυβος και χαλυβδοφύλλων, από την έντονη ζήτηση του εξωτερικού καθώς και από τις υψηλές τιμές που είχαν επικρατήσει.

Β. Ηλεκτρισμός -Φωταέριο: Με δεδομένο ότι η μεταποιητική δραστηριότητα απορροφά πάνω του 50% της παραχόμενης ηλεκτρικής ενέργειας οι διακυμάνσεις στην βιομηχανία επιρρεάζουν καθοριστικά τη ζήτηση ηλεκτρισμού.

Υστερα από σοβαρή επιβράδυνση στη βιομηχανική παραγωγή που σημειώνεται έως το 1975-1977 καταγράφεται και υποχώρηση του ρυθμού ανόδου της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Η μέση ετήσια αύξηση του δείκτη παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας υποχώρησε στο 6.5% κατά το 1977, σε σύγκριση με άνοδο 11.7% το 1976. Ταυτόχρονα μικρή μείωση παρουσίασε (-1.6%) η παραγωγή φωταερίου η οποία το 1976 παρουσίασε στασιμότητα.

Γ. Παραγωγή Ορυχείων: Μετά από μείωση το 1975 και σαφή ανάκαμψη το 1976, η παραγωγή ορυχείων αυξήθηκε το 1977 αλλά με ρυθμό σημαντικά βραδύτερο σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Ο Μέσος όρος του δείκτη παραγωγής ορυχείων αυξήθηκε 4.1% το 1977, ενώ το 1976 η αύξηση προσέγγισε το 8%. Η επιβράδυνση οφείλεται σε σοβαρή μείωση (-35.3%) της παραγωγής θειούχων μικτών και βαρυτίνης, η οποία το 1976 είχε παρουσιάσει αύξηση τάξεως 69%. Μείωση -6.9% παρουσίασε και η παραγωγή μεταλλευμάτων σιδήρου και νικελίου σε σύγκριση με το 1976 όταν είχε αυξηθεί κατά 11.8%. Αντίθετα η παραγωγή βωξίτη και μεταλλευμάτων χρωμίου, μαγγανίου η οποία το 1976 είχε παρουσιάσει μείωση, το 1977 αυξήθηκε κατά 12.9% και 11.4% αντιστοίχως. Επιτάχυνση τέλος από 2.4% το 1976 σε 11.4% το 1977 σημείωσε η άνοδος παραγωγής λιτομικών και

οικοδομικών υλών. Η ταχύτερη αυτή πορεία συνδέεται άμεσα με την ενίσχυση της οικοδομικής δραστηριότητας που πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του 1977.

Παραγωγική δραστηριότητα 1978-1979

Α. Μεταποίηση: Κατά μέσο όρο για το 1979 ο γενικός δείκτης αυξήθηκε (της παραγωγής της μεταποίησης) κατά 6.1% έναντι 7.6% το 1978. Η σχετικά μικρή επιβράδυνση της ανόδου της μεταποιητικής δραστηριότητας οφείλεται στη μείωση της παραγωγής. Το 1979 χαρακτηρίζεται σαν έτος έντονης και απότομης κάμψης της βιομηχανικής παραγωγής.

Κατά βασικές κατηγορίες προϊόντων η εξέλιξη της μεταποιητικής παραγωγής ήταν η ακόλουθη:

Πίνακας 9.3.1.

	Άμεσα Κατανα- λωτικά	Διαρκή Κατανα- λωτικά	Κεφαλαίου- χικά
1978	8.1%	2.0%	8.1%
1979	6.4%	3.4%	6.2%
1977			
α' τρίμηνο	3.4%	0.7%	14.5%
β' "	8.8%	-0.9%	13.0%
γ' "	8.6%	5.2%	-0.1%
δ' "	11.2%	3.9%	6.6%

	Άμεσα Κατανα- λωτικά	Διαρκή Κατανα- λωτικά	Κεφαλαίου- χικά
1979			
α' τρίμηνο	9.8%	5.8%	4.0%
β' "	9.3%	-3.8%	11.0
γ' "	6.5%	1.4%	8.3%
δ' "	0.8%	9.5%	1.7%

Πηγή: ΣΕΒ, "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1979"

Β. Ηλεκτρισμός - Φωταέριο: Μειωμένος ήταν ο ρυθμός ανόδου της παραγωγής ηλεκτρισμού-φωταερίου, που από το 11.9% το 1978, περιορίσθηκε σε 5.2% το '79. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται αφενός στην κάμψη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και αφετέρου στη μείωση κατά 2.2% της παραγωγής φωταερίου που το 1977 είχε αυξηθεί κατά 8%. Η αύξηση της παραγωγής ηλεκτρισμού, το 1979, ήταν 5.2%, έναντι 11.8% το 1978. Η επιβράδυνση ήταν αποτέλεσμα της υποτονικής παραγωγικής δραστηριότητας γενικά στη μεταποίηση και ειδικότερα σε ηλεκτροβόρους βιομηχανικούς κλάδους όπως η παραγωγή αλουμινίου και νικελίου το οποίο περιόρισε το ρυθμό ανόδου της καταναλώσεως βιομηχανικού ρεύματος σε 4.6% το 1979 έναντι 16.3% το '78.

Γ. Ορυχεία - Μεταλλεία: Σημείωσε ανάκαμψη 7.2% έναντι μείωσης το 1977 κατά 2.7%. Ήταν αποτέλεσμα της αυξημένης

ζήτησης από το εξωτερικό. Οι εισπράξεις συναλλαγμάτων από εξαγωγές σημείωσαν το 1979 αύξηση 35.6% έναντι 11.2% το 1978. Τη μεγαλύτερη άνοδο τη σημείωσε η παραγωγή λευκόλιθου ο ρυθμός της οποίας ήταν μεγαλύτερος από 35% έναντι μείωσης το 1978 22.6%. Κύριος λόγος της εξέλιξης η ζήτηση από το εξωτερικό διπύρης μαχνησίας σε αντίθεση του ακατέργαστου λευκόλιθου.

Η παραγωγή σιδήρου και νικελίου αυξήθηκε με ρυθμό 8.7% έναντι μείωσης 17.7% το '78. Οι κλάδοι εξόρυξης μεταλλευμάτων χρωμίου (+5% το '79 έναντι -6.3% το '78).

Βωξίτη (+4.8% το '79 έναντι -8.7% το '78).

Σε εθνικοποιητική βάση, το εισόδημα των ορυχείων - μεταλλείων αυξήθηκε το 1979 σε σταθερές τιμές, με ρυθμό 6.6% έναντι μείωσης 1.3% το 1978 και αύξησης το 1977 10.6%.

./.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ 1971-'75

Πίνακας 9.3.2.

Κλάδοι	Ε τ ο ς					Μ ε τ α β ο λ ή %			
	1971	1972	1973	1974	1975	1972:	1973:	1974:	1975:
						1971	1972	1973	1974
20 Διατρ.	105.5	106.9	114.2	108.5	113.0	+ 1.3	+ 6.8	- 4.9	+ 4.1
21 Ποτών	112.1	124.1	137.2	138.3	137.2	+10.7	+10.5	+ 0.8	- 0.7
22 Καπνού	110.3	107.2	117.5	124.5	121.1	- 2.8	+ 9.6	+ 5.95	- 2.7
23 Υφαντ.	114.0	126.6	146.6	146.7	173.7	+11.0	+15.7	+ 0.06	+18.4
24 Ενδ.Υπ.	99.6	131.7	144.1	162.2	183.4	+32.2	+ 9.41	+12.5	+13.07
25 Ξύλου	108.5	125.5	149.9	129.1	165.2	+15.6	+19.4	-13.8	+27.9
26 Επίπλ.	98.4	122.9	131.8	103.2	111.5	+24.8	+ 7.2	-21.6	+ 8.0
27 Χάρτου	98.6	112.2	122.6	113.8	105.4	+13.7	+ 9.2	+ 7.1	- 7.3
28 Εκ.-Εκδ.	103.0	110.5	117.1	115.3	116.4	+ 7.2	+ 5.9	- 1.5	+ 0.9
29 Δέρματ.	107.8	99.5	91.4	95.2	106.8	- 7.6	- 8.1	+ 4.15	+12.1
30 Ελαστ.	113.7	135.0	153.7	140.2	167.1	+18.7	+13.8	- 8.7	+19.1
31 Χημικ.	111.9	126.2	148.4	150.0	162.7	+12.7	+17.5	+ 1.0	+ 8.4
32 Παρ.Πετρ.	106.5	147.5	237.6	226.6	230.9	+38.4	+61.0	- 4.6	+ 1.8
33 Μη Μεταλ.	106.4	123.0	137.2	138.8	146.0	+15.6	+11.5	+ 1.1	+ 5.1
34 Βασ.Μ.Β.	111.1	136.1	161.1	162.8	158.7	+22.5	+18.3	+ 0.01	- 2.5
35 Μετ.Προν.	114.3	132.5	154.7	134.7	130.2	+15.9	+16.7	-12.9	- 3.3
36 Μηχ.	99.1	120.5	137.2	157.2	166.1	+26.6	+13.8	+14.5	+ 5.6
37 Ηλ.Μηχ.	115.8	157.8	200.8	173.0	149.3	+36.2	+27.2	-13.8	-13.6
38 Διαφ.	106.6	146.9	162.6	168.4	161.2	+37.8	+10.6	+ 3.5	- 4.2
39	99.8	110.6	129.3	135.0	156.1	+10.8	+16.9	+ 4.4	+15.6
Γεν. Δείκτης									
Σύνολον	109.8	126.9	147.0	144.0	150.5	+15.5	+15.8	- 2.04	+4.51

	Ε τ η					Μ ε τ α β ο λ ή %			
	1971	1972	1973	1974	1975				
1. Καταναλωτικά	106.2	117.2	129.1	126.9	140.8	+10.3	+10.1	-1.7	+10.9
2. Ενδιάμεσα	86.4	99.2	158.8	146.7	156.5	+14.8	+60.0	-7.6	+ 6.6
3. Κεφαλαίουχ.	108.8	136.1	158.9	155.8	151.9	+25.0	+16.7	-1.9	- 2.5

1. 20-26, 29, 39
2. 27, 28, 30-32
3. 33-38

Πηγή: 1) ΣΕΒ, "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1974"
 "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1975"
 2) Χασσίδ, "Η Ελληνική Βιομηχανία και Ε. Ο. Κ."

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

Πίνακας 9.3.3.

Κλάδοι	Ε τ η				Μ ε τ α β ο λ ή %		
	1976	1977	1978	1979	1977:	1978:	1979:
					1976	1977	1978
20	131.2	129.5	155.5	161.8	- 0.3	+19.7	+ 4.1
21	151.5	183.7	196.0	220.8	+21.2	+ 6.7	+12.4
22	141.6	153.0	147.9	154.4	+ 8.8	- 3.3	+ 4.4
23	202.1	196.1	208.1	224.2	- 2.2	+ 6.1	+ 7.7
24	223.3	230.0	230.3	253.8	+ 3.3	+ 0.1	+10.2

Κλάδοι	Ε τ η "				Μ ε τ α β ο η ή ς		
	1976	1977	1978	1979	1977:	1978:	1979:
	1976	1977	1978	1979	1976	1977	1978
25	171.5	180.1	182.2	210.5	+ 5.8	+ 1.2	+15.5
26	122.0	124.5	129.9	121.6	+ 0.2	+ 4.3	- 6.4
27	114.2	121.1	160.0	190.0	+ 6.3	+32.1	+18.8
28	116.3	115.1	118.9	119.5	- 1.0	+ 3.2	+ 0.5
29	111.1	100.0	90.7	90.6	- 9.2	- 9.3	- 0.1
30	86.6	192.7	202.2	204.1	+ 7.9	+ 4.9	+ 0.9
31	177.9	183.3	207.1	205.8	+ 3.4	+13.0	- 0.6
32	217.7	206.9	227.0	283.2	- 4.1	+ 9.7	+24.4
33	169.0	189.3	204.8	218.7	+12.7	+ 8.2	+ 6.8
34	169.3	140.6	176.8	183.9	-17.0	+25.7	+ 4.0
35	158.4	172.7	174.8	183.1	+ 9.9	+ 1.2	- 4.7
36	171.3	162.8	148.4	140.3	- 4.3	- 8.8	- 5.5
37	178.1	176.4	180.6	193.7	- 0.5	+ 2.4	+ 7.5
38	151.8	153.2	139.4	153.2	+ 0.9	- 9.0	+ 9.9
39	199.8	239.8	237.4	200.1	+20.9	- 0.9	-15.8
20-22	143.5	144.3	162.1	171.9	+ 5.9	+12.3	+ 6.0
23-39	173.6	174.5	186.2	197.6	+ 0.6	+ 6.7	+ 6.1
Κεφαλ. Αγαθών	176	158.4	171.3	182.0	- 1.9	+ 8.1	+ 6.2
Δι. αρκ. Καταν.	177.1	184.1	187.8	194.2	+ 4.0	+ 2.0	+ 3.4
Καταναλωτ.	168.5	171.9	185.8	197.7	+ 2.4	+ 8.1	+ 6.4
Γενικ. Δείκτ.	167.2	168.9	181.7	192.8	+ 1.5	+ 7.6	+ 6.1

Πηγή: ΣΕΒ 1) " Η ελληνική βιομηχανία το 1979 "

Δείκτες βιομηχανικής παραγωγής 1976-'79
 (Βάση: Μέση μηνιαία παραγωγή 1970 = 100)

Πίνακας 9.3.4.

Δείκτες	1976	1977	1978	1979	1979:1978
-Βιομηχ. παραγ. (20-39)	166.4	168.9	181.7	192.8	+ 6.1
-Παραγ. Ηλεκτρ. -Φωταέρ.	181.3	193.2	216.1	227.4	+ 5.2
-Βιομ. Παραγ. με κλάδους					
Ηλεκτρι.ομ. -Φωταερίου	167.7	170.1	184.7	195.9	+ 6.1
-Παραγ. Ορυχείων	143.2	148.8	144.8	155.2	+ 7.2
-Γενικός δείκτης βιομ. παραγ. με κλάδους					
Ηλεκτρ. -Φωταερ. και Ορυχείων	166.5	169.9	182.7	193.8	+ 6.1
Ειδικοί δείκτες					
-Ειδών διατροφής	132.2	144.3	162.1	171.9	+ 6.0
-Λοιπών κλάδων	173.4	174.5	186.2	197.6	+ 6.1
-Καταναλ. αγαθών	167.8	171.9	185.8	197.7	+ 6.4
-Διάρκων καταν.	177.1	184.1	187.8	194.2	+ 3.4
-Κεφαλαίουχικών	161.4	158.4	171.3	182.0	+ 6.2

Πηγή: ΣΕΒ, "Η ελληνική βιομηχανία το 1979"

9.4 Δεκαετία 1980

Παραγωγική δραστηριότητα

Στη δεκαετία του 1980 η βιομηχανική παραγωγή σε γενικές γραμμές παρουσίασε άνοδο.

Πάντως και μετά τις αυξήσεις των τριών τελευταίων ετών, το επίπεδο της ελληνικής βιομηχανικής παραγωγής έως το 1989 παρέμεινε χαμηλό σε σύγκριση με την αρχή της δεκαετίας του 1980. Ο σχετικός δείκτης που υπολογίζεται με βάση το 1980 = 100, το 1989 έχει μόλις υπερβεί το 105, γεγονός που σημαίνει ότι στο σύνολό της η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε στα τελευταία δέκα χρόνια μόνο κατά 5% περίπου. Υπάρχουν πολλοί κλάδοι που, στην περίοδο αυτή υπέστησαν συρρίκνωση και η παραγωγή τους υπολείπεται ακόμη κατά πολύ εκείνης του 1980. Χαρακτηριστικά αναφέρονται τα είδη ένδυσης - υπόδησης, το ξύλο, το δέρμα, οι μηχανές και συσκευές, οι ηλεκτρικές μηχανές και τα μεταφορικά μέσα. Στα επίπεδα του 1980 ή και ελαφρώς χαμηλότερα βρίσκεται η παραγωγή στην υφαντουργία, στα μη μεταλλικά ορυκτά, στη βασική μεταλλουργία και στα προϊόντα από μέταλλο. Τέλος, ουδιώδη ανάπτυξη στη διάρκεια της δεκαετίας εμφάνισαν μόνον οι κλάδοι διατροφής, ποτών, χάρτου, ελαστικού και πλαστικών, χημικών προϊόντων, παραχών πετρελαίου και διαφόρων ειδών. Η κρίση της μεταποίησης ήταν αποτέλεσμα συνδυασμένης δράσης πολλών παραχόντων: Από τη μία πλευρά υπήρξαν δυσμενείς εξελίξεις τον τομέα της ζήτησης. Από την άλλη, η μακροοικονομική πολιτική που ακολούθησε μέχρι τα μέσα περίπου της δεκαετίας εί-

χε άμεσο αποτέλεσμα την πτώση των κερδών, την επενδυτική στασιμότητα, τη διακοπή λειτουργίας πολλών μονάδων, τον πολλαπλασιασμό των προβληματικών και υποχρεωμένων μεταπολιτικών επιχειρήσεων. Οι παράγοντες αυτοί συντέλεσαν στην συρρίκνωση του παραγωγικού δυναμικού της Ελληνικής Βιομηχανίας και στην απαξίωσή του, με φυσικό επακόλουθο τη μείωση του όγκου της παραγωγής.

Οι αρνητικοί αυτοί παράγοντες άρχισαν να εξασθενούν το 1987, '88, γεγονός που επέτρεψε την πραγματοποίηση επενδύσεων και τον μερικό εκσυγχρονισμό του παραγωγικού δυναμικού, με αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση της παραγωγής το 1988. Όμως το 1989 η βελτίωση επιβραδύνθηκε σημαντικά και το στοιχείο της επιβράδυνσης ήταν η υποχώρηση της παραγωγής σε ορισμένους κλάδους.

Το 1988 είναι το έτος που παρουσιάζει συνήθιστα υψηλές επιδόσεις και είχαν συμβάλει αποφασιστικά στην αύξηση του γενικού δείκτη.

Τα τρόφιμα, ποτά, καπνός με άνοδο 10.5%, η βασική μεταλλουργία με 11.3%, τα προϊόντα από μέταλλο με 10.7%, τα μεταφορικά μέσα με 9.7%, τα έπιπλα με 20.9%, ο κλάδος ελαστικού και πλαστικού με αύξηση 31.6% και τα χημικά προϊόντα με 7.6%.

Σημαντικοί παράγοντες επιβράδυνσης της βιομηχανικής παραγωγής, ήταν η ανάλογη επιβράδυνση της ζήτησης που θεωρείται ανασταθιτικός παράγοντας από ένα σχετικώς υψηλό ποσοστό βιομηχανιών.

ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΠΑΡΕΜΠΟΔΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Ποσοστά % του συνόλου των απαντήσεων

	1987		1988		1989		1990
	Φεβρ.	Ιούν.	Φεβρ.	Ιούν.	Φεβρ.	Ιούν.	Φεβρ.
Δεν παρεμποδίζονται	40	40	55	51	56	49	52
Ανεπάρκεια ζήτησης	37	30	24	21	28	34	30
Ανεπάρκεια εργ. δυναμικού	0	2	3	0	0	2	2
Ανεπάρκεια κεφαλ. εξοπλισμ.	4	2	2	1	1	1	2
Ανεπάρκεια κεφ. κίνησης	19	17	16	17	15	14	14

Επίσης δεύτερος παράγοντας ήταν τα χρηματοδοτικά προβλήματα που αντιμετώπισαν οι επιχειρήσεις και η ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης.

Τι προβλέπεται για το 1990; Δε φαίνεται να υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στη ζήτηση που εξακολουθεί να θεωρείται ότι υπολείπεται ελαφρώς του κοινωνικού της επιπέδου. Προβλέπεται η ζήτηση να εξαρτηθεί από δύο παράγοντες. Πρώτον, από την αντίδραση της κατανάλωσης και των επενδύσεων στα αναγκαία μέτρα σταθεροποίησης που θα επιρρεάσουν την εγχώρια ζήτηση και δεύτερον, από τη δυνατότητα της βιομηχανίας να υποκαταστήσει μέρος από τις απώλειες της εγχώριας ζήτησης με εξαγωγές.

Οι πέντε σημαντικότεροι κλάδοι της μεταποίησης που καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής είναι :

- 1) Τρόφιμα - ποτά - καπνός
- 2) Υφαντουργία

- 3) Χημικές βιομηχανίες
- 4) Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά
- 5) Βασική μεταλλουργία

Οι εξελίξεις των ανωτέρων κλάδων ήταν οι ακόλουθες:

1) Τρόφιμα - ποτά - καπνός: Οι κλάδοι αυτοί αντιπροσωπεύουν το 18% της ελληνικής βιομηχανικής παραγωγής, έχουν καθοριστική σημασία για τις εξελίξεις. Ενώ έως το 1986 παρουσιάζουν άνοδο, το 1987 παρουσιάζουν μείωση η οποία είναι αντίστοιχα -4.9%, -3.1%, -14.1%, το 1988 όμως έχουμε μεγάλη αύξηση του δείκτη παραγωγής σε 10.7%, 6.8% και 5.4%. Το 1989 παραμένουν οι δύο πρώτοι κλάδοι περίπου στα ίδια επίπεδα, ενώ ο κλάδος της βιομηχανίας καπνού παρουσιάζει πτώση κατά -8.6% το 1989.

Η διατήρηση υψηλών ρυθμών ανόδου στις βιομηχανίες τροφίμων αποτελεί θετική εξέλιξη και θα πρέπει να αποδοθεί στην αυξημένη ζήτηση τόσο στο εσωτερικό, όσο και στο εξωτερικό. Η ανταπόκριση δε της προσφοράς στην αυξημένη ζήτηση, έγινε δυνατή από την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού δυναμικού. Ενώ το 1990 οι βιομηχανίες κυρίως των κλάδων τροφίμων και ποτών εμφανίζονται σχετικώς αισιόδοξες για τη δραστηριότητά τους λόγω της εκτίμησης ότι το επίπεδο της συνολικής ζήτησης διατηρείται "κανονικό".

2) Υφαντουργία: Το ίδιο συμβαίνει και σ' αυτόν τον κλάδο κάποια γενική μικρή αύξηση έως το 1986-'87 και έπειτα παρουσιάζει πτωτική παραγωγή, ο ρυθμός μείωσης υπολογίζεται γύρω στο 3%. Αυτή η πτώση θα πρέπει να αποδοθεί κυρίως στις

εξελίξεις των διεθνών αγορών και ιδιαίτερα στην ανεπάρκεια της ζήτησης και στη μείωση των τιμών. Στις αρχές της δεκαετίας του '90 οι εκτιμήσεις και οι προβλέψεις των βιομηχανιών του κλάδου αυτού έχουν αρχίσει να εμφανίζουν στοιχεία βελτίωσης που στηρίζονται κυρίως στο ενδεχόμενο ενίσχυσης της εγχώριας ζήτησης.

Από την άλλη πλευρά η ζήτηση εξωτερικού εξακολουθεί να θεωρείται αδύναμη, οι τιμές όμως αναμένεται να σταθεροποιηθούν ή και να παρουσιάσουν μικρή άνοδο.

Χημικές βιομηχανίες : Ο κλάδος των χημικών προϊόντων παρουσιάζει σταθερή αύξηση και η μεγαλύτερη αύξηση που παρουσίασε ήταν το 1988 όπου εμφάνισε αύξηση 7.7%. Η ανοδική πορεία συνεχίστηκε με ρυθμό όμως βραδύτερο κατά 2 περίπου ποσοστιαίες μονάδες. Η επιβράδυνση της παραγωγής αποδίδεται περισσότερο σε εξασθένιση της ζήτησης κυρίως του εξωτερικού.

Προϊόντα από μη μεταλλικά ορυκτά : Από το 1985 παρουσιάζει η παραγωγή του αύξηση, η ανοδική τάση όμως δεν διατηρήθηκε το 1989 και πάλι το 1988 είναι το έτος εκείνο όπου η παραγωγή έχει εκτιναχθεί στα ύψη. Η επιβράδυνση της ανοδικής τάσης οφείλεται εκτός από τεχνικούς λόγους και πάλι στην μείωση της ζήτησης. Το 1990 η παραγωγή του κλάδου αναμένεται να επηρεασθεί αρνητικά από την προβλεπόμενη υποχώρηση της οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι στις αρχές του 1990 η ζήτηση για τα προϊόντα των βιομηχανιών του κλάδου εμφανίζεται ενλοχυμένη και οι προβλέψεις για την

παραγωγή αναφέρονται, σε άνοδο.

Βασική μεταλλουργία : Το μεγαλύτερο ποσοστό που έχει καταγραφεί στη δεκαετία του 1980 είναι το έτος του 1988 που χαρακτηρίζεται σαν το έτος της βασικής μεταλλουργίας. Η παραγωγή του κλάδου αυξήθηκε κατά 11.8%. Η ανάκαμψη στον κλάδο τροφοδοτήθηκε.

Πίνακας 9.4.1.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ 1986-1989

1980 = 100

	<u>Ετη</u>				<u>Μεταβολή %</u>		
	1986	1987	1988	1989	1987:	1988:	1989:
ΔΕΙΚΤΕΣ							
Βιομηχανική παραγωγή (20-39)	100.3	98.3	103.2	105.4	-2.0	+5.0	+2.1
Παραγωγής Ηλεκτρ. -Φωταερίου	125.5	135.6	144.5	148.3	+8.0	+6.6	+2.6
Βιομηχανικής παραγωγής με κλάδους Ηλεκτρ. -Φωταερίου	102.8	100.8	106.0	108.3	-1.4	+5.2	+2.2
Παραγωγής Ορυχείων	185.2	181.5	188.8	178.3	-1.7	+4.0	-5.6
Γενικός δείκτης Βιομ. Παραγ. με κλάδους Ηλεκτρ. -Φωταερίου & Ορυχείων	107.6	105.5	110.8	112.4	-1.3	+5.0	+1.4

Πηγή: ΣΕΒ, "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1989"

Πίνακας 9.4.2.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

1980 = 100

Δείκτες μεταποίησης	Ετη				Μεταβολή %		
	1986	1987	1988	1989	1987:	1988:	1989:
					1986	1987	1988
0-22 Διατρ. -Ποτών-Καπνού	114.0	107.2	117.0	127.6	- 5.6	+9.1	+9.1
23-39 Λοιπών Κλάδων	98.2	96.3	100.2	100.8	- 1.4	+4.0	+0.6
Σεφαλαίουχικά αγαθά	79.4	76.3	83.7	82.7	- 3.8	+9.7	-1.2
Μαρκή "	102.2	89.0	81.1	85.0	-12.3	-8.9	+4.8
Καταναλωτικά "	112.3	110.1	115.3	119.2	- 1.3	+4.7	+3.4
Γενικός δείκτης	100	98.3	103.2	105.4	- 2.0	+5.0	+2.1

(20-39)

Πηγή: ΣΕΒ, "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1989"

Πίνακας 9.4.3.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ 1980 = 100

Δείκτες	ΕΤΗ				ΜΕΤΑΒΟΛΗ %		
	1986	1987	1988	1989	1987:	1988:	1989:
20. Ειδών διατρ.	109.1	103.7	114.8	127.9	- 4.9	+10.7	+11.4
21. Ποτών	130.1	126.1	134.7	143.5	- 3.1	+ 6.8	+ 6.5
22. Καπνού	110.2	94.7	99.8	91.5	-14.1	+ 5.4	- 8.6
23. Υφαντικών	101.9	104.0	101.3	98.9	+ 2.0	- 2.6	- 2.4
24. Υπόδ. Ενδυα.	84.0	77.9	78.5	74.1	- 7.3	+ 0.8	- 5.6
25. Ξύλου-Φελλού	61.5	63.9	64.3	73.3	+ 4.8	+ 0.6	+14.0
26. Επίπλων	83.8	77.4	93.7	93.2	- 7.7	+21.1	- 0.5
27. Χάρτου	156.0	179.4	161.4	160.1	+15.0	-10.0	- 0.8
28. Εκτ. Εκδοσ.	104.6	103.8	107.2	106.1	- 0.8	+ 3.5	- 1.0
29. Δέρματος	75.7	89.8	82.5	74.6	+18.5	- 8.1	- 9.6
30. Ελαστ. Πλάστ.	108.9	104.4	136.9	154.9	- 4.2	+31.1	+13.1
31. Χημικών	115.7	116.3	125.8	131.9	+ 0.5	+ 8.2	+ 4.8
32. Παρ. Πετρελ.	106.7	115.3	122.8	125.9	+ 8.0	+ 6.5	+ 2.5
33. Μη Μετ. Ορυκτ.	93.3	95.2	99.5	94.8	+ 2.0	+ 4.5	- 4.7
34. Βασ. Μεταλλ. Βιομ	90.2	87.5	98.0	97.1	- 3.0	+12.0	- 0.9
35. Μεταλλ. Προϊόντ.	96.2	82.0	90.5	83.9	-14.8	+10.4	- 7.3
36. Μηχαν. Συσκευών	90.3	81.0	82.5	101.5	-10.3	+ 1.9	+23.0
37. Ηλεκτρ. Μηχανών	105.1	89.6	816.6	88.9	-14.8	- 8.9	+ 8.9
38. Μεταφ. Μέσων	74.4	77.6	82.6	82.6	+ 4.3	+ 6.4	0.0
39. Διαφόρων Βιομ.	141.0	153.7	128.0	127.6	+ 9.8	-16.7	- 0.3
Γενικός Δείκτης	100.0	98.3	103.2	105.4	- 2.0	+ 5.0	+ 2.1

Πηγή: ΣΕΒ, "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1989"

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 10ον

ΕΡΕΥΝΑ

Εισαγωγή

Η έρευνα αυτή αποτελείται από τις εξής ερωτήσεις:

- 1ον: Πώς έχει επηρεάσει τη βιομηχανία η ένταξη στην ΕΟΚ
- 2ον: Πώς πιστεύετε ότι η νομοματική ενοποίηση θα επηρεάσει την εξέλιξη της βιομηχανίας
- 3ον: Πώς έχει επηρεασθεί το εργατικό προσωπικό από την ένταξη στην ΕΟΚ
- 4ον: Ποιοι νόμοι έχουν βοηθήσει στην εξέλιξη της βιομηχανίας
- 5ον: Υπάρχει κρίση Πώς έχει επηρεάσει τη βιομηχανία

Θα ήθελα να τονίσω ότι οι αρμόδιοι οι οποίοι συνεργάστηκαν μαζί μου ήταν λίγα επιφυλακτικοί στις ειδικότερες ερωτήσεις, γι' αυτό και προτίμησα το ερωτηματολόγιό μου να αποτελείται από λίγες και γενικές ερωτήσεις.

Εκτός από κάποια εξαίρεση, οι υπόλοιποι δεν ήταν διατεθειμένοι να μου δώσουν κάποιες άριστες πληροφορίες.

Για την ολοκλήρωση των διαφόρων τμημάτων της έρευνας βοήθησαν, ο Κύριος Ξένος Κων/νος, διευθυντής του ΕΡΚΙΣ Μεγάρων, ο Κύριος Παναγιωτόπουλος Ιωάννης, διευθυντής της ΒΙΟΠΑΝ, ο Κύριος Μπακογιάννης Κων/νος, διευθυντής προσωπικού της JOHNSON, και ο Κύριος Ορφανίδης Κων/νος, προϊστάμενος διανομηρίου της ELVIAC L. T. D.

Με την ολοκλήρωση της έρευνάς μου παρουσιάζω τα συμπεράσματά μου στο τέλος.

PROFILE ELVIAC L. T. D. (Ε. Π. Ε)

Η βιομηχανία αυτή ιδρύθηκε το 1984 και παράγει αποκλειστικά ανδρικές καλίτσες πολυτελείας υψηλών απαιτήσεων.

Αξιοποιώντας στο μέγιστο την πλέον σύγχρονη ηλεκτρονική τεχνολογία που εφαρμόζεται στον κλάδο της πλεκτικής, σε συνδυασμό με τις καλύτερες ποιότητες πρώτων υλών που υπάρχουν στη διεθνή αγορά (αιγυπτιακό βαμβάκι, ζωϊκή μέταξα, αγνό παρθένο μαλλί superwash), η ELVIAC κέρδισε με τη σταθερή ποιότητά της και το σύγχρονο design των προϊόντων της, πολύ γρήγορα την εμπιστοσύνη των Ελλήνων και Ευρωπαίων καταναλωτών.

Απασχολεί ένα προσωπικό πενήντα ατόμων.

Ο κύριος Ορφανίδης Κων/νος προϊστάμενος του Λαζοτηρίου της βιομηχανίας απαντά στα εξής:

ΕΡΩΤΗΜΑ 1ον: Πώς σας έχει επηρεάσει η ένταξή μας στην ΕΟΚ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Χάρη στη δυναμική παρουσία της, η ELVIAC έχει κατακτήσει την ελληνική αγορά, πετυχαίνοντας συγχρόνως μια δυναμική διείσδυση και παρουσία στην Ευρωπαϊκή (Γερμανία, Δανία, Νορβηγία, Ιταλία) και Καναδέζικη αγορά. Η ELVIAC είναι μια από τις τρεις καλύτερες εταιρίες παραγωγής ανδρικών καλιτσών πολυτελείας με πλήρως ανταγωνιστικές τιμές.

Για τη βιομηχανία αυτή η ένταξη έχει δημιουργήσει άνοιγμα στην αγορά, με αποτέλεσμα να αυξηθεί η ζήτηση από τον κατα-

ναζωτή και να έχουμε και αύξηση έτοι των πωλήσεων κάτι το πολύ θετικό. Η επιχείρηση θεωρείται ανταγωνιστική και είναι αιολόδοξος ότι θα μπορέσει να αντιμετωπίσει το πρόβλημα του σκληρού ανταγωνισμού.

Το άνοιγμα των αγορών σημαίνει ότι θα έχουν φθηνότερες πρώτες ύλεις. Επίσης ο μηχανολογικός εξοπλισμός θα αγοράζεται σε φθηνότερες τιμές, έτσι οι ευκαιρίες ίσου ανταγωνισμού μεγαλώνουν.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2ον: Η Νομισματική εντοποίηση πώς πιστεύετε ότι θα επηρεάσει την εξέλιξή σας, θετικά ή αρνητικά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Μέχρι αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει εμφανής επιρροή, άλλωστε δεν έχει αποφασιστεί τίποτε. Η Νομισματική εντοποίηση θα είναι κάτι το πολύ θετικό, διότι θα υπάρχουν ίσοι όροι ανταγωνισμού.

ΕΡΩΤΗΜΑ 3ον: Πώς έχει επηρεασθεί το εργατικό προσωπικό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Πλήρης ένταξη σημαίνει και αύξηση μισθών και ημερομισθίων και περισσότερο εξειδικευμένη εργασία. Απαιτείται εξειδικευμένο προσωπικό και όχι ανεκδίκητο. Αργότερα θα υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός από τον ξένο εργάτη, ο οποίος θα αναζητήσει κάποια θέση στη βιομηχανία. Όμως αυτό σίγουρα θα αργήσει να γίνει για μεγάλο χρονικό διάστημα.

ΕΡΩΤΗΜΑ 4ον: Ποιοι Νόμοι έχουν βοηθήσει την Βιομηχανία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Για τα αφορολόγητα αποθεματικά, για τις εμπορικές εταιρίες είναι ο 1839/89 και ο 1828/89, όπου χρησιμοποιούνται για μεγαλύτερα αποθεματικά αφορολόγητα και δυνατότητα για αυξημένες αποσβέσεις παγίων.

Επίσης ο 1892/90 ο οποίος αντικαθιστά τον 1262/82. Εντός του μήνα Μαΐου 1991 πρόκειται ν' αρχίσουν εργασίες δημιουργίας νέας βιομηχανικής μονάδας στο Βαθύ Αυλίδος, στα πλαίσια του αναπτυξιακού νόμου 1262/82 (προϋπολογιζόμενου κόστους περίπου 800-850 εκ. περίπου).

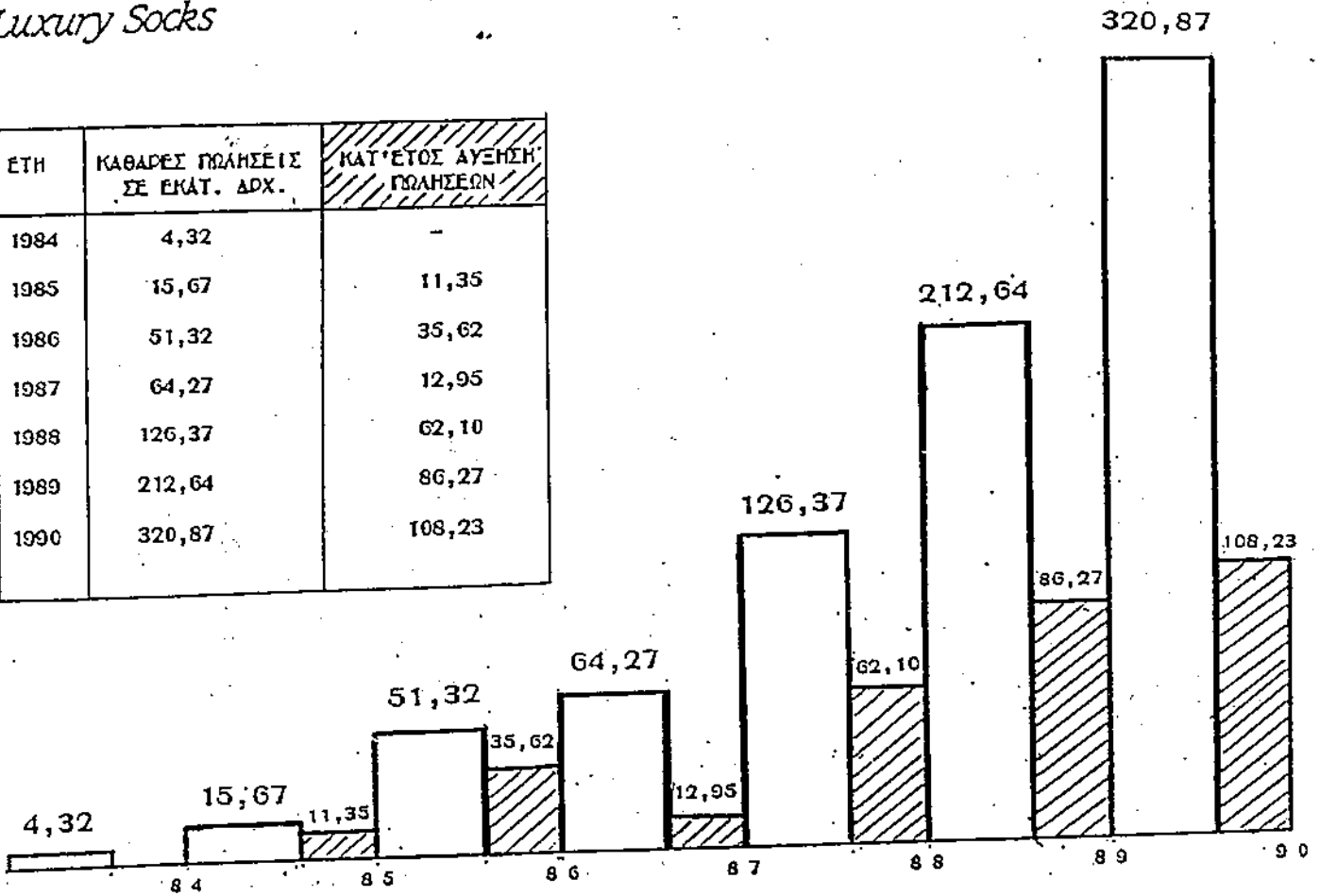
ΕΡΩΤΗΜΑ 5ον: Υπάρχει κρίση, πώς έχει επηρεάσει τη βιομηχανία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η κρίση είναι διπλή. Έχουμε παγκόσμια κρίση με την αύξηση του πετρελαίου, ακριβότερες τιμές και κρίση στις εισαγόμενες πρώτες ύλες. Η ελληνική κρίση αντιμετωπίζει την αύξηση του δηληθαρίου και υποτίμηση της δραχμής (πληθωρισμός) και υπάρχει αβεβαιότητα για το μέλλον, διότι έχουμε έλλειψη ρευστότητας. Δεν υπάρχει χρήμα για τη διακίνηση του εμπορεύματος. Αυξάνει η αναγκαιότητα μεγαλύτερου κεφαλαίου κινήσεως.

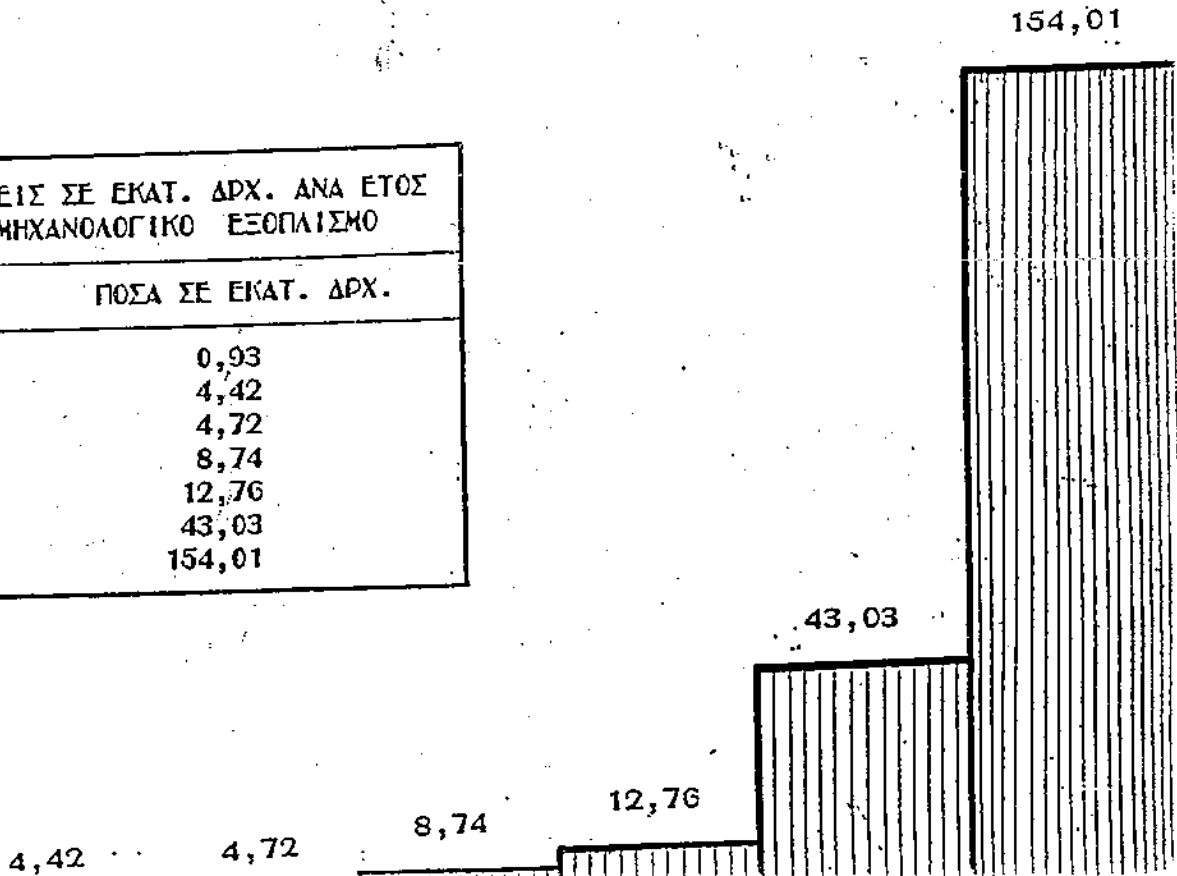
ELVIAC

Luxury Socks

ΕΤΗ	ΚΑΘΑΡΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΔΡΧ.	ΚΑΤ'ΕΤΟΣ ΑΥΞΗΣΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ
1984	4,32	-
1985	15,67	11,35
1986	51,32	35,62
1987	64,27	12,95
1988	126,37	62,10
1989	212,64	86,27
1990	320,87	108,23

ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΔΡΧ. ΑΝΑ ΕΤΟΣ ΣΕ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ	
ΕΤΗ	ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΔΡΧ.
1984	0,93
1985	4,42
1986	4,72
1987	8,74
1988	12,76
1989	43,03
1990	154,01

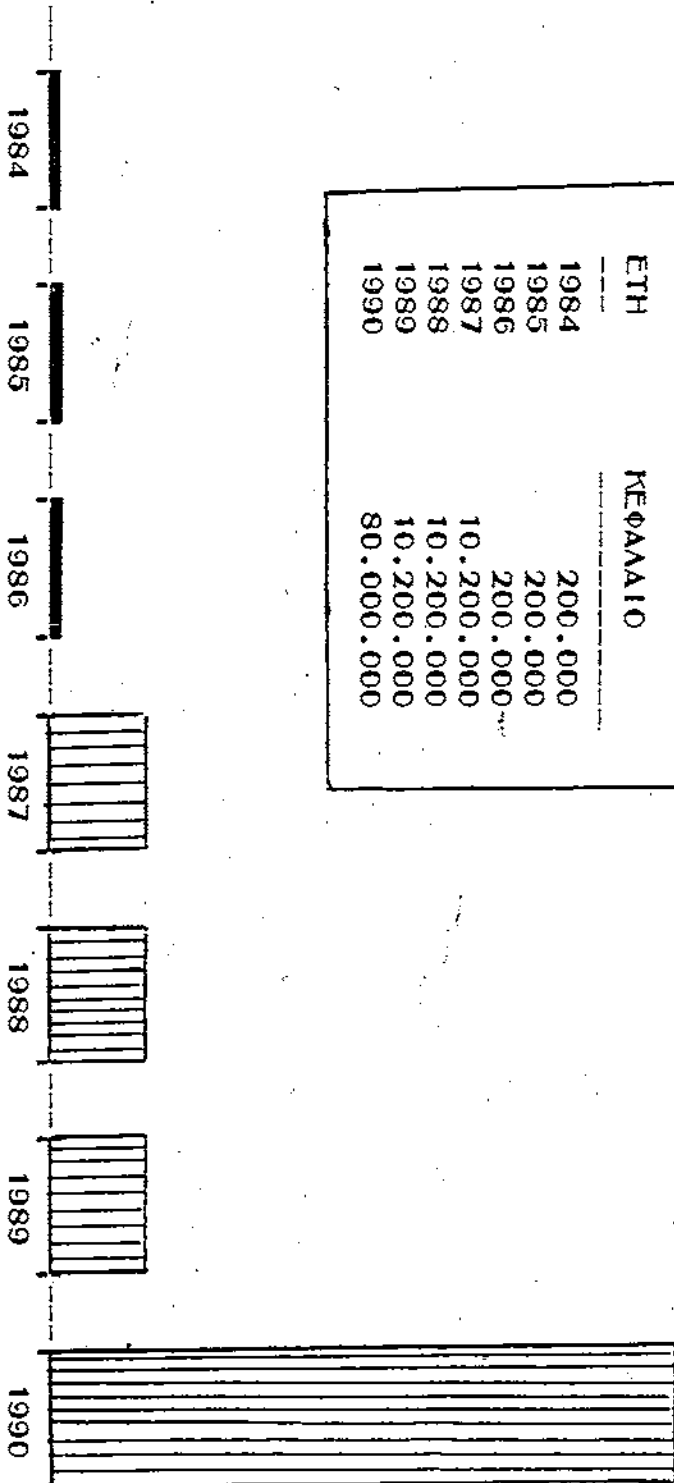

ELVIAC

Luxury Socks

ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΤΗ	ΚΕΦΑΛΑΙΟ
1984	200.000
1985	200.000
1986	200.000
1987	10.200.000
1988	10.200.000
1989	10.200.000
1990	80.000.000

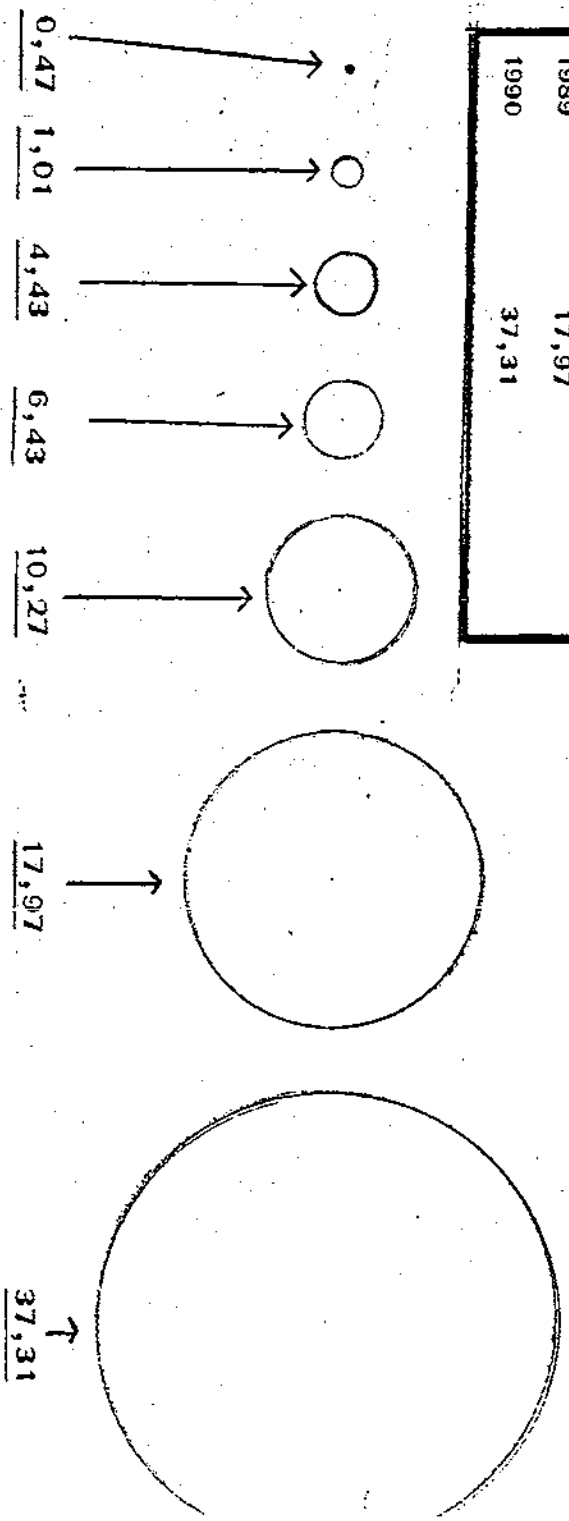

ELVIAC

Luxury Socks

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ 1984 - 1990	
ΕΤΗ	ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΣΕ ΕΚΑΤ. ΔΡΧ.
1984	0,47
1985	1,01
1986	4,43
1987	6,43
1988	10,27
1989	17,97
1990	37,31

10.2 „ JOHNSON & JOHNSON

Η βιομηχανία αυτή ιδρύθηκε και λειτούργησε στην Ελλάδα το 1975, οι εγκαταστάσεις της βρίσκονται στην Ελευσίνα.

Έχει κερδίσει έδαφος όλα αυτά τα χρόνια και την εμπιστοσύνη των καταναλωτών αφού τα προϊόντα της έχουν παρουσιάσει κατά μέσο όρο αύξηση στις πωλήσεις κατά 25% χρόνο με χρόνο από το 1975 έως σήμερα. Αποτελεί ένα δείγμα από τις πιο σύγχρονες βιομηχανίες με Ευρωπαϊκές προδιαγραφές.

Απασχολεί ένα σύνολο (250) διακοσίων πενήντα ατόμων εκ των οποίων το 1/2 αυτών είναι εργατοϋπάλληλοι και οι υπόλοιποι κατέχουν θέσεις ανώτερες, όπως στα εξής τμήματα:

Τμήμα Οικονομικών, Τμήμα Πωλήσεων, Τμήμα Μάρκετινγκ, Τμήμα Αγορών, Τμήμα Εξαγωγών, Τμήμα Ποιοτικού Ελέγχου, Τμήμα Μηχανογράφησης.

Τα προϊόντα που παράγει είναι καθαυτικά (π.χ. σαμπουάν, γαλάκτωμα κ.λ.π.).

Ο Κύριος Μποκοδήνης Κων/νος διευθυντής προσωπικού της Johnson απαντά στα εξής:

ΕΡΩΤΗΜΑ 1ον: Πώς πιστεύετε ότι έχει επηρεάσει τη βιομηχανία η ένταξή μας στην ΕΟΚ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η βιομηχανία μας έως τώρα έχει φανεί πολύ δυνατή στον ανταγωνισμό και η ένταξη παρ'ότι προϋποθέτει σκληρό ανταγωνισμό από άλλες βιομηχανίες των χωρών της ΕΟΚ δεν θα

πρέπει να αντιμετωπισθεί απαισιόδοξα. Πιστεύει ότι θα συνεχίσει την μέχρι τώρα ανοδική πορεία της, παρ'όλες τις δυσκολίες και τα προβλήματα.

Αλλάστε η πλήρης ένταξη προϋποθέτει και την κατάργηση των δασμών, έτσι αυξάνονται οι ελαστωχές πρώτων υλών η οποία συνεπάγεται την ελαχιστοποίηση κόστους που οδηγεί στην δυνατότητα μείωσης των τιμών των προϊόντων και αύξηση των πωλήσεων κάτι το οποίο δεν έχει γίνει μέχρι στιγμής. Μέχρι στιγμής η εταιρεία έχει σταθεί στο ύψος των απαιτήσεων και αντιμετωπίζει τον ανταγωνισμό των χωρών της ΕΟΚ.

Είναι πολύ αισιόδοξος για το μέλλον.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2ον: Πώς πιστεύετε ότι θα επηρεάσει η νομισματική εννοποίηση τη βιομηχανία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η νομισματική εννοποίηση φυσικά και θα επηρεάσει θετικά. Το μέλλον όμως διαγράφεται σκοτεινό, διότι δεν βλέπει να παίρνεται σύντομα κάποια απόφαση από τη νομισματική επιτροπή.

Αυτή τη στιγμή όλα εξαρτώνται από την τιμή του δολλαρίου η οποία έχει αυξηθεί τελευταία, και θα έχουμε και διοσίωση της δραχμής, δηλαδή υποτίμηση σε ένα χρονικό διάστημα. Εάν τώρα βάσει του δολλαρίου κάποια κίνηση για πώληση προβλεφθεί λάθος τότε θα υπάρχει και το ανάλογο αρνητικό αποτέλεσμα για τη βιομηχανία. Έτσι στην κάθε κίνηση τα στελέχη της εταιρείας θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί και διορατικοί.

ΕΡΩΤΗΜΑ 3ον: Πώς έχει επηρεασθεί το εργατικό προσωπικό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το εργατικό προσωπικό μέχρι στιγμής δεν έχει επηρεασθεί καθόλου. Πιστεύει άλλωστε ότι ο κίνδυνος του ξένου εξειδικευμένου εργατή ανταγωνιστή είναι πάρα πολύ μακριά ακόμη. Θα περάσουν πάρα πολλά χρόνια για να έρθει κάποιος ξένος και να ζητήσει να εργαστεί στην Ελλάδα. Αυτό σφείλεται στο πρόβλημα της προσαρμοχής και επίσης στο πρόβλημα της γλώσσας.

Για τον Κύριο Μποκολήνη το εργατικό προσωπικό της Johnson είναι πολύ αποδοτικό και ενδιαφέρεται.

ΕΡΩΤΗΜΑ 4ον: Υπάρχει κρίση, πώς σας έχει επηρεάσει;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αντιμετωπίζεται κάποιο πρόβλημα στις πωλήσεις, οι οποίες έχουν πέσει για ένα χρονικό διάστημα κατά 10%.

Γι' αυτό το πρόβλημα ερευνούν οι ειδικοί, διότι μπορεί να είναι πρόβλημα το οποίο να μην προέρχεται από την κρίση, αλλά ίσως από κάποιο λάθος βήμα π.χ. στο μάρκετινγκ ή να μην είναι προσεχμένο το προϊόν.

10.3 ΒΙΟΠΑΝ Α.Ε.

Παράγει πλαστικά. Ιδρύθηκε και λειτούργησε το 1961. Απασχολεί ένα προσωπικό (200) διακοσίων ατόμων. Ο Κύριος Γιάννης Παναγιωτόπουλος διευθυντής της βιομηχανίας απαντά στα εξής:

ΕΡΩΤΗΜΑ 1ον: Πώς έχει επιρρεάσει τη βιομηχανία σας η ένταξή μας στην ΕΟΚ, ποιά πλετεύετε ότι θα είναι το μέλλον της βιομηχανίας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η βιομηχανία μας έχει σταθεί στο ύψος των απαιτήσεων μέχρι στιγμής και δεν έχει επιρρεασθεί αρνητικά. Είναι ανταγωνίστημη. Ειδικά στον τομέα των εξαγωγών παρ'ότι οι τιμές είναι λίγο ανεβασμένες η διακίνηση των προϊόντων έχει αυξηθεί και είναι πολύ ευχαριστημένος. Θεωρεί τη βιομηχανία του σύγχρονη σε αντίθεση με άλλες, οι οποίες δείχνουν να μην αντέχουν τον ανταγωνισμό.

Είναι αισιόδοξος για το μέλλον παρ'ότι αντιμετώπιζει το πρόβλημα του ανταγωνισμού άλλων βιομηχανιών πολύ σύγχρονων από άλλες χώρες της ΕΟΚ.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2ον: Η νομοματική ενοποίηση πώς πλετεύετε ότι θα επιρρεάσει την εξέλιξή σας, θετικά ή αρνητικά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Μέχρι αυτή τη στιγμή δεν έχει αποφασιστεί τίποτα και είναι κάτι το οποίο δεν πρόκειται να αποφασιστεί από τη Νομοματική Επιτροπή σύντομα. Μάλιστα θα έχουμε πολύ θετικά

αποτελέσματα διότι ο ανταγωνισμός θα γίνεται υπό ίσους όρους.

ΕΡΩΤΗΜΑ 3ον: Πώς θα έχει επιρρεασθεί το εργατικό προσωπικό από τις αλλαγές αυτές; Ποιες οι επιπτώσεις;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η ένταξη θα οδηγήσει σιγά σιγά σε αύξηση των μισθών, αλλά θα χρειαστεί και εξειδίκευση. Εάν όμως αναφερθεί στο κατώτατο προσωπικό το οποίο είναι ανεξιδίκευτο, αρχότερα θα υπάρχει το πρόβλημα του ανταγωνισμού από τον ξένο εργάτη. Αυτό όμως το πρόβλημα είναι πάρα πολύ μακριά. Ο έλληνας εργάτης δεν έχει καταλάβει τι σημαίνει η ένταξη και τι ανταγωνιστή έχει να αντιμετωπίσει. Έχει χαμηλή απόδοση σε σχέση με τον ξένο και μειωμένο ενδιαφέρον για εργασία.

ΕΡΩΤΗΜΑ 4ον: Υπάρχει κρίση, πώς σας έχει επιρρεάσει;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αυτή η κρίση έχει κάποια αρνητικά αποτελέσματα. Με τις αυξήσεις του μάρκου και ειδικά του δοληαρίου υποβαθμίζεται η δραχμή, αντιμετωπίζουν το πρόβλημα μικρότερης κατανάλωσης, οι πωλήσεις έτσι έχουν λίγο μειωθεί. Επίσης δεν τους επιτρέπεται να σκεφτούν κάποια επένδυση η οποία τους χρειάζεται, διότι έχουν αυξηθεί τα επιτόκια και σε σύγκριση με τα επιτόκια των άλλων χωρών της ΕΟΚ είναι πολύ υψηλά.

ΕΡΩΤΗΜΑ 5ον: Υπάρχει κάποιος νόμος ο οποίος να βοηθήσει αισθητά τη βιομηχανία σας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Υπήρχαν δυατάξεις νόμων οι οποίοι είχαν βοηθήσει παλαιότερα, αλλά όμως τώρα έχουν καταργηθεί. Ειδικότερα ο νόμος 1262/82 βοήθησε με σημαντικά κίνητρα τη δημιουργία ενός παραρτήματος στο Ηράκλειο της Κρήτης.

10.4 Βιομηχανία "ΕΡΚΙΣ"

Επαρχιακή βιομηχανία παραγωγής κρασιού και οινοπνεύματος στα Μέγαρα. Είναι Ανώνυμη Εταιρεία και απασχολεί 25 άτομα.

Ο Κύριος Ξένος Κων/νος Διευθυντής στο ΕΡΚΙΣ απαντά στα εξής:

ΕΡΩΤΗΜΑ 1ον: Πώς έχει επιρρέασει η ένταξή μας στην ΕΟΚ τη βιομηχανία; Ποια η γενική κατάσταση που επικρατεί και ποια η πολιτική που ακολουθεί για να είναι ανταγωνίστημη;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η Επαρχιακή Βιομηχανία αγωνίζεται να αναβιώσει και σχεδόν χωρίς καμιά ουσιαστική βοήθεια καλείται να αντιμετωπίσει τον ακήρητό ανταγωνισμό της ΕΟΚ του 1993.

Η τεχνολογία δεν συμβαδίζει με τη βιομηχανία της Ευρώπης. Η Επαρχία και ιδιαίτερα οι απομακρυσμένες περιοχές αντιμετωπίζουν ιδιόρυθμα προβλήματα που σχετίζονται με την γεωγραφική τους θέση και το χαμηλό βαθμό ανάπτυξής της, ο οποίος δρα ανασταλτικά στις επενδυτικές πρωτοβουλίες. Για να

γίνονται επενδύσεις και να αναπτυχθεί η βιομηχανία χρειάζονται κίνητρα που δεν υπάρχουν. Τα επιτόκια είναι πολύ υψηλά εν αντιθέσει με τις άλλες χώρες της Ευρώπης. Π.χ. για επένδυση 100.000.000 δρχ. ο τόκος Δανείου ανέρχεται στο 20.000.000 δρχ., ενώ για μια ξένη χώρα είναι 9.000.000 δρχ. Αυτή η διαφορά είναι τεράστια και πρέπει να καταπολεμηθεί. Όλα αυτά οδηγούν φυσικά σε ΚΡΙΣΗ.

ΕΡΩΤΗΜΑ 2ον: Ο Νόμος 1262/82 δεν είναι κίνητρο ειδικά για την επαρχιακή βιομηχανία σαν τη δικιά σας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Όσο πιο υποανάπτυκτη είναι η περιοχή τόσο ισχυρότερα είναι τα κίνητρα. Επιδιώκεται με άλλα λόγια η ανάπτυξη της περιφέρειας με επενδύσεις στη βιομηχανία. Αυτή είναι η φιλοσοφία του νόμου 1262/82.

Με τη σειρά της όμως η βιομηχανία στη φάση της λειτουργίας της που είναι καθοριστική τόσο για την επιβίωσή της, όσο και για την αναβάθμισή της (οικονομική κλπ) της περιοχής είναι υποχρεωμένη να αντιμετωπίζει όλα εκείνα τα αρνητικά στοιχεία που συνδέονται με την υποανάπτυκτη περιοχή που την καθιστούν τελικά μη ανταγωνιστική έναντι ομοειδών επιχειρήσεων του κέντρου και πολύ περισσότερο έναντι εκείνων της ΕΟΚ.

ΕΡΩΤΗΜΑ 3ον: Ποια τα κυριότερα προβλήματα της Επαρχιακής Βιομηχανίας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: α) Είναι το αυξημένο κόστος μεταφοράς των πρώτων

υλών και των ετοιμών προϊόντων, τα οποία κατά κανόνα προωθούνται στο Κέντρο.

β) Επίσης έλλειψη μονάδων συνεχούς δραστηριότητας για συνεργασία και συμπληρωματική δράση.

γ) Έλλειψη βιομηχανικής συνείδησης του εργατικού προσωπικού και ενδιαφέροντος.

ΕΡΩΤΗΜΑ 4ον: Η νομισματική εντοποίηση πώς βλέπετε να επηρεάζει τη βιομηχανική εξέλιξη;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θα βοηθήσει διότι θα έχουμε τα ίδια πλεονεκτήματα με τις άλλες χώρες της ΕΟΚ. Αν και δεν το βλέπει η νομισματική εντοποίηση να γίνεται σύντομα. Μάλλον θα αρχίσει.

ΕΡΩΤΗΜΑ 5ον: Ποιες οι επιπτώσεις αυτών των αλλαγών στο εργατικό δυναμικό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θα υπάρξει οκληρός ανταγωνισμός διότι ο Έλληνας εργάτης έχει συνείδηση, ενδιαφέρεται, αποδίδει στην εργασία του και έχει προγραμματίσει ακριβώς τις κινήσεις του, στοιχεία τα οποία λείπουν από τον Ελληνα.

10.5 Συμπεράσματα της έρευνας

Πώς επιρρεάζει τις βιομηχανίες της Ελλάδας του 1991 η ένταξη στην ΕΟΚ, ήταν ένα εύλογο ερώτημα το οποίο έχει απασχολήσει τους αρμόδιους πάρα πολύ. Η πλήρης ένταξή μας δεν έχει επέλθει ακόμη, με αποτέλεσμα τον σκληρό ανταγωνισμό των βιομηχανιών των ξένων χωρών, αφού αντιμετωπίζουν στις αγορές των πρώτων υλών υψηλές τιμές, καθώς και των μηχανημάτων κ.λ.π. με αποτέλεσμα τη μείωση των πωλήσεών τους κατά ένα σημαντικό ποσοστό το οποίο φέρνει φανερά αποτελέσματα ζημιάς.

Παρ' όλη αυτά οι αρμόδιοι της JOHNSON, ΒΙΟΠΑΝ και ELVIAC, θεωρούν ακόμη και με αυτές τις δυσκολίες τις βιομηχανίες τους πολύ ανταγωνιστικές και ότι οι πωλήσεις τους βρίσκονται σε πολύ καλό επίπεδο, είναι αισιόδοξοι για το μέλλον και ανυπομονούν φυσικά για την πλήρη ένταξη στην ΕΟΚ, διότι προϋποθέτει το άνοιγμα των αγορών με την κατάργηση των δασμών, ώστε να μειωθεί το κόστος πρώτων υλών κλπ και να μεγαλώσουν οι ευκαιρίες ίσου ανταγωνισμού.

Η Επαρχιακή Βιομηχανία σήμερα αντιμετωπίζει σκληρό ανταγωνισμό από τις ομοειδείς βιομηχανίες στο Κέντρο (περιφέρεια Αθήνας). Οι περιοχές που είναι απομακρυσμένες αντιμετωπίζουν ιδιόρρυθμα προβλήματα που σχετίζονται με τη γεωγραφική τους θέση, το χαμηλό βαθμό ανάπτυξης, αυξημένο κόστος μεταφοράς πρώτων υλών και των ετοιμών προϊόντων κλπ και εκτός αυτού αντιμετωπίζει και την ΕΟΚ.

Επίσης η νομισματική ενσποίηση είναι ένα πολύ

σημαντικό γεγονός και πολύ θετικό για τη χώρα μας σύμφωνα με τις μαρτυρίες τους. Το εργατικό προσωπικό προς το παρόν δεν έχει επηρεασθεί φυσικά και για πολλά χρόνια ακόμη. Ο κίνδυνος ανταγωνισμού από τον ξένο είναι πολύ μακριά λόγω προβλημάτων όπως προσαρμοχής, γλώσσας κ. λ. π. Με την πλήρη ένταξη θα απαιτηθεί ειδικευση στην εργασία.

Υπάρχει κρίση στην αγορά με την αύξηση πετρελαίου, αύξηση του δολαρίου, του μάρκου, υποτίμηση της δραχμής. Έτσι ακολουθεί αύξηση των τιμών στις εισαγόμενες πρώτες ύλες, στο μηχανολογικό εξοπλισμό και έτσι επηρεάζουν την τιμή του τελικού προϊόντος αρνητικά για τον καταναλωτή, παράγοντας ο οποίος επηρεάζει τις πωλήσεις, οι οποίες έχουν πέσει κατά ένα ποσοστό.

Προτάσεις - Συμπεράσματα

1. Χρειάζεται να γίνει αναμόρφωση των κινήτρων για την ανάπτυξη της βιομηχανίας.
Τα κίνητρα πρέπει να είναι: α) απλά, σαφή, β) να έχουν συνέπεια, γ) να έχουν διαφάνεια και αποδοτικότητα.
2. Η ελληνική βιομηχανία σε γενικές γραμμές έχει περιορισμένη παραγωγική βάση και δεν ανταποκρίνεται στα καταναλωτικά πρότυπα της αγοράς.
3. Η ανάπτυξη του μεταποιητικού τομέα προϋποθέτει προσέλιψη μεγαλύτερων επενδύσεων στον τομέα αυτό.
4. Η ανάπτυξη της βιομηχανίας δεν μπορεί να στηριχθεί πλέον στο φθινό εργατικό δυναμικό, αλλά στην καλύτερη αξιοποίηση της εργασίας.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Η μέχρι τώρα εκβλομηχάνιση και η συνακόλουθη οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας ωφέλησε μόνο μια μειονότητα θα μπορούσαμε να πούμε, καθώς και τα ανώτερα στρώματα των Ελλήνων αστών.

Η πολιτική που ακολουθήθηκε, τόσο στον τομέα της εκβλομηχάνισης όσο και στον ευρύτερο τομέα της οικονομικής ανάπτυξης και ολοκλήρωσης, δεν μπόρεσε να λύσει τα διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας. Αυτό διότι το ελληνικό οικονομικό και κοινωνικό σύστημα παρουσιάζει μια ακαμψία η αιτία της οποίας πρέπει να αναζητηθεί στην κατανομή της κοινωνικής και πολιτικής εξουσίας. Η οικονομική δύναμη της Ελλάδας έτσι όπως είναι συγκεντρωμένη, δεν επιτρέπει καμιά κινητικότητα, δεν επιτρέπει σε δυνάμεις νέες που προβλέπουν σε επενδυτική δραστηριότητα να αναπτύξουν αυτόνομα κέντρα λήψης αποφάσεων και επενδυτικής εξέλιξης, έτσι ώστε να συμβάλουν στην μεταβολή των δομών της ελληνικής οικονομίας.

Η Ελλάδα μέχρι σήμερα έχει μείνει μια μικρή εξαρτώμενη χώρα. Η φιλελευθεροποίηση που άρχισε από το 1963 θα μπορούσε να θεωρηθεί σαν μια απειλομένη προσπάθεια εξουδετέρωσης της εξάρτησης της χώρας από το εξωτερικό, εξάρτηση που εξυπηρετεί μόνο τα συμφέροντα.

Ο ρόλος της μεταποίησης μεταπολεμικά ήταν πρωταρχικός, η συμβολή στο ΑΕΠ από το 1950 έως σήμερα αυξήθηκε

σε σημαντικά επίπεδα.

Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία, οι επεκτάσεις βιομηχανικών επιχειρήσεων μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο αυξήθηκαν σημαντικά, από 400 περίπου επιχειρήσεις φτάνουμε στις 2.000 σχεδόν το 1975, ενώ το 1988 ο αριθμός των ΑΕ και ΕΠΕ που δημοσίευσαν λογαριασμό χρήσης με κεφάλαια 1 εκατ. δρχ. και πάνω (μηχανολογικό εξοπλισμό) ανήλθε στις 3.500 χιλ. μον.

Στην 30ετία 1950 - '80 οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου αυξήθηκαν κατά 7.8 φορές. Οι βιομηχανικές επενδύσεις παρουσιάζουν έντονα διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά τεσσάρων διαφορετικών περιόδων 1954-61, 1962-66, 1967-73 και 1974 και μετά. Ο Μέσος ετήσιος ρυθμός επέκτασης των βιομηχανικών επενδύσεων το 1954-83 ήταν 7.1%.

Η ελληνική βιομηχανία από άποψη αποδοτικότητας βρίσκεται σε μελονεκτική θέση συγκριτικά των άλλων χωρών, έχουν δοθεί κίνητρα για την προώθηση των βιομηχανικών επενδύσεων καθώς και στην επαρχιακή βιομηχανία.

Οι απασχολούμενοι στο σύνολο της βιομηχανίας ήταν 658 χιλ. εργαζόμενοι το 1980, βάσει στοιχείων της απογραφής των καταστημάτων στον μεταποιητικό τομέα απασχολούνταν 671 χιλ. άτομα έναντι 501.5 χιλ. το 1969. Ενώ οι εβδομαδιαίες αποδοχές βάσει των στατιστικών στοιχείων κυμαίνονται από 1.220 δρχ. το 1974 σε 13.926 δρχ. το 1986. Τα ποσοστά κέρδους στη βιομηχανία κατά την περίοδο 1960-70 ήταν υψηλά και κυμαίνονταν στο 15% με 19%, η μείωση άρχισε από το 1973 έως το 1981, από το 1982-1985 έχουμε αρνητικά κέρδη, ενώ από το

1987 τα κέρδη είναι, πάλι θετικά.

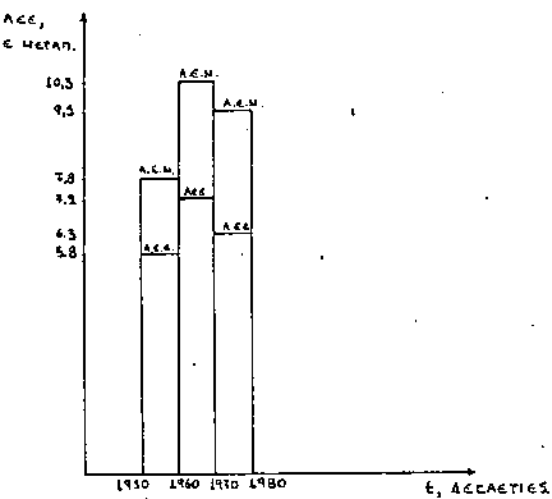
Βάσει των στατιστικών πινάκων που δείχνουν την κίνηση δεικτών (κλάδικών), από το 1950 έως τη δεκαετία του 1980 βλέπουμε ότι έχουν διαγραφεί πολλές μεταβολές. Από το 1950 έως το 1970 παρατηρείται αύξηση της παραγωγής κατά μέσο όρο των κλάδων, ενώ μετά από (20) είκοσι χρόνια οικονομικής ανόδου η δεκαετία του 1970 (πεννάει) είναι μια περίοδος κρίσης με σοβαρή επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου της. Ενώ η δεκαετία του 1980 παρουσιάζει σε γενικές γραμμές άνοδο, στο σύνολό της η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε μόνο κατά 5% περίπου.

Η έρευνα που έγινε σε πέντε σημαντικές βιομηχανίες μας δείχνει ότι αντιμετωπίζουν το σκληρό ανταγωνισμό των χωρών της ΕΟΚ, αφού αντιμετωπίζουν υψηλές τιμές αγοράς πρώτων υλών και μηχανολογικού εξοπλισμού που συνεπάγεται ότι τα προϊόντα πωλούνται σε υψηλότερες τιμές με φυσικό επακόλουθο τη μείωση των πωλήσεων. Όλοι οι υπεύθυνοι ζητούν την πλήρη ένταξη και την νομοματική ενοποίηση, ενώ η επαρχιακή βιομηχανία αντιμετωπίζει μεγάλες δυσκολίες.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

ΠΙΝΑΚΕΣ - ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

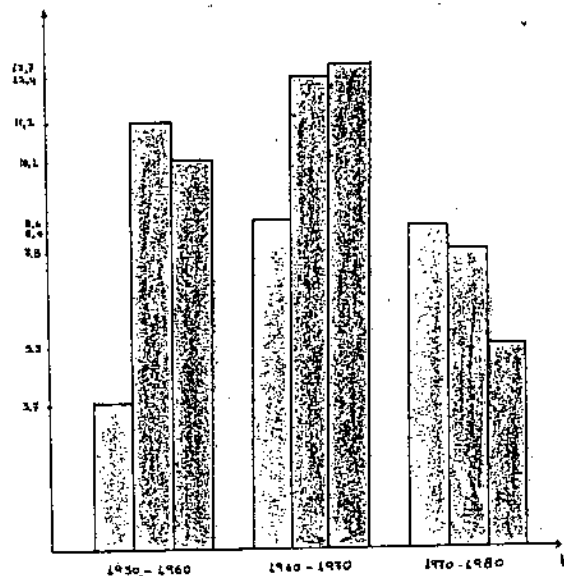
ΕΤΗΣΙΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΑΥΞΗΣΗΣ Α.Ε.Ε.
 (σταθερές τιμές), Α.Ε.Η.

Διάγραμμα 2.Α

Πηγή: "Οικονομ. Ταχυδρόμος" (3/3/88)

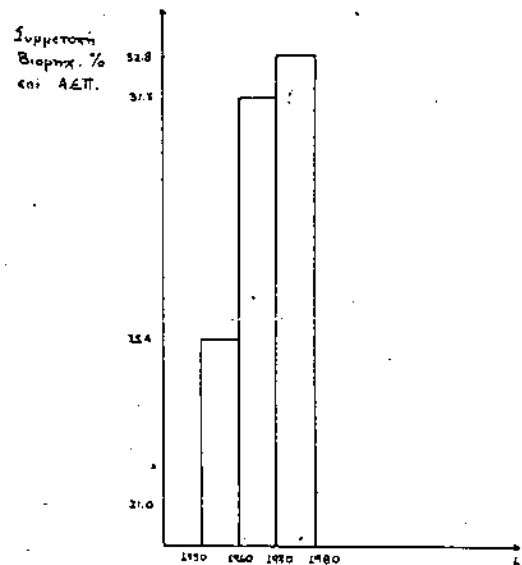
Καταναλωτικά
 αγαθά,
 Επιδόματα,
 Κεφάλαια

ΥΠΟΜΗΝΗΜΑ	
Λαβή	
Καταναλωτικά	
Επιδόματα	
Κεφάλαια	

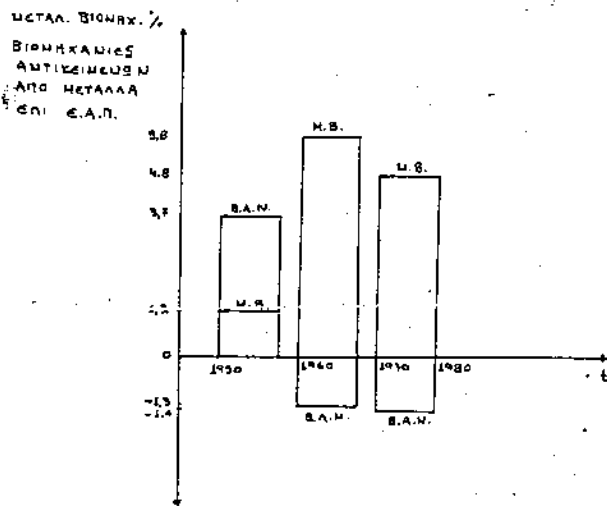
Διάγραμμα 2.Β

Πηγή: "Οικονομικός Ταχυδρόμος" (3/3/88)

Διάγραμμα 2.Γ

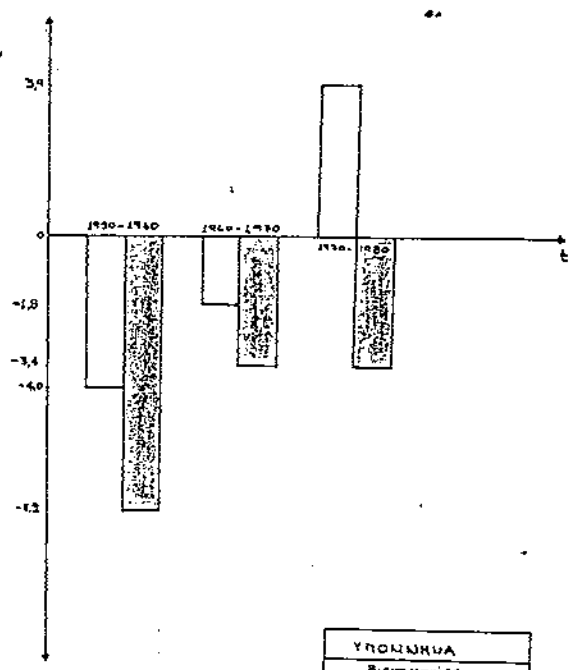
Πηγή: "Οικονομ. Ταχυδρόμος" (3/3/88)

Διάγραμμα 2.Ε.

Πηγή: "Οικονομ. Ταχυδρόμος" (3/3/88)

Συμμετοχή
Υφαντιών Β,
Εξυδαση,
Υπόδηση
στο Α.Ε.Π.

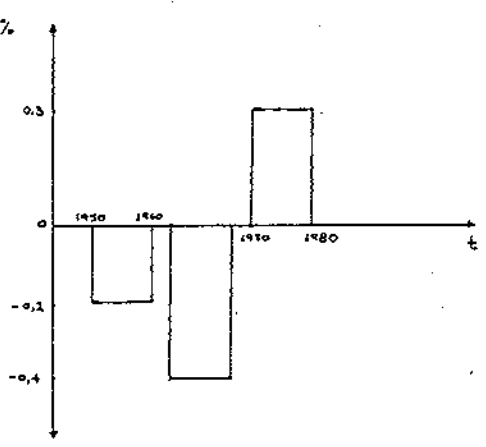

ΥΠΟΚΛΗΜΑ	
□	Βιομηχανίες
▨	Υφαντιών
▩	Εξυδαση - Υπόδηση

Διάγραμμα 2.Δ

Πηγή: "Οικονομ. Ταχυδρόμος" (3/3/88)

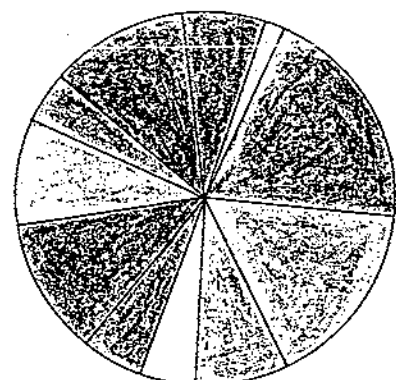
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ %
ΔΙΑΦΟΡΕΣ
ΒΙΩΜΗΧ.
ΕΠΙ Ε.Α.Ο.

Διάγραμμα 2.ΣΤ.

Πηγή: "Οικονομ. Ταχυδρόμος" (3/3/88)

Α.Ε.Π. - ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ
1981

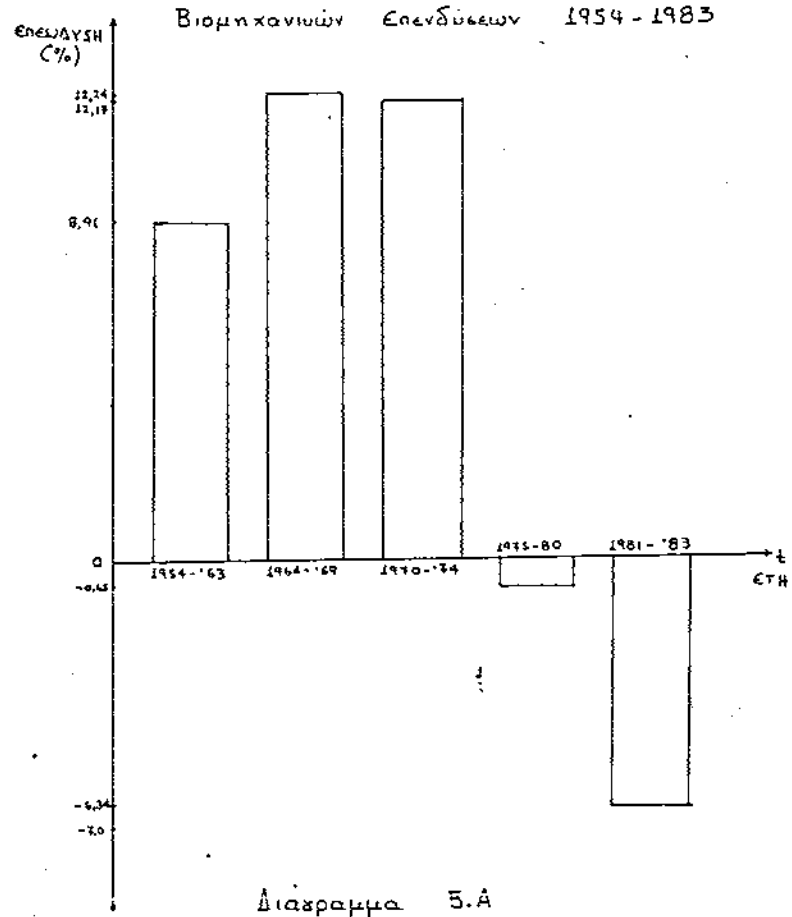
Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

ΥΠΟΚΛΗΜΑ

- 18.8% ▩ ΤΡΟΦΙΜΩΝ - ΠΟΤΩΝ - ΚΑΡΝΟΥ
- 16.4% ▨ ΥΦΑΝΤΙΚΑ
- 8.0% ▨ ΕΝΔΥΣΗ - ΥΠΟΔΗΣΗ
- 4.0% □ ΕΥΛΟΥ - ΕΠΙΛΟΥ
- 5.3% ▨ ΧΑΡΤΟΥ ΕΚΔΟΣΙΩΝ - ΕΚΤΥΠΩΣΕΩΝ
- 12.0% ▩ ΧΗΜΙΚΑ
- 9.1% ▨ ΜΗ ΜΕΤΑΛΛΙΩΝ ΟΡΥΚΤΩΝ
- 4.0% ▨ ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΑ
- 11.6% ▨ ΑΝΤΙΣΤΗΝΕΣ ΕΚ ΜΕΤΑΛΛΟΥ
- 1.1% ▨ ΜΕΤΑΦΟΡΙΩΝ ΜΕΣΩΝ
- 1.0% □ ΛΟΙΠΑ

Διάγραμμα 3.Α.

Ο Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Επέυτασης
Βιομηχανικών Επενδύσεων 1954-1983

Διάγραμμα 5.Α

Πίνακας 3.1

Εξόρυξη της γεωργίας και της μεταποίησης στη διασφάλιση του
Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) σε σταθερές τιμές 1970.

ΕΤΟΣ	Συμβολή Γεωργίας Κτηνοτροφίας στο ΑΕΠ (%)	Συμβολή Μεταπολιτισμικής Βιομηχανίας στο ΑΕΠ (%)	Σχετική Εξόρυξη των δύο κλάδων
1951	27.3	11.5	2.37
1960	21.3	14.3	1.49
1970	17.3	19.1	0.91
1974	15.9	20.1	0.79
1975	15.9	20.9	0.75
1976	14.8	21.6	0.68
1977	13.3	21.3	0.62
1978	13.9	21.4	0.64
1979	12.7	21.5	0.58
1980	13.9	21.3	0.65
1981	13.7	21.2	0.65
1982	13.9	20.7	0.67
1983	12.6	20.2	0.62
1984	13.1	19.9	0.66
1985	12.9	20.0	0.65

Πίνακας 4.1

Κλάδος	Ετη (Ισοδύναμοι - Ερευνητές)			
	1949	1950	1951	1952
Βιομηχανίας				
1) Μεταλλικές και μηχανολογικές	262	554	336	303
2) Ορυκτωρυχικές	75	131	108	129
3) Χημωτοφάρμακοι κ.α.	554	958	307	297
4) Διατροφή	860	215	162	307
5) Χημικές	120	42	48	168
6) Δέρματος	28	317	282	60
7) Ξύλου	185	311	310	264
8) Χόρτου	50	-	-	2
9) Διάφορα	-	517	436	487
Σύνολο	2.134	3.045	1.989	2.037

- α) Η στήλη (1) περιλαμβάνει μόνο την γεωργική και κτηνο-
τροφική παραγωγή.
β) Η στήλη (2) περιλαμβάνει μόνο την μεταπολιτισμική παρα-
γωγή.

Πίνακας 5.2

Σύνολο απασχόλησης (μισθωτοί + ημερομίσθιοι + επιχειρη-
ματίες και μη αμειβόμενα μέλη) στη μεγάλη βιομηχανία κατά
κλάδο.

Κωδικός Αρ. θύλα	1983	1980	1980 1
20	28357	47408	12.4
21	4074	10885	2.8
22	14972	8993	2.2
23	44004	64430	17.1
24	11829	45308	11.8
25	5353	9585	2.5
26	4735	7673	2.0
27	5379	8518	2.2
28	7425	10014	2.6
29	4774	4723	1.2
30	5729	15111	3.9
31	10087	21142	5.5
32	1287	4282	1.1
33	16659	24365	6.4
34	2915	10922	2.8
35	13988	25521	6.7
36	7052	9491	2.5
37	8268	18031	4.7
38	11874	33121	8.6
39	1502	3568	1.0
Σύνολο	210053	383592	100.0

Πηγή: ΕΣΥΕ, Στατιστική Έρευνα Βιομηχανίας, Σύνολο ετη.

Πίνακας 5.1

(Απασχολούμενοι στη Μεγάλη Βιομηχανία
Αριθμός προσώπων - Μέσο ετήσιο)

Ετος	(1) Μικρομεσαία	(2) Μεσαία	(3) Επιχειρηματίες	(4) Σύνολο
1974	245117	76878	9668	321663
1975	256751	79101	10644	346496
1976	272602	84076	9207	366245
1977	274202	89023	10837	374062
1980*	270376	102160	11056	383532
1981*	269301	104989	10317	385207

* Προσωρινά στοιχεία

Πηγή: ΕΣΥΕ, Στατιστική Έρευνα Βιομηχανίας
(Για το έτος 1980)

Πίνακας 7.1

Εβδομαδιαίες Αποθέσεις Εισαγών στη Μεγάλη Βιομηχανία
(Ανδρες - Γυναίκες)

Επί- μηνο	Β' τρί- μηνο	Γ' τρί- μηνο	Δ' τρί- μηνο	Μέσο Επίπεδο	Ποσοστά Δείκτης	
					Μεταβολή Μέσο Επίπεδο	Τιμών Καταναλωτή
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1171	1206	1203	1284	1220	27.7	26.9
1375	1385	1498	1667	1481	21.3	13.0
1760	1833	1860	2013	1866	26.0	13.5
2085	2208	2232	2337	2215	18.7	12.1
2526	2745	2742	2996	2752	24.2	12.6
3092	3317	3319	3528	3314	20.4	19.0
3893	4242	4124	4378	4159	25.5	24.8
4840	4948	5218	5591	5149	23.8	24.6
5585	6787	6855	7312	6710	30.3	20.9
7408	7824	8006	8758	7999	19.2	20.2
9147	9751	10290	10900	10022	25.3	18.4
1587	12221	12525	13035	12337	23.1	19.3
3424	13724	14062	14595	13926	12.9	23.0

Πηγή: ΕΣΥΕ, Μηνιαία Στατιστικά Δεδομένα 1965 - 1988, Πίνακας 11.

Πίνακας 8.3

Εβδομαδιαίες ώρες απασχόλησης εργατών στη Μεγάλη
Βιομηχανία (Ανδρες και γυναίκες).

ΕΤΟΣ	Α' τρίμηνο	Β' τρίμηνο	Γ' τρίμηνο	Δ' τρίμηνο	Μέσος όρος
1966	43.85	43.54	42.06	43.66	43.28
1976	43.30	41.90	40.20	41.89	41.82
1986	39.07	39.27	38.72	39.69	39.19
1987	39.34	38.96	39.15	39.51	39.24

Πηγή: ΕΣΥΕ, Μηνιαία Στατιστικά Δεδομένα, Πίνακας 11.

Πίνακας 8.1

Τα κέρδη των βιομηχανικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Έτος	ΑΕ & ΕΠΕ	Μικτά Κέρδη (εκ. δρχ.)	Καθαρά Κέρδη (εκ. δρχ.)	Ποσοτά	
				Κ. Κέρδους στα Μ.Κ. (π) κατά Σ.Ε.Β.	Κέρδους % (Κ' κατά Κ.Μ.Ε.)
1969	958	15068	2934	19.5	16.4
1970	1009	18461	4569	24.7	15.9
1971	1123	19679	4098	20.8	13.1
1972	1311	24990	5771	23.1	11.8
1973	1435	37630	11018	29.1	20.2
1974	1651	51075	10808	23.7	19.4
1975	1727	56235	6006	10.7	9.6
1976	1930	80304	8611	10.7	12.3
1977	2305	83960	6704	8.0	9.0
1978	2518	99917	5736	5.7	12.4
1979	2679	131802	13223	10.0	12.9
1980	2858	168080	14377	8.5	12.9
1981	3072	214557	11969	5.6	12.3
1982	3176	266459	-15225	-5.3	-
1983	3157	297972	-11659	-3.9	-
1984	3113	-	-36505	-	-
1985	3166	347450	-30762	-	-

Πηγή: Σ.Ε.Β 1) "Η ελληνική βιομηχανία κατά το 1974"

σελ. 113, 115, Αθήνα 1975.

2) Αρχείο Ισοθεσιών Βιομηχανικών Επιχειρήσεων.

Πίνακας 8.2

Τα κέρδη των βιομηχανικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Έτος	Αποθέσεις Εταιρειών	Μικτά Κέρδη (εκ. δρχ.)	Καθαρά Κέρδη	Αποδοτικότητα
				(%)
1983	2834	246076	-7801	-2.53
1984	2959	296608	-18812	-6.8
1985	2997	365736	-29067	-11.0
1986	3210	472516	14123	3.74
1987	3453	516242	34842	5.66

Πηγή: ICAP

Πίνακας 9.1.1.

Η Κίνηση Κλαδικών Δεσμών

Ετος Βάσεως 1959

α/α	Βασικοί Κλάδοι	1957	1958	1959	1959:59%
	Βιομηχανίας	1957	1958	1959	1959:59%
1.	Μεταλλουργικές	226	250	298.5	- 4.6
2.	Μηχανολογικές	-	-	-	-
	α) Μετά της Καθόδου	197.5	243	170.5	+11.3
	β) Άνευ της Καθόδου	140	172	197.5	+14.8
3.	Οικοδομικές	316.5	343.5	345	+ 0.4
4.	Κλωστοϋφαντουργικές	-	-	-	-
	α) Μετά των τεχν. λυών	153.5	166.5	149	-10.5
	β) Άνευ των τεχν. λυών	148	162	143.5	-11.4
5.	Ειδών Διατροφής	164.5	183	186.5	+ 1.9
6.	Χημικοί	181.5	188	206	+ 9.6
7.	Δέρματος	132.5	161	159	- 1.2
8.	Χάρτου-Εκτύπωσης	242.5	273	286.5	+ 4.9
9.	Τρακτοροσίου	76.5	79	95	+20.3
10.	Ξύλου	149	157.5	169.5	+ 7.6
11.	Ξυλαρέτων	186	195	202.5	+ 3.8
12.	Παραγωγής Ηλεκτροσίου	513	568	636.5	+12.1
13.	Εσθρομικής	264.5	420	453	+ 0.2
	Αντικαθ. βελτίως. βιομ. παραγ.	205	227	235.5	+ 3.7
	βελτίως. καθ. βιομ. παραγ.	174	193	195	+ 1.04

Πίνακας 9.1.2.

Η Κίνηση των Κλαδικών Δεσμών

Ετος Βάσεως 1948

ΜΕΤΑΒΟΛΗ %

α/α	Κλάδοι Βιομηχανίας	1957	1958	1959	57:55%	59:57%
1.	Μεταλλουργικές	390	431	411	+10.5	- 4.6
2.	Μηχανολογικές	365	450	501	+23.2	+11.3
3.	Οικοδομικές	439	477	479	+ 8.6	+ 0.41
4.	Κλωστοϋφαντουργικές	219	238	213	+ 8.6	-10.5
5.	Ειδών Διατροφής	232	258	263	+11.2	+ 1.9
6.	Χημικοί	302	313	343	+ 3.6	+ 9.5
7.	Δέρματος	232	282	279	+21.5	- 1.06
8.	Χάρτου-Εκτύπωσης	352	407	427	+12.4	+ 4.9
9.	Τρακτοροσίου	213	219	264	+ 2.8	+20.5
10.	Ξύλου	420	463	498	+10.2	+ 7.5
11.	Ξυλαρέτων	122	128	133	+ 4.91	+ 3.8
12.	Παραγωγής Ηλεκτρ.	347	384	430	+10.6	+11.8
13.	Εσθρομικής	400	636	701	+59.0	+10.2
	Επίλοιποι	280	311	322	+11.07	+ 3.53

Πηγή: Σ.Ε.Β. "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1959"

Πηγή: Σ.Ε.Β. 1) "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά το 1958"

Πίνακας 9.2.1.

Κωδ. κ. Κλάδοι	1962	1963	1964	1965	63:62%	64:63%	65:64%
20-39	Γενικός Δείκτης	117.9	123.4	132.5	146.6	+ 4.6	+ 7.4
20	Ειδών Διατροφής	105.8	109.1	117.7	117.8	+ 3.11	+ 7.8
21	Παπύρου	115.7	113.1	120.2	129.2	- 2.24	+ 6.2
22	Καπνού	107.2	103.9	116.5	135.8	- 3.07	+12.1
23	Υφαντικών Ειδών	119.2	125.7	129.7	142.4	+ 5.45	+ 3.18
24	Ειδών Υπόδησης	105.7	113.9	113.8	124.4	+ 7.7	- 0.08
25	Ενδυμασίας	119.4	118.7	139.2	141.8	- 0.8	+17.2
26	Ξύλου, Φελλού	101.8	102.6	108.3	109.9	+ 0.9	+ 5.5
27	Χάρτου	112.4	117.8	133.5	136.7	+ 4.8	+13.3
28	Εκτύπωσης & Ειδώσεων	113	115.5	119	113.1	+ 2.2	+ 3.0
29	Δέρματος	111.8	112.2	108.8	103.9	+ 0.3	+ 3.0
30	Ελαστικού	109.6	98.3	138.4	146.8	+10.3	+40.7
31	Χημικών προϊόντων	122.9	135.3	146.1	168.2	+10.0	+ 7.9
32	Παραγωγών πλαστικών & Ανόργανων	104.3	110.4	117.1	119.7	+ 5.8	+ 6.2
33	Μη μεταλλικών ορυκτών	107.9	115.5	130.7	147.5	+ 7.0	+13.1
34	Βασικών μεταλλουργικών προϊόντων	145	163.7	186.1	265.3	+12.8	+10.6
35	Μεταλλουργικών προϊόντων	147.7	166.8	164.4	196.7	+12.9	+ 1.4
39	Μηχανών & Συσκευών εκτός Ηλεκτρ. & Μετασ.	96.3	93.1	85.8	83	- 1.3	- 6.6
37	Ηλεκτρικών Μηχαν.	143.6	140.7	148.5	153.2	- 2.0	+ 5.9
38	Μεταφορικών Μέσων	170.7	178.5	179.2	194.2	+ 4.5	+ 0.4
39	Διάφορες Βιομηχανίες	132.4	180.3	247.4	313.6	+18.3	+37.2

Πηγή: Σ.Ε.Β. 1962-63-64-65

Πίνακας 9.2.2.

Κωδικός Κατηγορία Δεσμών	1962	1963	1964	1965	64:63%	65:64%	
20-39	Δείκτης Βιομηχ. παραγ.	117.9	123.4	132.5	146.6	+7.4	+10.8
51	Παραγ. Ηλεκτρ. Φωταεο.	-	131.2	139.4	167.3	+6.3	+20.0
20-39	Βιομηχ. Παραγ. με Ηλεκτρ.	-	124.3	133.3	148.9	+7.2	+11.7
& 51	και Φωταερίου	-	118.1	115.4	117.5	-1.8	+ 1.8
11-19	Μετά Ηλεκτρισμού	-	123.9	132.1	146.9	+6.7	+11.2

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ 1971-'75

Πίνακας 9.3.2.

Κώδ.οι.	Ε τ η ς					Μ ε τ α β α λ ή %			
	1971	1972	1973	1974	1975	1972: 1971	1973: 1972	1974: 1973	1975: 1974
20 Δισκ.	105.5	106.9	114.2	108.3	113.0	+1.3	+6.8	-4.9	+4.1
21 Παιόν	112.1	124.1	137.2	138.3	137.2	+10.7	+10.5	+0.8	-0.7
22 Καννά	110.3	107.2	117.5	124.5	121.1	-2.8	+9.6	+5.95	-2.7
23 Υαυτ.	114.0	126.6	146.6	146.7	173.7	+11.0	+15.7	+0.06	+18.4
24 Ειδ.Υπ.	99.6	131.7	144.1	162.2	183.4	+32.2	+9.41	+12.5	+13.07
25 Ξύλου	108.5	125.5	149.9	129.1	185.2	+15.6	+19.4	-13.8	+27.9
26 Επίπλ.	98.4	122.9	131.8	103.2	111.5	+24.8	+7.2	-21.8	+8.0
27 Ξαρού	98.8	112.2	122.6	113.8	105.4	+13.7	+9.2	+7.1	-7.3
28 Ξυ.-Ειδ.	103.0	110.3	117.1	115.3	116.4	+7.2	+5.9	-1.5	+0.9
29 Δέματ.	107.8	99.5	91.4	95.2	106.8	-7.6	-8.1	+4.15	+12.1
30 Ελαστ.	113.7	135.0	153.7	140.2	167.1	+18.7	+13.8	-8.7	+19.1
31 Χημικ.	111.9	125.2	148.4	150.0	162.7	+12.7	+17.5	+1.0	+8.4
32 Πασ.Πατα.	106.5	147.5	237.6	226.8	230.9	+38.4	+61.0	-4.6	+1.8
33 Μη Μεταλ.	106.4	123.0	137.2	138.8	146.0	+15.6	+11.5	+1.1	+5.1
34 Βασ.Μ.Β.	111.1	136.1	161.1	162.8	158.7	+22.5	+18.3	+0.01	-2.5
35 Μετ.Προν.	114.3	132.5	154.7	134.7	130.2	+15.9	+16.7	-12.9	-3.3
36 Μικ.	99.1	120.5	137.2	157.2	166.1	+26.6	+13.8	+14.5	+3.6
37 Ηλ.Μηκ.	115.8	157.8	200.8	173.0	149.3	+36.2	+27.2	-13.8	-13.6
38 Δισκ.	106.6	146.8	162.6	168.4	161.2	+37.8	+10.6	+3.5	-4.2
39	99.3	110.6	129.3	135.0	156.1	+10.8	+16.9	+4.4	+15.6
Γεν.Δείκτης									
Σύνολον	109.8	126.9	147.0	144.0	150.5	+15.5	+15.8	-2.04	+4.51

	Ε τ η ς					Μ ε τ α β α λ ή %			
	1971	1972	1973	1974	1975	1972: 1971	1973: 1972	1974: 1973	1975: 1974
1.Καταναλωτικά	106.2	117.2	129.1	128.9	140.8	+10.3	+10.1	-1.7	+10.9
2.Ευδ.άμεσ.	88.4	95.2	158.8	146.7	156.5	+14.6	+60.0	-7.6	+6.6
3.Κεφαλαίουχ.	108.8	136.1	158.9	155.8	151.9	+25.0	+16.7	-1.9	-2.5

- 20-26, 29, 39
- 27, 28, 30-32
- 33-38

Πηγή: 1) ΣΕΒ "Η ελληνική βιομηχανία κατά τα 1974-'75"
2) Χαπίδ
Η ελληνική βιομηχανία και ΕΣΚ

Πηγή: "Η Ελληνική Βιομηχανία κατά τα 1979" ΣΕΒ

Δείκτες βιομηχανικής παραγωγής 1976-'79

(Βάση: Μέση μηνιαία παραγωγή 1970 = 100)

Πίνακας 9.3.4.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

Πίνακας 9.3.3.

Κώδ.οι.	Ε τ η ς				Μ ε τ α β α λ ή %		
	1976	1977	1978	1979	1977: 1976	1978: 1977	1979: 1978
20	131.2	129.5	155.5	151.9	-0.3	+19.7	+4.1
21	151.5	193.7	198.0	220.8	+21.2	+6.7	+12.4
22	141.6	153.0	147.9	154.4	+8.8	-3.3	+4.4
23	202.1	196.1	208.1	224.2	-2.2	+6.1	+7.7
24	223.3	230.0	230.3	253.8	+3.3	+0.1	+10.2
25	171.5	180.1	182.2	210.5	+5.8	+1.2	+15.5
26	122.0	124.5	129.9	121.6	+0.2	+4.3	-6.4
27	114.2	121.1	160.0	180.0	+6.3	+32.1	+18.8
28	116.3	115.1	118.9	119.5	-1.0	+3.2	+0.5
29	111.1	100.0	90.7	90.6	-9.2	-9.3	-0.1
30	235.0	222.7	202.2	204.1	+7.9	+4.9	+0.9
31	177.9	183.3	207.1	205.8	+3.4	+13.0	-0.6
32	217.7	206.9	227.0	283.2	-4.1	+8.7	+24.4
33	169.0	189.3	204.8	218.7	+12.7	+6.2	+6.8
34	169.3	140.6	176.8	183.9	-17.0	+25.7	+4.0
35	158.4	172.7	174.8	183.1	+9.9	+1.2	-4.7
36	171.3	162.8	149.4	140.3	-4.3	-8.8	-5.5
37	178.1	176.4	180.6	193.7	+0.5	+2.4	+7.5
38	151.8	153.2	139.4	153.2	+0.9	-9.0	+9.9
39	199.8	239.9	237.4	200.1	+20.9	-0.9	-15.8
20-22	143.5	144.3	162.1	171.9	+5.9	+12.3	+6.0
23-39	173.6	174.5	186.2	197.6	+0.6	+6.7	+6.1
Καταλ. αγαθών	176	158.4	171.3	182.0	-1.9	+8.1	+6.2
Πασ.Καταν.	177.1	184.1	187.8	194.2	+4.0	+2.0	+3.4
Καταναλ. αγαθών	189.5	171.9	185.9	197.7	+2.4	+8.1	+6.4
Γεν.Δείκτ.	187.2	188.9	181.7	192.8	+1.5	+7.6	+6.1

Πηγή: ΣΕΒ 1) "Η ελληνική βιομηχανία τα 1979"

Δείκτες	1976	1977	1978	1979	1979:1978
-Βιομηχ. παραγ. (20-39)	166.4	168.9	161.7	192.8	+6.1
-Παραγ. Ηλεκτρ. -Θωραξά	181.3	193.2	216.1	227.4	+5.2
-Βιομ. Παραγ. με κιάδους					
Ηλεκτρ.οικ. -Θωραξάριου	157.7	170.1	184.7	195.9	+6.1
-Παραγ. Ορυχών	143.2	148.8	144.8	155.2	+7.2
-Γενικός δείκτης βιομ.					
ορυχ. με κιάδους					
Ηλεκτρ. -Θωραξά και					
Ορυχών	166.5	169.9	162.7	193.8	+6.1
Ειδικοί δείκτες					
-Ειδών διατροφής	132.2	144.3	162.1	171.9	+6.0
-Λοιπών κιάδων	173.4	174.5	186.2	197.6	+6.1
-Καταναλ. αγαθών	167.8	171.9	185.8	197.7	+6.4
-Διαρκών καταν.	177.1	184.1	187.8	194.2	+3.4
-Κεφαλαίουχών	161.4	158.4	171.3	182.0	+6.2

Πηγή: ΣΕΒ, "Η ελληνική βιομηχανία τα 1979"

Πίνακας 9.2.2.

Εξέλιξη στην Αρραστηρότητα των Κλάδων Βιομηχανικής Παραγωγής στα έτη 1966, 1967, 1968, 1969.

Ονομασία Ομάδας Κλάδων	Δείκτες				Μεταβολή %		
	1966	1967	1968	1969	67:66	68:67	69:68
20 Διπλάσια	130.5	133.8	150.4	154.1	+ 2.5	+12.4	+ 2.5
21 Ποτών	196.4	214.3	212.8	201.3	+ 9.1	- 0.6	- 5.4
22 Καπνού	153.1	130.1	141.1	134.7	-13.1	+ 6.0	- 4.5
23 Υφαντικών	168.9	163.0	180.0	200.5	- 3.5	+10.4	+11.4
24 Ειδών Ενδυσης-Υπόδησης	108.0	106.8	117.6	141.8	- 1.1	+10.1	+20.4
25 Ξύλου & Φελλού	126.4	119.2	162.0	172.1	- 5.7	+35.9	+ 6.2
26 Επίπλων	92.4	81.2	73.6	72.9	-12.1	- 9.3	- 1.0
27 Χάρτου	192.8	199.5	217.9	252.4	+ 3.5	+15.3	+15.8
28 Εκτύπωσης-Εκδόσεως	127.8	114.8	113.0	117.7	-10.3	- 1.3	+ 4.2
29 Δέρματος	115.3	102.2	106.3	109.7	-11.4	+ 4.0	+ 3.2
30 Ελαστικού	193.8	197.1	489.8	632.2	+ 1.7	+148.5	+29.1
31 Χημικών	218.7	255.4	355.6	406.6	+17.9	+39.2	+14.3
32 Προϊόντων Πετρελαίου & Ανθρακα	175.0	222.5	261.1	275.2	+27.1	+17.3	+ 5.4
33 Μη Μεταλλικών Ορυκτών	187.9	200.4	205.6	244.8	+ 6.7	+ 2.5	+19.1
34 Βασ. Μεταλλουργ. προϊόντων	476.3	531.2	719.4	942.8	+11.5	+35.4	+31.1
35 Μεταλλικών προϊόντων	285.3	268.1	245.0	270.3	+ 1.1	- 8.5	+10.2
36 Μηχανών και Συσκευιών	84.6	80.6	75.3	75.0	- 4.7	- 6.5	- 0.4
37 Ηλεκτρικών συσκευιών	168.3	173.3	221.1	258.3	+ 4.2	+27.5	+16.8
38 Μεταφορικών μέσων	206.4	199.0	201.6	217.8	- 3.6	+ 1.3	+ 8.0
39 Διάφορων Βιομηχανικών	527.6	594.5	336.2	296.7	+12.7	-40.4	-11.8
40 Γενικός Δείκτης	182.7	188.8	205.9	229.2	+ 3.3	+ 9.0	+11.3

Πίνακας 9.4.1.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ 1986-1989

1980 = 100

Ετη	Μεταβολή %		
	1987:	1988:	1989:

ΔΕΙΚΤΕΣ

-Βιομηχανική παραγωγή (20-39)	100.0	98.3	103.2	105.4	-2.0	+5.0	+2.1
-Παραγωγή Ηλεκτρ. -Φωταερίου	125.5	135.6	144.5	148.3	+8.0	+6.6	+2.6
-Βιομηχανική παραγωγή με κλάδους Ηλεκτρ. -Φωταερίου	102.8	100.8	106.0	108.3	-1.4	+5.2	+2.2
-Παραγωγή Ορυκτών	185.2	181.5	188.8	178.3	-1.7	+4.0	-5.6
-Γενικός δείκτης Βιομ. Παραγ. με κλάδους Ηλεκτρ. -Φωταερίου & Ορυκτών	107.6	105.5	110.8	112.4	-1.3	+5.0	+1.4

Πίνακας 9.4.3.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

1980 = 100

Δείκτης	ΕΤΗ				ΜΕΤΑΒΟΛΗ %		
	1986	1987	1988	1989	1987:	1988:	1989:

20. Ειδών διατρ.	109.1	103.7	114.8	127.9	- 4.9	+10.7	+11.4
21. Ποτών	130.1	126.1	134.7	143.5	- 3.1	+ 6.8	+ 6.5
22. Καπνού	110.2	94.7	99.8	91.5	-14.1	+ 5.4	- 8.6
23. Υφαντικών	101.9	104.0	101.3	98.9	+ 2.0	- 2.6	- 2.4
24. Υπόδ. Ενδυσ.	84.0	77.9	78.5	74.1	- 7.3	+ 0.8	- 5.5
25. Ξύλου-Φελλού	61.5	63.9	64.3	73.3	+ 4.8	+ 0.6	+14.0
26. Επίπλων	83.8	77.4	93.7	93.2	- 7.7	+21.1	- 0.5
27. Χάρτου	156.0	179.4	161.4	160.1	+15.0	-10.0	- 0.8
28. Εκτ. Εκδωσ.	104.6	103.8	107.2	106.1	- 0.8	+ 3.5	- 1.0
29. Δέρματος	75.7	89.8	82.5	74.6	+18.5	- 8.1	- 9.8
30. Ελαστ. Πλαστ.	108.9	104.4	136.9	154.9	- 4.2	+31.1	+13.1
31. Χημικών	115.7	116.3	125.8	131.9	+ 0.5	+ 8.2	+ 4.8
32. Παρ. Πετρελ.	106.7	115.3	122.8	125.9	+ 8.0	+ 6.5	+ 2.5
33. Μη Μετ. Ορυκτ.	93.3	95.2	99.5	94.8	+ 2.0	+ 4.5	- 4.7
34. Βασ. Μεταλλ. Βιομ	90.2	87.5	98.0	97.1	- 3.0	+12.0	- 0.9
35. Μεταλλ. Προϊόντ.	96.2	82.0	90.5	83.9	-14.8	+10.4	- 7.3
36. Μηχαν. Συσκευιών	90.3	81.0	82.5	101.5	-10.3	+ 1.9	+23.0
37. Ηλεκτρ. Μηχανών	105.1	89.6	816.6	88.9	-14.8	- 8.9	+ 8.9
38. Μεταφ. Μέσων	74.4	77.6	82.6	82.6	+ 4.3	+ 6.4	0.0
39. Διάφορων Βιομ.	141.0	153.7	128.0	127.6	+ 9.8	-16.7	- 0.3
Γενικός δείκτης	100.0	98.3	103.2	105.4	- 2.0	+ 5.0	+ 2.1

Πηγή: ΣΕΒ

Πίνακας 9.4.2.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

1980 = 100

Δείκτης μεταποίησης	Ετη				Μεταβολή %		
	1986	1987	1988	1989	1987:	1988:	1989:

2 Διατρ. -Ποτών-Καπνού	114.0	107.2	117.0	127.6	- 5.6	+9.1	+9.1
3 Ποτών Κλάδων	98.2	96.3	100.2	100.8	- 1.4	+4.0	+0.6
4 Βαλουκιά αραβά	79.4	76.3	83.7	82.7	- 3.8	+9.7	-1.2
5 κή	102.2	89.0	81.1	85.0	-12.3	-8.9	+4.8
6 ναυπηγικά	112.3	110.1	115.3	119.2	- 1.3	+4.7	+3.4
7 κός δείκτης (20-39)	100	98.3	103.2	105.4	- 2.0	+5.0	+2.1

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΜΠΑΤΣΗ ΔΗΜ. "Η ΒΑΡΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ",
ΚΕΔΡΟΣ 1977
2. ΓΙΑΝΙΤΣΗΣ ΤΑΣΟΣ "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ",
GUTENBERG 1988
3. ΜΑΡΙΟΣ ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΣ "ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΑΠΙΤΑΛΙ-
ΣΜΟ", ΝΕΑ ΣΥΚΡΑ 1976
4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ, 3 ΜΑΡΤΙΟΥ 1988
5. "Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ: ΕΥΚΑΙΡΙΑ Η' ΕΜΠΟΔΙΟ ΣΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙ-
ΚΟ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ", ΕΞΑΝΤΑΣ 1988
6. ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΕ-
ΛΙΞΕΙΣ", ΓΝΩΣΕΙΣ 1987
7. ΕΣΥΕ, ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
8. ΕΣΥΕ, ΜΗΝΙΑΙΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ
9. ΚΙΝΤΗΣ ΑΑ. "ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ",
GUTENBERG 1981

10. ΝΙΚΟΛΑΟΥ Π. "Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΗ-
ΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ",
ΣΠΟΥΔΑΙ, ΤΟΜ. ΛΑ' ΑΡΙΘΜ. 4 1981
11. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ 11/9/86
12. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ 7/5/87
13. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ 16/2/89
14. ΠΑΥΛΙΔΗΣ Σ. "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ, ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙ-
ΞΕΙΣ", ΓΝΩΣΕΙΣ 1987
15. ΡΗΓΑΣ Κ. Α. "ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΠΕΡΙΟΔΟ 1960-'84", 1986
16. ΡΗΓΑΣ Κ. Α. "Ο ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΟΙ-
ΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ", 1987
17. ΡΗΓΑΣ Κ. Α. "Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 1974-'87",
1988
18. ΡΗΓΑΣ Κ. Α. "Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ"
19. ΧΑΣΣΙΑ Ι. "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΕΟΚ", ΙΟΒΕ 1980
20. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1950"

21. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1952"
22. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1958"
23. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1959"
24. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1962"
25. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1963"
26. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1964"
27. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1965"
28. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1966"
29. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1967"
30. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1968"
31. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1969"
32. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1974"
33. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1975"
34. ΣΕΒ: "Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΟ 1989"

